

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unul pe altul (In. 13, 34)*

Sfânta Treime - izvor de iubire și de viață pentru mileniul III

IPȘ Daniel

...Iubirea Sfintei Treimi va fi în mileniul al treilea lucrul cel mai cercetat de teologi, căci toată lumea are nevoie acum mai mult ca oricând de izvorul de iubire și de viață al Sfintei Treimi și de modelul de viață și de iubire al Acesteia...

Când oamenii caută unitatea în familie, în societate, când noi ne luptăm pentru unitatea Bisericii, când căutăm armonia, când căutăm prietenia adevărată și iubirea adevărată, uneori fără să ne dăm seama căutăm Sfânta Treime. Dorul după Sf. Treime este dorul după adevărata iubire și după adevărata comuniune pentru că am fost făcuți după chipul Sfintei Treimi... „*Și a zis Dumnezeu: să facem om după chipul și asemănarea Noastră*”. Nu a zis „să fac om după chipul și asemănarea Mea”, ci a zis „a Noastră”, un plural foarte tainic, pe care Sfinții Părinți ai Bisericii l-au tâlcuit ca fiind însăși pluralitatea în unitatea Sfintei Treimi. Și, în mod cu totul minunat, vedem când Mântuitorul vorbește despre unitatea creștinilor... “*ca toți să fie una... ca ei să fie una în Noi*” (Ioan 17, 21).

Aceasta înseamnă că unitatea Bisericii vine din iubirea Sfintei Treimi. Sf. Treime este izvorul și modelul adevăratei unități și al adevăratei comuniuni. Am fost făcuți după chipul Sfintei Treimi și ori de câte ori căutăm unitatea adevărată, nu una falsă, nu una impusă, nu una obținută prin înșelăciune, prin diplomație sau prin aranjamente omenești, ci una care este duhovnicească, sfântă și veșnică, această unitate își are izvorul în Sfânta Treime.

De aceea s-a spus că între Sf. Treime și iad nu există alternativă. Sfânta Treime este comuniunea supremă de iubire și de viață, iar iadul este singurătatea extremă. Cine nu se apropie de Sf. Treime, în mod inevitabil va merge spre iad, spre singurătatea eternă...

Să rugăm pe Hristos Domnul ca prin lucrarea Duhului Sfânt să ne ajute să preamărim pe Dumnezeu Tatăl, să simțim în viața noastră și în activitatea noastră, iubirea părintească a lui Dumnezeu Tatăl, iubirea frățească și înfierea în Dumnezeu Fiul, lumina, mângâierea și bucuria Duhului Sfânt... (Biserica “Buna Vestire” - Durău, 4 iunie 2001)

Faceți cunoscută

“Porunca Iubirii”

tuturor oamenilor !

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea **P.S. Visarion Rășinăreanu** -
Episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

C R E D I N Ț Ă		Veniți la Mine ! Predici, convorbiri, conferințe		C A L E A
	6	Faceți tot ce vă va spune El	ÎPS Bartolomeu Anania	
	12	Viața duhovnicească în Hristos	Arhim. Visarion Joantă	
	15	De la Athos la Sihăstria (<i>dialog</i>)	Arhim. Ilie Cleopa	
		Războiul nevăzut. Isihasmul		
	19	Smerenia - Poarta Cerului	Pr. Virgil Manase	
	21	Rugăciunea isihastă	Arhim. Mina Dobzeu	
	22	Rugăciunea isihastă - lipită de respirație sau de pulsul inimii?	Arhim. Mina Dobzeu	
N Ă D E J D E	24	Sfaturi și îndemnuri primite la Muntele Athos	Sorin Gatea și G. Căbaș	A D E V Ă R U L
		Păgini de Pateric. Istorioare duhovnicești		
	29	Patericul temnițelor (3): Lupta omului dreptcredincios cu uneltele diavolului	D. Ghe. Bordeianu	
		Istoria religiilor. Mișcări anticreștine		
	33	Martorii lui Iehova (3): Concluzii	Pr. prof Ioan Bunea	
		Știință și religie. Medicină creștină		
I U B I R E	36	Corifeii creștini ai științei moderne	dr. Emil Silvestru	V I A Ț A
		Arta creștină. Muzica și poezia religioasă		
	43	Muzica Bizantină - element de legătură între Orient și Occident și între Antic și Modern	Conf. Univ. Dr. Vasile Vasile	
	46	Poezii	***	
		Dumnezeu este iubire. Dragostea dintâi		
	48	Iubirea care nu moare niciodată	Cornel Grec	
		Biserica, neamul și lumea		
	53	Politica regimului comunist împotriva Bisericii Ortodoxe Române. Decretul de Stat 410 din 1959	Surcel Răzvan	
	65	Noua Ordine Mondială - Noul Totalitarism	Monica Popazu	
		Familia creștină. Tinerete cinstită - Bătrânețe fericită		
	69	Mărturisirile unui toxicoman. Luptătorul cu moartea albă		
	73	Tratamentul consumatorilor de droguri din România	Pr. Ioan. F. Florescu	
	75	Raportul ESPAD privind consumul de droguri și alcool la adolescenții din România	***	
	75	Pruncuciderea. Cauzele și urmările avortului	Ierom. Nil Efrim	
	78	Emisiunile religioase la Radio România și TV România	***	

OMEGA

Biserica în mileniul III (1)

- 79 Cu dragoste și cu durere pentru mântuirea poporului lui Dumnezeu - ÎPS **Andrei**
83 Între reformă și optimizare **Pr. D. Grigore**
86 Preotul începutului de mileniu **Pr. Laurențiu Popica**
87 Îmbunătățirea activității pastorale **Pr. Marcu Horia**

89 Ne răspunde Părintele... de la inimă la inimă

Unii caută îndelung un **duhovnic în mănăstire**, alții își aleg duhovnic **preotul din parohie**. Vă rugăm să le dați un sfat și unora și altora, spre sporirea râvnei tuturor.

Răspund: **PS Corneliu Bărlădeanu**, **Arhim. Mina Dobzeu**; **Arhim. Teofil Părăian**, **Ierom. Gherontie Comoriță**, **Maica Roșu Marina**, **Maica Iustina Popovici**, **Monahia Siluana Vlad**.

92 Actualitatea religioasă

92. ♦ Vizita Papei în Ucraina, o amenințare pentru a treia Romă - a slavilor
♦ Reconstrucția celui de-al treilea Templu din Ierusalim - semn al venirii lui Anticrist
93. ♦ Al treilea secret de la Fatima în atenția lui George Bush! ♦ Cutremur devastator în noaptea de 6 spre 7 septembrie 2001? ... ..

- 89 **Curierul inimii**
98 **Abonamente. Difuzare. Publicitate.**

Pace fie, cititorile!

#

TALON DE ABONAMENT

= Valabil până la 10.11.2001 =

Nume si Prenume (sau Institutie) .....
Str. .... Nr. .... Bl. .... Sc. .... Et. .... Apt. ....
Cod .... Localitate .... Sector .... Judet ....
Telefon .... Fax .... e-mail: .....
Cod fiscal .... Functia / Profesia .....

Doresc un număr de ..... abonamente la publicația "**PORUNCA IUBIRII**", începând cu nr. **5 / 2001**, pe o perioadă de:

- ☐ 6 luni (3 volume), la prețul de: 90.000 lei;
☐ 1 an (6 volume), la prețul de: 180.000 lei - România; 25 \$ - Europa; 40 \$ - Restul lumii;
☐ 2 ani (12 volume), la prețul de: 45 \$ - Europa; 75 \$ - Restul lumii.

Am achitat ..... lei, cu mandatul poștal nr. .... data ....., trimițând banii la adresa:

Cișmicleanu Ioan (API - Făgăraș), OP 4, CP 4, cod 2300 Făgăraș, Jud. Brașov.

Pe mandatul poștal, în "locul de corespondență", faceți mențiunea: *Contribuție pt. "Porunca Iubirii"*

Citiți instrucțiunile pe verso

Apel

Încă de la început, redacția "Porunca Iubirii" a pornit la drum *fără sediu și aparatură proprie*. Condițiile economice tot mai grele din țară ne fac să credem că singuri nu vom putea să le obținem încă mult timp. De aceea apelăm la toți bunii creștini care au posibilități mai mari, să ne ajute să ne dotăm cu aparatura necesară: **scanner, fax, cameră digitală, unitate CD-ROM, imprimantă, modem, etc.**

Intenționăm ca în acest an să edităm și câteva cărți în cadrul Editurii Agaton. De aceea, pentru amplificarea și diversificarea lucrării misionare prin publicații și prin alte mijloace de informare (internet, etc.) solicităm sprijin financiar și material de la toți cei ce doresc să ni se alăture efectiv în aceste activități ale Bisericii.

Donățiile se primesc la sediul redacției (tel. 068.219357) sau în contul 240.1 - BCR Sucursala Făgăraș (titular Asociația Pentru Isihasm). *Vă mulțumim!*

Sponsori și donatori

Pr. Vasile Onciu - Parohia Sf. Trei Ierarhi - Făgăraș	200 DM
Jichin Rodica - Timișoara - <i>pt. Misiunea Creștină</i>	1.000.000 lei
Prof. Lella Californi - Italia	1.000.000 lei
Pr. Dan Vasile - Mocod (jud. Bistrița Năsăud)	300.000 lei
Anonimă	200.000 lei
S.C. RIOVIRG S.R.L (Iosu Ilie)	200.000 lei

*Înscrie Doamne în Cartea Vieții
pe toți susținătorii acestei reviste!*

—————
Persoanele juridice pot achita contribuția și în contul Asociației Pentru Isihasm - Filiala Făgăraș nr. 240.1 / ROL deschis la BCR - Făgăraș;

Persoanele din străinătate pot achita în contul Asociației Pentru Isihasm nr. 240.2 / USD - BCR - Făgăraș sau pot plăti cu mandat postal internațional pe adresa: Cișmileanu Ioan, str. Luncii, bl.2, sc.A, ap.9, 2300 Fagaras, jud. Brasov, Romania.

Abonații din SUA, pentru a nu li se reține un comision mare de către bănci, pot plăti trimițând un cec (money order) plătit în SUA și exprimat în dolari SUA, pe adresa: **Dan Hoarste**, 8284 Riverview, Dearborn Heights, MI 48127 USA; e-mail: dhoarste@umd.umich.edu

IMPORTANT!

Elevii, studenții și profesorii (cu excepția preoților-profesori) beneficiază de o reducere de 20 % la abonamentele pe un an (prețul abonamentului fiind 144.000 lei în loc de 180.000 lei) cu condiția primirii publicației pe adresa instituției de învățământ.

Abonații primesc o dată cu publicația "Porunca Iubirii" (de 6 ori pe an) și suplimentul "**Cartea Ortodoxă prin Poștă**", cuprinzând oferta noastră de **cărți** (~250 titluri), **casete audio** (~50 titluri), **icoane** (~80titluri), etc., de la majoritatea editurilor ortodoxe din țară.

Completați acest talon (pe verso) și expediați-l într-un plic, la adresa noastră:

Asociația Pentru Isihasm - Editura Agaton

OP 4 CP 4

2300 Făgăraș, jud. Brașov

Veniți la Mine !

Faceți tot ce vă va spune El

ÎPS Bartolomeu Valeriu Anania

Mănăstirea Nicula – 15 august 2001 – Adormirea Maicii Domnului

Sărbătoarea „Adormirea Maicii Domnului” ne prilejuiește și în anul acesta bucuria de a fi împreună. Mai ales a mea este bucuria, pentru că un om care a trecut de 80 de ani, socotește că fiecare zi în plus este o nouă binecuvântare a lui Dumnezeu, necum un om sau mai mulți. Așa încât iată că trăim această bucurie duhovnicească și cu atât mai mare este emoția, cu cât văd că numărul vostru crește de la an la an. Mă uitam azi peste capetele tuturor în timp ce cântați împreună imnele Maicii Domnului, pe care nu aici le-ați învățat, ci veniți cu ele de acasă. Aici doar le cântați împreună. Și mi-am zis în sinea mea: “Chiar dacă la acest hram ar veni un ateu, nu mai pleacă ateu”. Cu atât mai mult dacă vine credincios. Iar cel care vine cu mai puțină credință, în mod sigur va pleca cu mai multă. Aceasta este minunea pe care o face Maica Domnului, prin voi toți, cei care veniți aici și cântați într-un glas, în cinstea Sfintei Născătoare de Dumnezeu. Important este să devenim mai buni. De păcătoși toți suntem păcătoși, începând cu mine. Drumul spre mântuire înseamnă să fii astăzi ceva mai bun decât ai fost ieri, și să fii mâine ceva mai bun decât ai fost astăzi. Acesta este drumul spre mântuire. Și în mod sigur fiecare din noi, va pleca la casa sa mai bun decât a venit.

Iubiții mei, anul trecut v-am vorbit în predica mea despre curăția Maicii Domnului care trebuie să ne fie un exemplu pentru o mai multă curățenie morală a poporului român, în aceste vremuri mai degrabă tulburi decât limpezi, în care avem nevoie de o redresare morală, începând de la copii și până la bătrâni.

În anul acesta am să vă vorbesc despre un alt moment din viața Maicii Domnului, care să ne fie punctul de plecare spre a înțelege suferința oamenilor și a participa la ea. Mântuitorul Hristos împlinise 30 de ani, își alesese pe sfinții săi ucenici și apostoli, încă nu săvârșise nici o minune în public, era aproape un necunoscut, în afară de prezentarea Sfântului Ioan Botezătorul, făcută cu ocazia botezului. S-a întâmplat într-un mic sat de pescari să se facă o nuntă a unei familii sărace, și la această nuntă a fost poftită și Maica Domnului, împreună cu fiul ei Iisus, care i-a adus cu Sine și pe apostoli. S-a oficiat nunta, s-au așezat la masă. Nunta este întotdeauna un prilej de veselie și de petrecere. Peste tot în lume și

oricând în timp. În timpul mesei, Maica Domnului, a băgat de seamă că se isprăvise vinul de pe masă. Și mai cu seamă, a avut în ochii ei stânjenirea gazdelor. Începând cu mirii, cu nașii și cu părinții, cu cei care făcuseră nunta, sfiala și umilința lor, gândul că vor fi arătați cu degetul și vorbiți în sat și în satele vecine: „Iată am făcut nuntă și ne-au chemat și n-am prea avut ce pune pe masă”. Și atunci Maica Domnului s-a îndreptat către Fiul Ei și l-a spus doar atât: *“Uită-te la ei, că nu mai au vin”*. Mai mult n-a trebuit să spună, pentru că Fiul ei a priceput. “Fă o minune, aici în fața noastră” la care El a răspuns: *“Mamă, ceasul meu încă n-a venit”*. Cu alte cuvinte, „Încă nu m-am hotărât să fac o minune și nu aici voi săvârși eu, întâia Mea minune”. La care Maica Domnului s-a uitat în ochii Lui, l-a vorbit din priviri, și apoi a chemat, pe slujitorii nunții, care serveau la masă, și le-a spus: *“Faceți tot ceea ce vă va spune El”*.

Iar Iisus, ascultând-o pe Maica Sa, le-a poruncit slujbașilor să umple câteva vase cu apă până sus. Ei au făcut așa, El și-a ridicat ochii la cer, a binecuvântat apa din vasele cele mari, iar aceasta s-a prefăcut în vin. Și încă un vin atât de bun, încât nunul mare când a gustat, a băgat de seamă că până acum băuseră un vin mai rău, mai prost, mai de rând, iar vinul cel bun fusese păstrat pentru la urmă. Aceasta a fost întâia minune a Domnului Iisus.

Iubiții mei, ați reținut ceea ce v-am spus. Nu atunci avea Domnul de gând să săvârșească o minune. Dar pentru că maica Lui L-a rugat, nu i-a respins rugămintea. A ascultat. Ceea ce înseamnă că **rugăciunea Maicii Domnului e în stare să schimbe chiar o hotărâre a lui Dumnezeu**. Este marea noastră nădejde, pe care o vom avea la Judecata de Apoi, când în dreapta Dreptului Judecător, va sta sfânta Sa maică, rugându-se pentru noi. Și dacă atunci ea va spune la urechea lui: “Fiule, și eu am fost om purtătoare de trup și știu cât de greu se poartă un trup. Dacă au păcătuț robii aceștia, iartă-i, de dragul meu”. Iar noi nădăjduim că Domnul și atunci o va asculta și chiar dacă se va fi hotărât să ne pedepsească, va fi în stare să-și schimbe hotărârea.

Dar să ne întoarcem, dragii mei, în Cana Galileii. Nu de dragul vinului s-a rugat Maica Domnului, ci de dragul demnității umane a gazdelor. Ca una care știa bine viața socială, știa la ce bârfa se pot expune acești oameni, care, poate săptămâni la rând nu vor mai îndrăzni să scoată capul în lume. Era vorba de veselie la nunta, dar în primul rând de demnitatea omului. În sprijinul acesteia a intervenit De ce? Pentru că cei care făceau nunta, erau săraci și nu avuseră destui bani ca să cumpere destul vin.

Sfânta Fecioară Maria intervine în sprijinul săracilor. Iar de sărăcie întotdeauna este legată și suferința. Avem în această superbă relatare a Sfintei Evanghelii un cuvânt extraordinar; cuvintele puține ale Maicii Domnului, care cheamă, și singura ei predică pe care a ținut-o, dar și cea mai scurtă predică ce se poate ține vreodată: *“Faceți tot ceea ce vă va spune El”*. Aceasta se potrivește nu numai slujbașilor de atunci, dar și nouă, celor de astăzi, care suntem adunați la această slujbă. “Faceți ce vă va spune El”.

Iubiții mei, ce ne spune Fiul

Ei: “Să iubești pe Domnul Dumnezeu

tău, din toată inima ta, și din tot sufletul tău, și din toată puterea ta, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși”. Așadar, două sunt direcțiile către care trebuie să se îndrepte iubirea noastră: Dumnezeu, pe de-o parte, și aproapele, pe de altă parte. Iisus pune semn de egalitate între iubirea noastră față de Dumnezeu și iubirea noastră față de aproape. Iar aproapele nostru cine este? O știm tot de la Iisus din pilda Samaritanului milostiv: Orice om fără nici un fel de deosebire, de credință religioasă, de neam, rasă, de culoare, politică, de condiție socială, sau de sex. Și aceasta pentru o rațiune foarte simplă: Dumnezeu este Creatorul tuturor oamenilor. Ca atare, toți oamenii sunt Fiii lui Dumnezeu. Și fiind Fiii lui Dumnezeu, sunt egali între ei și fiecare are dreptul la iubirea aproapelui său.

Dragii mei, iubirea față de aproape nu este un sentiment platonice, ireal, care să plutească în aer. Iubirea față de aproapele este adevărată atunci când devine faptă, iar aceasta se numește **faptă bună**. Fapta bună este rodul direct și nemijlocit al iubirii noastre față de aproapele. Față de aproapele care are nevoie de iubirea noastră și de fapta noastră bună. În primul rând cu cei săraci. Încă e multă sărăcie în lume, nu lipsește nici din țara noastră, și vă rog să mă credeți că sunt convins că cei mai mulți din cei care ați venit azi aici, nu sunteți bogați și nici măcar înstăriți. Dar fiecare știe că poate fi altul mai sărac decât el. Și dacă este mai sărac decât tine, și are nevoie de sprijinul tău, nu-l lăsa și nu trece pe lângă el, cu indiferență. Fapta bună să însoțească iubirea ta față de Dumnezeu, pentru că tot Iisus Hristos a spus: *“Cel ce pretinde că-l iubește pe Tatăl, dar îl urăște pe fratele său, e un mincinos”*. Atât de mare preț pune Iisus Hristos Domnul nostru pe om, ca făptură a lui Dumnezeu.

Să salvăm copiii

Iubiții mei, ca peste tot în lume, și în țara noastră sunt câteva categorii de oameni care suferă mai mult decât altele: În primul rând sunt bătrânii, care de multe ori sunt neajutorați, îndepărtați de la casele copiilor lor, rămân singuri, nu sunt destule case pentru bătrâni, sau destule azile. Avem datoria, noi ca și biserică instituționalizată, dar și noi ca biserică a poporului român, laolaltă, să ne aducem aminte și să avem grijă de acești bătrâni. Există bătrânele care sunt și văduve. Dar o atenție deosebită trebuie să o îndreptăm în ziua de azi către copii. Din nefericire în țara noastră există copii abandonati, copii fugiti de acasă din cauza părinților lor, există copii pe care părinții îi alungă din casă, există copii părăsiți prin spitale de mamele lor, îndată ce i-au născut. Toți știm de prin ziare și alte mijloace de informare asupra acestor aspecte triste ale vieții noastre sociale. Și uneori stau și îmi zic, și mă gândesc, că **nu sărăcia este principalul motiv al acestor stări de lucruri**. Și părinții mei de la țară, începând de la un moment dat, au fost săraci și foarte săraci, dar nu s-au certat, nu s-au blestemat și nu s-au despărțit, iar pe noi, copiii ne-au crescut așa cum au putut. Nu a trebuit să plecăm de acasă și nici să fim alungați. Mă cutremur atunci când ascult la televizor, sau citesc într-un ziar, că încă un copil a fost găsit într-un spital părăsit de mama lui după ce l-a născut. Sau ceea ce este și mai rău, într-un coș de gunoi, sau într-un șanț. Și iar stau și

mă întreb: Oare mămica aceea, când se uită la televizor și ascultă această știre, nu tresare în ea nici un fel de inimă? Oare nu se gândește că toate animalele își iubesc, își ocrotesc și își cresc puii? Începând cu păsărica cea mai mică și terminând cu animalul cel mai mare. Oare este nevoie să dau exemple pe care le cunoaștem toții, cum că fiecare animal, fiecare femelă animal care face pui, îi alăptează (sau îi îngrijește dacă este pasăre)?

Eu săptămânal fac drumul de la Cluj la Mănăstirea Nicula și în acest drum sunt 3 cuiburi de barză. Din martie, de la Bunavestire, când revin berzele la cuiburile lor, și până acum în august, săptămână de săptămână, le urmăresc cum își scot puii, cum îi cresc, cum îi învață se zboare, și **abia după aceea încep să le uite**. Pentru că legea lor este aceea ca fiecare să se hrănească singur de îndată ce a ajuns la maturitate. De când puii au învățat să zboare, cuibul rămâne gol până la primăvară. Cuibul nu este un adăpost împotriva intemperiilor, ci este locul unde se nasc, unde cresc copiii.

Oare o mămică de pui de om nu se gândește niciodată la asta? Nu o spun pentru ele, sau pentru ei. S-ar putea să nu fie aici, sau s-ar putea să fie. Dar pentru fiecare din noi și pentru auzul său o spun. De ce? Pentru că, să nu credeți că apostolii bisericii sunt doar cei îmbrăcați în odăjdii și cei investiți cu har. **Apostolul poate fi oricare dintre voi, acolo pe tăpșanul său, unde se găsește, îndemnând, încurajând, dând o mână de ajutor**, sfătuindu-le pe tinerele mame să nu își părăsească copiii. Iar atunci când este nevoie, să ceară sprijinul unor instituții specializate.

În Pastorală mea de Paști, vă aminteam de faptul că între Biserică și guvern se pune la cale o colaborare, ca împreună să se poată găsi soluții mai bune pentru rezolvarea acestei probleme a copiilor ziși defavorizați. Ceea ce atunci era doar o informație, și o perspectivă, acum această problemă începe să prindă consistență. Cred că ați aflat-o din presă. Și profit de faptul că se găsește aici primul ministru, împreună cu o seamă din membrii Guvernului, precum și o seamă de membrii Parlamentului și de personalități marcante din viața noastră publică, spre a le reaminti că Biserica este gata pentru o cooperare eficientă, și în această problemă, cu prioritate însă, asupra copiilor defavorizați din România. Noi, Biserica, avem instituții specializate, formăm cadre în școlile noastre teologice, care sunt gata să lucreze. Dar așa cum știți, dacă poporul e bogat și biserica e bogată, dar dacă poporul e sărac, și biserica e săracă. Și atunci, unde biserica nu are suficiente mijloace materiale, se cere neapărat sprijinul statului, chiar dacă nici el nu este îndeajuns de bogat, așa cum am vrea noi și așa cum vrea el.

Așadar, iubiții mei, să vă îndreptați gândul și rugăciunea și fapta bună, către acești copii pe care îi aveți în apropiere. Și fie direct, fie prin mijlocirea Bisericii sau a altor fundații și instituții, săriți în ajutorul lor, pentru ca să stărpim din țară această rușine națională, a copiilor vagabonzi pe stradă, meniți să devină "din ai nimănui, cu desăvârșire ai nimănui", și să înfunde în cele din urmă pușcăriile în care nici acolo nu mai au loc.

Să salvăm bolnavii donând sânge

Iubiții mei, nu doar sărăcia și nu doar defavorizarea este o problemă socială. Este și suferința în sine, boala. Și am fost rugat dacă pot să dăm o mână de ajutor. Sunt în curs de alcătuire a unei scrisori pastorală, către toate cele peste 500 de parohii din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Dar pentru că aici sunteți și din afara acestei eparhii, din toate hotarele Românie, lansez acest apel acum, aici, la Hramul Mănăstirii Nicula:

Suntem informați că numărul donatorilor de sânge, a scăzut în ultima vreme îngrijorător, ceea ce nu s-a întâmplat până acum (centrele de recoltare au avut, în fiecare localitate, suficienți donatori care să își aducă obolul lor la vindecarea celor bolnavi și la salvarea vieții lor). Dragii mei, poate vă veți întreba cum se justifică treaba aceasta, din punctul de vedere al credinței. Dragii mei, Mântuitorul Hristos, fiul Mariei și-a vărsat sângele întreg, pentru noi laolaltă și pentru fiecare în parte. El nu-ți cere ție să-ți dai sângele, ci doar câteva picături de sânge, care se refac într-un termen foarte scurt. Nici măcar nu este o jertfă de împuținare. Este o jertfă temporară. Pentru că prin hrana pe care centrele de recoltare a sângelui o oferă în mod gratuit donatorilor, aceștia au posibilitatea să își refacă la loc infima cantitate de sânge pe care o donează.

Așadar iubiți mei, sângele este viață. Domnul Iisus Hristos ne-a poruncit: "Toate câte vreți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi lor". Să te pui, frate creștin, în locul suferindului. Să presupui că ai avut un accident, și că ești în spital la urgențe, și că doctorul vrea să te salveze, dar la un moment dat își va frânge mâinile și va spune: Nu am cum să te salvez pentru că nu am sânge să-ți fac pe loc o transfuzie. De ce? Pentru că nu mi-a venit de la centrul de recoltare, iar centrul de recoltare va spune – nu ne-au mai venit donatorii. Și atunci gândește-te că tu, în speranța ta, te vei gândi de la cine va veni sângele care să te salveze sau, în disperarea ta, te vei gândi la cel care a stat acasă și nu s-a dus la centrul de recoltare ca să doneze sânge pentru tine, cel care ai nevoie. Și dacă te așezi în locul lui, și-ți iei obligația duhovnicească, spirituală, de a face pentru el ceea ce ți-ar plăcea să facă și el pentru tine, atunci desigur că nu vei avea nici o ezitare.

De aceea vă rog și vă îndemn, în numele Maicii Domnului și al Fiului ei, care, repet, și-a vărsat pe cruce sângele pentru noi, cei care vreți și puteți, mergeți la cele mai apropiate centre de recoltare a sângelui și faceți acest act de binefacere, care practic nu vă costă nimic. Nu vă cerem bani, haine sau încălțăminte, nu vă cerem zile de muncă, ci doar atât: câteva minute la acest centru, și cele câteva picături care pot salva viața unui om, indiferent cine este acel om. Este o jertfă pentru care veți avea răsplată în cer.

Mănăstirea Nicula - 450 de ani în 2002

Iubiții mei, îi mulțumesc părintelui stareț pentru cuvântul pe care l-a rostit, și întăresc acest gând. Inițiativa poate că îmi aparține mie dar cred că am fost gând la gând cu starețul și cu soborul mănăstirii. Ne-am angajat în această rectificare, în această reînnoire a mănăstirii Nicula, care acum, la început de secol și de

mileniu are nevoie de așa ceva. Să aibă un stil unitar și mai cu seamă vrem în primul rând să păstrăm și dacă se poate, să facem mai larg, acest dar al lui Dumnezeu, acest amfiteatru natural în care vă găsiți voi astăzi. Să-l păstrăm pentru hramul an de an al mănăstirii Nicula, și mai cu seamă pentru hramul de anul viitor, când mănăstirea Nicula va împlini 450 de ani, de existență, potrivit primei atestări documentare. Hramul nostru de anul viitor, așadar, aceste 4 secole și jumătate va avea un caracter special și o amploare specială.

Pentru astăzi să îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate câte ne dă. Le mulțumesc și eu alături de părintele stareț, membrilor din comitetul de sprijin pentru rectitorirea Mănăstirii Nicula, care se găsește aici de față, și aceasta este principala sa rațiune de a fi aici la acest hram. Și pe de altă parte contăm pe sprijinul fraților voastre. Cei care veniți de ani de zile să vă închinați în Mănăstirea Nicula, și peste an și cu ocazia Hramului, sunt sigur că pe lângă obolul pe care îl dați săracilor nu veți uita să vă dați banul văduvei pentru reconstrucția Sfintei Mănăstiri Nicula, pentru ca să fie mai frumoasă, mai strălucitoare și o mai bună gazdă pentru preamărirea lui Dumnezeu și a Sfintei sale Maici.

Iubiții mei, mulțumiți lui Dumnezeu pentru ziua de astăzi și mergeți la casele voastre, sporiți întru credință și nădejde și iubire față de Dumnezeu și față de aproapele.

Binecuvântarea lui Dumnezeu, și rugăciunile Maicii Domnului și îngerul cel bun de pace să vă însoțească pe fiecare pe cărarea lui, ca să ajungeți cu bine la casele voastre. Bucurați-vă cu cei dragi ai voștri și să dea Milostivul Dumnezeu să ne revedem aici la anul și la mulți ani. Amin.

(titlul și subtitlurile aparțin redacției)

Viața duhovnicească în Hristos

Arhim. Visarion Joantă

Cele ce doresc a vi le propune spre meditare în seara aceasta sunt rezultatul unei dispute avute cu unii dintre voi în legătură cu unele lucruri care privesc viața noastră duhovnicească.

În urma temelor discutate la orele de spiritualitate mi s-a pus această întrebare: *Oare este posibil ca unul din credincioși să respecte întru totul ceea ce dumnezeavoastră ne spuneți în legătură cu o viață duhovnicească conformă cu preceptele religios-morale cuprinse în Sfânta Scriptură și propovăduite de Sfânta Biserică?* Răspunsul nu poate fi decât afirmativ dacă avem într-adevăr credință în Dumnezeu, căci zice Sfânta Scriptură: *“Orice veți cere, rugându-vă cu credință, se va da vouă”* (Mt. 21, 22), dar poate fi răspunsul și negativ pentru cei ce sunt necredincioși.

Este adevărat că a duce o viață religios-morală conformă cu învățăturile Evangheliei propovăduite de Sfânta Biserică nu e un lucru chiar atât de ușor. Să ne

gândim, de exemplu, la împlinirea poruncii de a iubi pe vrăjmaș, a face bine celor ce fac rău, a ne ruga pentru cei ce ne blestemă (cf. Matei 5, 44), și ne vom da ușor seama ce efort duhovnicesc trebuie să facem dacă într-adevăr privim lucrurile cu seriozitate, cu responsabilitate, prin prisma conștiinței. Și trebuie să ne străduim să facem acest efort, deoarece realizarea noastră, împlinirea noastră duhovnicească este o îndatorire dumnezeiască: *“Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum și Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este”* (Matei 5, 48).

Acest proces de împlinire duhovnicească este de lungă durată, este un drum lung, care începe odată cu nașterea noastră duhovnicească prin Sfântul Botez și continuă până la trecerea spre cele veșnice, când, prin harul lui Dumnezeu vom fi în comuniune permanentă de iubire cu Dumnezeu, cu Maica Domnului, cu sfinții, cu toți cei care au fost bineplăcuți Lui (cf. Matei 25, 34).

Da, așa este, dar Evanghelia și Biserica ne cer să facem numai bine. Dacă am face numai binele, ar însemna ca să fim sfinți, ori realitatea de zi cu zi ne arată că greșim mult, fie în gând, fie în cuvânt, fie în faptă. Și aceasta este adevărat. Sfințenia este o virtute pe care o realizăm pe măsură ce progresăm în viața duhovnicească. Ea se găsește la capătul drumului duhovnicesc și nu o putem realiza decât tot prin harul lui Dumnezeu. Dar tot adevărat este că fiecare dintre noi se găsește, de foarte multe ori, în primejdia de a păcătui și chiar păcătuim. O spune chiar Sfânta Scriptură: *“Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept, ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea. Dacă zicem că n-am păcătuît, îl facem mincinos și cuvântul Lui nu este întru noi”* (1In. 1, 8-9). Iată că găsim în această mărturie a Sfintei Scripturi întreaga metamorfoză spirituală, schimbare sau transformare spirituală pe care trebuie să o avem în vedere dacă dorim într-adevăr împlinirea noastră duhovnicească.

Trebuie să știm cu toții că o viață duhovnicească în Hristos, cu Hristos și pentru Hristos o realizăm nu numai când săvârșim cele bune, binele pe care ni-l cere Evanghelia și Biserica să-l facem, ci și atunci când noi păcătuim, dar suntem conștienți de lucrul acesta și dorim să ne ridicăm din starea de mizerie morală. E mare deosebire între omul păcătos, conștient de neputința și slăbiciunea lui religios-morală, nemulțumit de aceasta, și omul păcătos care zice răului bine și binelui rău, care nu-și face nici un proces de conștiință în urma păcatelor săvârșite, care săvârșește răul ca și când ar fi o situație normală pentru el.

Sfânta Evanghelie și Sfânta Biserică ne învață că Dumnezeu a trimis în lume pe Fiul Său, Domnul Iisus Hristos, ca să mântuiască pe cel pierdut, pe cel păcătos. Zaheu Vameșul era un om păcătos, un om care săvârșea multe nedreptăți față de semenii săi. Dar la întâlnirea cu Domnul Iisus s-a bucurat, L-a invitat în casa sa. Nemulțumit de viața pe care o dusese până atunci, se căiește, adică îi pare rău și face o mărturisire publică: *“Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am nedreptățit pe cineva cu ceva, întorc împătrit”*. La o astfel de mărturisire sinceră, izvorâtă din adâncul inimii, Mântuitorul îi răspunde: *“Astăzi s-a făcut o mântuire casei acesteia, căci și acesta este fiul lui Avraam. Căci Fiul Omului a venit să mântuiască pe cel pierdut”* (Lc. 19, 1-10).

Un alt exemplu de convertire de la rău la bine, în duhul învățaturii evanghelice, îl avem în pilda vameșului și a fariseului. Se spune în pildă că vameșul stătea undeva la intrarea în templu, cu capul plecat, conștient de starea sa de mizerie morală, bătându-se cu mâna în piept și zicând: *“Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosul”*. Recunoașterea și căința pentru păcatele săvârșite i-a adus îndreptarea, căci Evanghelia zice: *“acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa”* (Cf. Lc. 18, 10-14).

Exemplu grăitor de milă, iubire și iertare din partea lui Dumnezeu pentru un păcătos care se căiește este cazul relatat de Sfântul Ioan Evanghelistul în legătură cu femeia prinsă în adulter de către farisei și cărturari. Când Domnul Iisus Hristos le-a spus că cel care se simte fără de păcat să pună primul mâna pe piatră și să arunce în ea, toți au plecat, muștrați fiind de cugetul lor. Atunci Mântuitorul Iisus Hristos i-a zis: *“Nu te osândesc nici Eu. Mergi; de acum să nu mai păcătuiești”* (Cf. In. 8, 3-11).

Dar cel mai semnificativ act de căință, de convertire, de întoarcere la Dumnezeu îl avem în pilda fiului risipitor. Conștient de starea de mizerie materială și morală, fiul risipitor își vine în sine, se gândește la starea de har și iubire din casa tatălui său și ia hotărârea de a pune capăt acestei situații, căci spune Sfânta Evanghelie: *“Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca unul din argații tăi”*. Și tatăl l-a primit cu bucurie și l-a iertat *“căci acest fiu al meu mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat”* (Lc. 15, 18-19, 24).

Tradiția Bisericii ne dă apoi foarte multe exemple de bărbați și femei care după o viață de mizerie morală au ajuns să fie trecuți în rândul sfinților, constituind și pentru noi pilde de urmat. Să ne gândim la Maria Egipteanca, care era o femeie desfrânată, dar după întâlnirea minunată cu Mântuitorul și cu Maica Domnului s-a retras în pustie petrecând în post, rugăciune și asceză aproape 50 de ani. Iar mai aproape de zilele noastre îl avem pe Sfântul Siluan Atonitul, de origine rusă, care a fost un om păcătos în tinerețe, dar în urma venirii sale în sine se retrage la Muntele Athos, petrecând cealaltă vreme a vieții sale în rugăciune, post, înfrânare, fiind considerat un sfânt, și care ne-a lăsat atâtea învățături duhovnicești folositoare de suflet.

Am spus și repet, cu conștiința că numai așa se vor întipări în mințile noastre anumite lucruri de folos duhovnicesc, că a păcătui este omenește, a te complăce în această stare de mizerie morală este lucru diavolesc, iar a te ridica din mocirla păcatului este lucru dumnezeiesc. Ridicarea noastră din mocirla păcatului se face prin mijloacele oferite de Sfânta Biserică, prin care primim puterea dumnezeiască de a duce o viață duhovnicească în Hristos, cu Hristos și pentru Hristos. Care sunt aceste mijloace? *Rugăciunea*, înțeleasă ca o convorbire a credinciosului cu Dumnezeu; *postul*, înțeles ca o jertfă spirituală adusă lui Dumnezeu și săvârșirea de *fapte bune* în conformitate cu învățătura Evangheliei.

Dar Biserica ne mai oferă încă ceva, și anume *taina Sfintei Spovedanii și Sfintei Împărtășanii*, prin care primim harul iertării păcatelor atunci când le mărturisim sincer și cu dorința de îndreptare și comuniunea deplină cu Hristos Domnul prin Sfânta Cuminecătură.

Împlinirea acestor rânduieli ale Bisericii trebuie să constituie pentru fiecare dintre noi o problemă de conștiință, o problemă de responsabilitate morală, dacă dorim într-

adevăr o îmbunătățire a vieții noastre duhovnicești. Invocarea unor motive ca acestea: „*nu sunt pregătit și nu am dispoziția sufletească pentru a face acestea, ce rost are să mă spovedesc și să mă împărtășesc din moment ce nu observ nici un progres în viața mea spirituală*”, sunt dovada unei împuținări a credinței, a indiferenței și nepăsării duhovnicești în care trăim.

Scopul împlinirii acestor rânduieli ale Evangheliei și ale învățăturilor propovăduite de Sfânta Biserică este de a ajunge la comuniunea de iubire prin har cu Dumnezeu, devenind astfel dumnezei prin har, „*făcându-ne părtași dumnezeieștii firi și să scăpăm de stricăciunea poftelor celei din lume*” (II. P. 1, 4). Sfinții Părinți, care au aprofundat taina mântuirii noastre prin Hristos, spun că *Dumnezeu s-a făcut om pentru ca omul să devină dumnezeu* (Sfântul Atanasie cel Mare), nu în înțeles panteist, ci în înțeles duhovnicesc.

Prin urmare o viață creștină autentică înseamnă o străduință continuă din partea noastră de a săvârși cât mai multe fapte bune. Acestea să fie izvorâte din iubire sinceră față de Dumnezeu și față de oameni și să fie împlinite într-o smerenie. Pe de altă parte, trebuie să ne recunoaștem starea noastră de păcătoșenie, să manifestăm aceea pocăință, părere de rău și schimbare a mentalității noastre, lăsându-ne îndrumați de cuvântul Evangheliei, așa cum ne învață Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos: „*Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-mi urmeze Mie*” (Mt. 16, 24).

- Capela Seminarului Teologic din Caransebeș, 27 februarie 2001 -

De la Athos la Sihăstria

dialog cu Părintele The Cleopa

Fragmentul de mai jos reprezintă un extras din cartea *Pelerinaj în România ortodoxă*, scrisă de monahul Damaschin (Mănăstirea Grigoriu, Muntele Athos) și publicată în 1986. Pelerinajul a avut loc în toamna anului 1984, timp în care Părintele Damaschin a vizitat peste 60 de mănăstiri, schituri și parohii, și a realizat interviul cu Părintele Cleopa redat mai jos.

1. Mănăstirea Sihăstria

...Psaltirea se citește continuu în biserică și fiecare frate, de la stareț până la ultimul ucenic, este obligat să citească, cu rândul, câte două ore o dată. Aceasta se datorează marii lor cinstiri a Psaltirii, care conține orice fel de rugăciune. Din timpul sfântului stareț Ioanichie Moroi, în fiecare marți noaptea, se slujește privegherea dumnezeiescului Acoperământ al Maicii Domnului. Au fost inspirați să facă aceasta de grija purtată de Născătoarea de Dumnezeu în timpul ultimului incendiu, când mănăstirea a fost salvată de la distrugere completă. Din acest motiv, au mare evlavie la icoanele Acoperământului și oferă astfel de iconițe ca o binecuvântare.

Pe lângă participarea obligatorie la slujbele din biserică, călugării fac rugăciuni și mătăanii în chiliile lor, care variază în cantitate și fel. Acest întreg program de rugăciune în chilie este numit în română „**pravilă**”, un cuvânt slavon însemnând „regulă”. În

fiecare dimineață, călugărul trebuie să citească în chilie Acatistul Domnului nostru Iisus Hristos, Acatistul sfântului zilei și Paraclisul Maicii Domnului. Precum se știe, luna este dedicată sfinților Arhangheli, marțea, cinstitului Înaintemergător, miercurea, sfintei Cruci, joia, sfinților Apostoli, sfântului Nicolae și sfântului Spiridon, vinerea, iarși sfintei Cruci, sâmbăta, Bunevestiri și duminica, Învierii Domnului. După aceasta, ucenicii începători fac 100 de mătăanii și 200 de închinăciuni, călugării fac 300 de mătăanii și 500 de închinăciuni, iar schimonahii și ieromonahii fac 500 de mătăanii și 1200 de închinăciuni. Dacă nu pot face atât de multe din cauza slăbiciunii trupești ori a epuizării, ei fac mai puține cu binecuvântarea duhovnicului. Când le vine rândul să citească Psaltirea, nu li se cere să citească în chilie rugăciunile stabilite, deoarece Psaltirea ține loc tuturor rugăciunilor. Părinții duhovnicești nu recomandă vreun număr fix pentru Rugăciunea lui Iisus, pentru că – precum mi-au spus – întreaga viață a monahului trebuie să fie însoțită de această rugăciune.

2. Vizita noastră la renumitul isihast și dascăl al rugăciunii minții, Arhimandritul Cleopa Ilie

Oricine vizitează România și mănăstirile sale, fără să-l întâlnească și fără să vorbească cu părintele Cleopa, se lipsește de miresma cea mai puternică a monahismului românesc contemporan. Fără exagerare! Fața sa luminată, cuvintele mângâietoare, învățăturile duhovnicești convingătoare și numeroasele sale scrieri ascetice și apologetice sunt suficiente pentru a arăta înalta statură a acestui rar reprezentant al monahismului românesc contemporan.

Părintele Cleopa s-a născut în județul Botoșani, în 1912. La vârsta de 17 ani a intrat în Mănăstirea Sihăstria, unde, împreună cu cei doi frați ai săi, a devenit ucenic al marelui părinte Ioanichie Moroi și a sporit repede în ascultare, rugăciune și formare. După 20 de ani de asceză în mănăstire, îi pierdem urma pentru o perioadă, în timpul celui de-al doilea război mondial, când s-a retras în munții Carpați și, singur în fața Singurului Dumnezeu, s-a **dedicat** dobândirii harului dumnezeiesc perceptibil în inima sa. Toate elementele naturii, vizibile și invizibile, s-au abătut asupra sa pentru a-l distruge, pentru a-i întina mintea curată, dar doritorul de Hristos mucenic a îndurat totul. A ales izolare, înfrânare și moartea omului celui vechi pentru a afla înviere și sălășluirea în Rai.

Astăzi, la vârsta de 74 de ani, are părul alb ca zăpada, o față plină de căință, o minte luminată și o inimă oferită lui Dumnezeu, mănăstirii sale și pelerinilor cu o dragoste de neclintit. Este întotdeauna gata a-i ajuta pe cei șovăitori, a arăta milă celor sărmani, a-i duce de mână pe cei începători și a propovădui tuturor pocăința, iubirea dumnezeiască și smerenia. Este duhovnicul Mănăstirii Sihăstria și al multor monahi care vin la el din întreaga țară pentru a auzi un cuvânt de mântuire. Astfel se pot vedea multe suflete suferinde, așteptând lângă chilia sa pentru a îngenunchea sub epitrahilul său, a-i primi binecuvântarea și iertarea păcatelor.

Ziua părintelui Cleopa este împărțită în trei perioade de câte opt ore : în timpul celei dintâi, noaptea, se odihnește puțin și se roagă. În timpul celei de-a doua, citește din Sfinții Părinți și scrie, iar în timpul celei de-a treia se dedică ucenicilor săi și pelerinilor care vin la el pentru spovedanie și povățuire. Pentru a se putea ruga și scrie nederanjat, în fiecare dimineață pleacă de la chilie la ora 5.00 și se întoarce la ora 10.00, timp în care se găsește la cinci minute

depărtare de mănăstire și merge la alta, aflată la 20 de minute depărtare, spre nord. Rămâne acolo singur toată ziua, scriind pasaje din experiența sa, iar după-amiază se întoarce la chilia sa pentru a-i primi pe credincioși și pentru a-i spovedi pe călugări.

Într-o astfel de după-amiază l-am văzut coborând încet, ținând în mână mătăniile și purtând cojocul din piele de oaie, căptușit cu lână albă.

- Binecuvântează, părinte Cleopa !

- Dumnezeu să vă binecuvânteze. Bine ați venit!

Am ajuns împreună în chilia sa, unde am făcut cunoștință și după puțin timp am început să-i punem întrebări.

- Ce faceți, părinte Cleopa ? Cu ce vă ocupați?

- Tocmai am terminat predicile pentru praznicul Mântuitorului și ale Maicii Domnului și astăzi am început să scriu omilii la sărbătorile sfinților mari. Azi am scris una pentru sărbătoarea sfântului Grigorie Decapolitul, ale cărui moaște se află la Mănăstirea Bistrița din Oltenia. Am început să scriu o altă carte, sub forma unor predici, despre minunata creație a lui Dumnezeu : cerul și pământul, marea, animalele, păsările, adică despre modul în care prezența lui Dumnezeu, purtarea Sa de grijă și atotputernicia se descoperă în natură ca și într-o icoană. Dar o voi sfârși anul viitor cu voia lui Dumnezeu, după ce voi termina predicile la sărbătorile sfinților.

- Părinte Cleopa, ce să-i spun bătrânului (starețului) meu când mă va întreba ce face Părintele Cleopa ?

- Spune-i că Părintele Cleopa face păcate.

Eu i-am zis: - Rugați-vă pentru Ieromonahul Gheorghe și obștea sa .

- Eu mi-am pierdut mințile pentru păcatele mele; voi trebuie să vă rugați pentru mine .

După multă ezitare a cedat insistenței noastre și conversația a continuat fructuos.

- Părinte Cleopa, care este lucrarea unui călugăr?

- Tot călugărul și mireanul are datoria de a mărturisi credința sa adevărată în Dumnezeu prin rugăciune, frică de Dumnezeu și frică de moarte.

- Care sunt cele mai importante virtuți pentru un monah de obște?

- Ascultarea, mărturisirea sinceră și tăierea voii proprii, în timp ce, după Sfinții Părinți, ele sunt binecunoscuta triadă: fecioria, ascultarea și sărăcia.

- Părinte Cleopa, dați-mi un cuvânt de folos pentru stareți și duhovnici.

- Duhovnicul și starețul să fie ca un melc, când vor să pedepsească pe cineva, și ca un delfin, când e vorba să ierte. Un melc se mișcă încet; tot astfel, duhovnicul să nu fie grabnic a pedepsi pe cineva. Un delfin înoată foarte repede prin ocean; tot astfel, duhovnicul să ierte imediat pe cel ce se căiește și își îndreaptă greșeala.

- Părinte Cleopa, dați-mi un cuvânt ziditor de suflet pentru călugării mai în vârstă.

- Cel vârstnic să se afle întru smerenia (zdrobirea) inimii și mai puțină asceză trupească, pentru că Prorocul David zice : "smeritu-m-am și Domnul m-a mântuit ".

- Un cuvânt de mângâiere pentru bolnavi.

- Dumnezeu vrea două lucruri de la ei: mulțumire către Dumnezeu și rugăciune neîncetată.

- Un cuvânt pentru bucătar.

- A găti este o mare rugăciune înaintea lui Dumnezeu, atunci când se slujește din iubire de Hristos. Bucătarul este mâna de aur a fraților.

- Un cuvânt pentru econom.
- Să fie cu discernământ și să împartă diferitele ascultări după puterea fiecăruia.
- Un cuvânt pentru cei ce slujesc în biserică.
- Să slujească cu frică de Dumnezeu și rugăciunea minții, ca și cum Dumnezeu

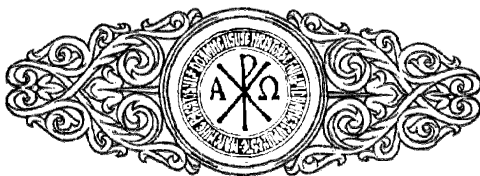
Însuși S-ar afla înaintea lor, pentru că aceasta este cea mai înaltă rugăciune .

- Un cuvânt pentru grădinar.
- Cei ce slujesc cu dragoste și spirit de jertfă, zice Sfântul Teodor Studitul, slujesc Sfânta Liturghie.
- Părinte, cum putem dobândi lacrimi la rugăciune?
- Lacrimile sunt de trei categorii: duhovnicești, omenești sau firești și diavolești. Primele vin de la frica de Dumnezeu, iubirea dumnezeiască, aducerea aminte de moarte, de iad și de păcatele noastre. Cele de-al doilea apar în general între rude și ele nici nu vatămă, nici nu ajută. Lacrimile diavolești vin de la mânie, deznădejde, lăcomie, egoism, dușmănie împotriva cuiva...
- Când ne părăsește harul lui Dumnezeu?
- Când suntem biruiți de mândrie, gânduri rele și deznădejde.
- Cum ajunge cineva la smerenie?
- Prin ascultare, tăierea voii proprii și conștiința propriilor păcate.
- Ne este de folos repetarea continuă a rugăciunii fără conștiința propriilor păcate?
- E bine să avem conștiința acolo, dar când mintea e epuizată putem spune rugăciunea cu gura.
- Părinte Cleopa, dați-mi un cuvânt de folos pentru începători.
- Fii ascultător, citește pe Sfinții Părinți și Sfânta Scriptură, deoarece prin această citire mintea se luminează și dorul după lupta duhovnicească se aprinde și sună tare ca o trâmbiță pentru bătălie împotriva vrăjmașului.
- Când este cineva pregătit pentru viața sihăstrească?
- Când e smerit și ascultător în toate, citește Sfintele Scripturi și pe Părinți, are binecuvântarea unui bătrân (stareț) și a trăit ani de-ajuns într-o mănăstire.
- Ce să facem când avem mulți străini și pelerini în mănăstire?
- Primiți-i pe toți cu smerenie și dragoste. Sfântul Efreem spune că ospitalitatea este singura cale de a vorbi unui suflet despre Hristos și a-l câștiga.
- Ce este egoismul?
- Egoismul și iubirea de sine sunt mama, rădăcina și izvorul tuturor păcatelor.
- Care este însemnătatea mai adâncă a cuvântului *pocăință*?
- Pocăința este conștiința păcătoșeniei noastre, când inima noastră e zdrobită pentru păcatele noastre.
- Ce puteți spune despre lumea de astăzi?
- Cât este ea de rea, Dumnezeu are dragoste. Dacă dragostea Lui ar fi să înceteze, lumea ar fi distrusă. Dragostea lui Dumnezeu naște milă și, cu mila Sa, El acoperă întreaga lume de astăzi. Dumnezeu iubește tot ceea ce a creat. El nu iubește păcatul, pentru că nu este cauza lui, dar îi iubește pe oameni chiar și atunci când ei păcătuiesc.

Traducere după *The Orthodox Word*, Nr. 155/1990 de Diana Drăghici și Daniel Popa, studenți la Facultatea de Teologie „A. Șaguna” Sibiu

Smerenia

– Poarta Cerului

pr. Virgil Manase

Mai bine învins dar smerit

În spiritualitatea ortodoxă smerenia trebuie să fie una dintre virtuțile esențiale care să împodobească sufletul oricărui creștin ortodox căci despre smerenie ne învață în primul rând Mântuitorul nostru Iisus Hristos: “Învățați de la mine că sunt blând și smerit cu inima” (Mt. 11, 29).

Faptul că smerenia trebuie să fie o permanență a vieții noastre duhovnicești ni-l amintește Mântuitorul prin exemplul celor care se grăbeau să ajungă în fruntea maselor și cărora le spune: “Căci oricine se înalță pe sine, se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine, se va înălța” (Lc. 14, 11).

Smerenia nu trebuie să devină doar o noțiune teoretică, ci ea trebuie aplicată în viața de fiecare zi, așa cum au procedat Sfinții Părinți din vechime, lucru despre care ne vorbește atât de frumos “Patericul”. Astfel, unul dintre bătrânii pustiei ne dă o definiție a smereniei, răspunzând la întrebarea unui ucenic de-al său care l-a întrebat astfel: “*Ce este smerenia?*” Iar bătrânul i-a răspuns: “*Smerenia este a se socoti omul pe sine nevrednic și mai păcătos decât toți și supus tuturor*” (Patericul, pag. 327). Dar ucenicul, dorind un răspuns mai amănunțit, întreabă în continuare: “*Cum este aceea a fi tuturor supus?*” Iar bătrânul răspunde: “*Să nu încerci să vezi păcatele străine, ci ale tale păcate să le vezi și neîncetat să te rogi lui Dumnezeu pentru iertarea ta*” (op. cit. idem). Deci, noi creștinii suntem datori să nu mai judecăm păcatele altora ci să ne rugăm neîncetat pentru păcatele noastre. De aceea smerenia este calea care duce la cer, așa după cum spunea avva Ioan: “**Poarta cerului este smerenia**” (ibidem, p. 104).

Despre rolul smereniei în viața creștinului ni se povestește tot în “Pateric”, de unde aflăm despre întâlnirea Sfântului Macarie Egipteanul cu diavolul. Cel din urmă i-a spus astfel acestui mare sfânt: « *Multă silă am de la tine, Macarie, căci nu pot asupra ta. Iată, orice faci și eu fac. Tu postești, iar eu nicidecum nu mănânc. Priveghezi, dar eu nicicum nu dorm. Doar una este cu care mă biruiești. I-a zis avva Macarie: “Care este?” “Smerenia ta, și pentru aceasta nu pot asupra ta* » (ibidem p. 133). Iată, singura armă eficientă cu care-l putem birui pe diavol:

smerenia. Celelalte nevoițe le poate imita și el, numai smerenia nu, pentru că lui îi este proprie mândria, care este opusă smereniei. Iar la smerenia desăvârșită vom putea ajunge doar atunci când vom putea gândi asemenea bătrânului din pustie care a spus astfel: “*Voiesc să fiu biruit și să am smerenie, decât să fiu biruitor și să am mândrie*” (ibidem, p. 327).

Smerenia este cunoașterea de sine în comparație cu Dumnezeu

Sfântul Maxim Mărturisitorul, așa după cum îi spune și numele, este unul dintre cei mai mari mărturisitori ai credinței ortodoxe și în același timp unul dintre numeroșii martiri ai Bisericii Ortodoxe căci, pentru a apăra adevărurile credinței noastre creștine ortodoxe, acest mare sfânt n-a ezitat să rabde chinurile cele mai groaznice (smulgerea limbii și tăierea mâinii drepte), și în final să-și dea viața în ziua de 13 august 662. (O relatare cronologică a vieții Sfântului Maxim Mărturisitorul găsim în cadrul “Introducerii” alcătuite de către acad. pr. prof. Dumitru Stăniloae la lucrarea “Scrieri și Epistole hristologice și duhovnicești”, București 1990, p. 5-6)...

Sfântul Maxim Mărturisitorul ne îndeamnă să dobândim două virtuți specifice Mântuitorului nostru Iisus Hristos: **blândețea și smerenia**, și din această cauză, el ne vorbește despre rolul blândeții în viața creștinului astfel: « *Blândețea, stingând mișcările pătimașe ale iuțimii și poftei, face pe om bineplăcut lui Dumnezeu și oamenilor (Înt. lui Solomon 4, 10), căci blândețea nu e nimic altceva decât totala nemișcare a iuțimii și a poftei spre cele contrare firii, nemișcare care se împlinește în cei ce au voia lui Dumnezeu. Căci zice marele David: “Călăuzi-va pe cei blânzi la judecată, învăța-va pe cei blânzi căile Sale” (Ps. 24, 9) »* Aici avem descris modul în care influențează virtutea pe om: ea stinge mișcările pătimașe ale iuțimii și ale poftei și îl face să fie bineplăcut lui Dumnezeu dar și oamenilor, așa după cum ne învață înțeleptul Solomon.

Iar despre smerenie, Sfântul Maxim ne vorbește astfel: “*Iar smerenia, tăind asprimile mândriei, face pe om mulțumitor lui Dumnezeu și ușor de apropiat tuturor oamenilor*”. Deci, smerenia aceste trei fapte le realizează:

- taie asprimile mândriei, unul din cele mai groaznice păcate;
- îl face pe om să-I mulțumească lui Dumnezeu, adică îl determină pe acesta să coboare din înălțimea ideilor pe care și le-a făcut despre sine și să-I mulțumească Creatorului său pentru toate binefacerile pe care le-a primit;
- îi dă omului acea capacitate de a fi apropiat tuturor oamenilor, adică de a fi un prieten în adevăratul sens al cuvântului, iar atunci când aceștia îl privesc, să laude neîncetat pe Dumnezeu.

După aceea Sfântul Maxim Mărturisitorul ne dă o definiție a smereniei: “*smerenia este cunoașterea de sine a fiecăruia în comparație cu Dumnezeu...*”. Deci, iată ce este smerenia: cercetarea lăuntrică a fiecăruia în parte și aceasta să aibă ca rezultat cunoașterea profundă a sa în raport cu atotputernicul Dumnezeu. Căci, în urma unei astfel de analize, omul își poate da seama care este distanța dintre el ca și creatură cu puteri limitate, și Dumnezeu Creatorul, veșnic și atotputernic.

De fapt, numai creștinul smerit poate vedea măreția lui Dumnezeu, căci doar el se poate coborî pe sine însuși din înălțimea gândului slavei deșarte și să-L pună înaintea ochilor sufletești pe Dumnezeu. Cel bolnav de patima mândriei nu-L poate vedea pe Dumnezeu, ci doar pe el însuși, căci acesta se pune în locul lui Dumnezeu. Din această cauză Sfântul Maxim Mărturisitorul subliniază importanța acestor două virtuți, blândețea și smerenia, căci acestea sunt cele care îl duc pe om pe drumul cel mai scurt spre Împărăția Cerurilor.

Rugăciunea isihastă

Arhim. Mina Dobzeu

**Sus cu valorile Ortodoxiei
Când ne încercă toate josniciile**

Către tot creștinul care are nevoie de mila și ajutorul lui Dumnezeu

Evremea ca principiile Evangheliei să se coboare mai mult în toate compartimentele vieții sociale. În cultură, în artă, în economie, în politică și cu atât mai mult în Biserică., care, conștientă fiind de misiunea ei, să devină mai dinamică, pentru însănătoșirea religioasă și morală, după o înstrăinare atât de gravă.

Sunt motive temeinice să vestim și să propovăduim trăirea cu aplicare practică a rugăciunii inimii (isihasmul) pentru toți, opunându-ne sincretismului yoghist și altor multe josnicii ce le propagă sectele sub influențele religiilor orientale. Iar tinerii, care umblă după senzațional, să cunoască valorile Ortodoxiei. Și să mai cunoască că Hristos este unicul adevăr care n-are nevoie de a fi completat de principii religioase sau morale păgâne.

Către El – către Hristos, să alergăm și să chemăm numele Lui, cu rugăciunea pustnicului: *“Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mântuiește-mă pe mine, păcătosul”*.

Mulți dintre monahi și monahii, și buni creștini, sunt râvnitori pentru a avea practica rugăciunii continue. Rostesc rugăciunea pustnicului, *“Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mântuiește-mă pe mine, păcătosul”* mereu, dar se plâng de nereușită. Care este cauza? N-are statornicie, stabilitate în acțiune. Aceasta este o acțiune bună și sfântă pentru tot creștinul. E o nevoită care face parte din trăirea de monah. Și tu, oricare ai fi, monah sau mirean, nu o iei în serios, ci superficial.

Ia aminte, căci nici o meserie nu se învață numai încercând, ci trebuie să începi și să ai continuitate din an în an și să te ridici din treaptă în treaptă. Altfel, nu reușești.

Ce ai de făcut? Să nu zici: hai să *încerc* să mă deprind și eu cu rugăciunea inimii. Ci: hai să încep și eu rugăciunea isihastă și să ajung practicant al rugăciunii continue. Că altfel, a încercat și luda și... a dat înapoi.

Tu începe după acest îndrumător pe care l-am întocmit, pe care-l trimit alăturat, și care cuprinde toate aspectele practice pentru începători și urmează zilnic acest exercițiu de 10-15 minute și, după răvna de 2-3 ori pe zi, te vei bucura de rezultate, sporind în rugăciune și viață de evlavie. Și în cursul zilei, de câte ori îți vei aduce aminte, de ești la muncă, la birou, sau pe cale, vei zice: *“Doamne, Iisuse”*. Iar după un timp, vei observa că și atunci când faci pravila particulară, sau participi la cele 7 laude, vei observa că te poți coborî cu mintea în inimă și vei realiza calitatea rugăciunii, lucru pe care îl dorim.

Nu mai zice că nu e pentru tine – căci ești păcătos. Începe de acolo, din starea cea de jos, unde te afli, și te va ajuta Hristos. Înlătură trândăvia și adaugă nevoită peste nevoită, și vei reuși. *Dă-mi voie, să-ți dau putere*, zice Domnul. *Îndrăzniți, Eu am biruit lumea* (păcatul), zice Domnul (Ioan 16, 33)

Rugăciunea lui Iisus în practica isihastă (îndrumar)

Motivați de practica falșilor instructori și practicantți ai isihasmului (rugăciunii inimii), influențați de religiile orientale (budistă, hinduistă) și de practicile yoghine, venim cu o prezentare a dreptei învățături despre isihasm, ce aparține exclusiv Bisericii Creștin Ortodoxe. (*Pr. Dr. D. Stăniloae, “Istoria isihasmului”*).

Practic și pe scurt, pentru începători. Prima condiție: *“Împacă-te cu aproapele tău...”* (Mat. 5, 23-25). Cu privire la loc, este biserica și camera ta. *“Tu când te rogi, intri în cămara ta și închizând ușa, roagă-te Tatălui tău care este în ascuns”* (Mat. 6, 6). În liniște totală. În singurătate. Interiorizarea în rugăciune să-și găsească trăire **în suflet cu sârguință, în minte cu înțelegere, și în inimă cu simțire afectivă**; cum zice Domnul: *“Împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru”* (Lc. 27, 21). Cum să ne rugăm? Domnul Iisus ne învață *“Așa să vă rugați: “Tatăl nostru...”* (deci zicem la început de rugăciune *“Tatăl nostru...”*). Apoi, Sf. Apostol Pavel ne spune: *“Rugați-vă neîncetat”* (Tes. 5.17).

Urmează partea tehnică. Luăm poziția în genunchi sau pe un scaunel (înălțimea ca la 30 cm.) și începem să rostim rugăciunea lui Iisus (rugăciunea pustnicului) cu mintea coborând în inimă (deasupra inimii), zisă rar, în ritmul inimii, astfel: *“Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”*, zisă cu căință și smerenie (căci păcătoși suntem), concentrați numai la aceste cuvinte, ce le zicem cu înțelegere și nu gândim nimic altceva (nici bune, cu atât mai mult la cele rele). În timpul exercițiului de rugăciune încetează orice mișcare. Nu căutați senzaționalul. Ferește-te de orice vedenii și vise care vin de la diavol. Durata exercițiului pentru începători: 10-15 minute.

Efectul: ne cultivăm voința, ne dă tărie sufletească, se face simțită lucrarea Harului dumnezeiesc, că ne încinge cu putere de sus.

- 1) Ne despătimim. Ne izbăvim de vicii: ură, vrajbă, invidie, nerăbdare, răzbunare, beție, lăcomie, desfrâu, zgârcenie, clevetire, etc.
- 2) Despătimirea de imaginea păcatelor, care persistă încă în minte și simțuri, de care încă trebuie să ne curățim, stăruind în rugăciune.
- 3) Starea de iluminare, stadiu în care Harul lui Dumnezeu se face simțit cu putere și rămâne în noi, curățindu-ne de zgura păcatului, cum zice Sf. Ap. Pavel:..” *și Duhul vine în ajutorul slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci însuși Duhul se roagă pentru noi cu suspine negrăite*” (Rom. 8, 26).

Astfel se realizează acea pace (isihie) în întreaga ființa noastră. După exercițiul de rugăciune zilnică, în cursul zilei, ori de câte ori ne vom aduce aminte, vom zice rugăciunea *“Doamne Iisuse”*. Iar când ne vom ruga, citind rugăciuni și psalmi, să ne coborâm cu mintea în inimă, ca și mintea să se roage. Iar Domnul prin Duhul Său zice: *“Iată, Eu stau la ușă și bat; de-mi va auzi cineva glasul și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine”* (Apoc.3,20; Ioan 14,23). Astfel, cel mort cu duhul învie, cel întinat cu știința, se curăță, cel pierdut se mântuiește (Acatistul Sf. Treimi).

Această practică a rugăciunii lui Iisus se recomandă fiecărui creștin, de vrea să-și mântuiască sufletul său. Nimeni să nu zică: Nu încep, pentru că eu nu voi putea realiza sută la sută. Dumnezeu te va primi și cu șazeци la sută. Ba chiar și cu treizeci la sută. Exemplu: Pilda Talanților; Pilda Semănătorului; Pilda cu lucrătorii viei.

Aspecte practice ale isihismului

Rugăciunea isihastă lipită de respirație sau de pulsul inimii?

Arhim. Mina Dobzeu

Prea Cuvioase Părinte Arhimandrit Mina Dobzeu,

Sfinția Voastră ne îndrumați să lipim rugăciunea isihastă de pulsul inimii în loc de respirație. Dar pulsul (bătăile) inimii nu îl simțim involuntar, cum simțim respirația. Pentru a-l simți trebuie să ne concentrăm (voluntar) asupra lui, ceea ce face să nu ne mai concentrăm bine asupra rugăciunii. Cum să simțim deci pulsul inimii, pentru a putea lipi rugăciunea de el?

Amândouă metode sunt bune, cuviincioase și acceptabile pentru începători. Repet: Pentru începători. Sunt cunoscute în practica isihismului amândouă.

Această metodă este periodică și pentru antrenament. De ce? Pentru că aceasta este numai o rugăciune de *pocăință* (este cea mai eficace pentru pocăință și în care urmărim și realizarea calității rugăciunii). Ori știm că rugăciunile, ca substanță (conținut) sunt de mai multe feluri: rugăciune de *laudă*, de *mulțumire*, de *cerere*. Acestea toate le avem în cele 7 (șapte) laude și Sfânta Liturghie, pe care nu le lăsăm, ci din contra, le vom folosi și încă ridicate în calitatea lor, prin aceea că ne vom câștiga deprinderea (când vom rosti sau asculta aceste rugăciuni rostite sau cântate) să ne coborâm cu mintea în inimă fără să mai uzăm de contribuția plămânului (a inspira și a expira). Deci aici încetează acest ritm (ca timpi ai rugăciunii). Pe când rugăciunile alipite de pulsul inimii nu încetează niciodată, își are continuitate în toate treptele succesive. Te urcă până la *harisma rugăciunii*, treaptă înaltă.

1. Doamne, 2. Iisuse 3. Hristoase, 4. Fiul lui Dumnezeu, 5. Mântuiește-mă 6. Pe mine, 7. Păcătosul (*n.red.: observați că nu este vorba de bătăile inimii, ci de bătăile cuvântului la poarta inimii, de trăirea afectivă - în inimă, a fiecărui cuvânt al rugăciunii*).

Astfel, umblând la inimă, bătând la ușa inimii accentuat pe fiecare timp-cuvânt, deprinzi inima să se deschidă, să conlucreze cu mintea, până simți că se încălzește, că devină inimă de carne, nu împietrită.

Această simțire (trăire) a rugăciunii o vei avea și când vei citi și alte rugăciuni (ce fac parte din cele 7 laude și Sf. Liturghie) nu numai rugăciunea de pocăință „Doamne, iisuse...”. Avem rugăciuni de laudă, de mulțumire, de cerere, care acum le vei realiza la calitatea lor, coborând cu mintea în inimă, ca mintea să le zică cu înțelegere, inima cu simțire afectivă, iar voința cu sârguință, și astfel realizăm calitatea rugăciunii.

De semnalat că ritmul inimii își are continuitate în toate treptele::

1. În faza începătoare – ca antrenare, deprindere;
2. În realizarea rugăciunii multiple de calitate (adică oricărei rugăciuni: de cerere, de mulțumire sau de laudă);
3. În treapta înaltă – *harisma rugăciunii*, care lucrează în ritmul inimii (ca un ticăit de ceas) și nu ca un suspin artificial al plămânului, ci ca un suspîn al inimii mișcate de Duhul Sfânt care își găsește sălaș într-o inimă curățită de zgura păcatului.
4. Rugăciunea cea mai înaltă, de unire cu Dumnezeu, e fără cuvinte. E alipirea de Domnul cu afecțiunea și căldura inimii precum copilul alipit la sânul mamei sale se simte odihnit și fericit fără să spună cuvinte.

Sfaturi și îndemnuri primite la Muntele Athos

Sorin Gatea și George Căbaș

Syndesmos, Organizația Mondială a Tineretului Ortodox organizează în fiecare an o tabără ortodoxă ecologică în Sf. Munte, la care participă tineri ortodocși din diferite țări.

Sfântul Munte este cel mai important locaș al monahismului ortodox, de peste 1000 de ani. Cetate a Creștinismului, impresionează prin pacea părinților nevoitori, angajați într-un adânc progres spiritual, prin slujbele bisericești, prin tradiția monahală, prin Sfinte Moaște, icoane istorice și făcătoare de minuni, prin arhitectura și frescele lavrelor, și nu în ultimul rând prin bibliotecile și documentele păstrate aici.

Am petrecut șapte zile la **Sfânta Mănăstire Iviru**, una din cele mai de seamă lavre athonite, locaș cu hramul Adormirea Maicii Domnului. Mănăstirea a fost întemeiată în anul 980 de Ioan Iviritul, originar din Iviria-Caucaz, și aici se află celebra icoană a Maicii Domnului – Portărița, considerată a fi cea mai importantă icoană făcătoare de minuni a Ortodoxiei. Aici se găsesc cele mai multe Sfinte Moaște din Sfântul Munte, pe care contemplându-le, descoperi condiția umană la valoarea ei absolută: sfințenia integrală a sufletului și trupului. Pe calea propriei înălțări și desăvârșiri, călugării sfințesc tot în jurul lor, lucrând grădinile cu râvna și dragostea pentru natură. Și noi am lucrat zilnic în grădina mănăstirii și în livadă. Aici, Părintele Gabriel ne-a inițiat în „secretele” agriculturii biologice. Priceperea omenească și binecuvântarea dumnezeiască se oglindesc în tot ceea ce produce grădina.

În câteva convorbiri duhovnicești cu Părintele Ieremia (de la Mănăstirea Iviru), sfinția sa ne-a arătat pe ce să punem accentul în viață:

„Important este să trăiești pentru Dumnezeu și pentru ceilalți oameni, să te jertfești pentru ei. Nu trebuie să facem ce vrem noi, ci să uităm de nevoile noastre. Să iei lucrurile așa cum sunt, să le primești ca venite de la Dumnezeu, să mulțumești lui Dumnezeu pentru toate. Trebuie să ne abandonăm pe noi în mâinile lui Dumnezeu. Un isihast aude liniștea, nu are nevoie să mai vorbească cu alții. Toată viața noastră trebuie să devină o liturghie.”

Călugării de la Iviru au canon zilnic 600 de închinăciuni și 150 de metanii. La această mănăstire ne împărtășim de două ori pe săptămână, dar la altele se împărtășesc și de trei ori. Toți călugării se împărtășesc sâmbăta, fiindcă au postit vineri, iar în celelalte zile după cum le recomandă duhovnicul. De aceea, aici, la slujbă, în loc să se citească o catismă din Psaltire, sâmbăta se citesc rugăciunile dinainte de împărtășanie.

„Să privim Biserica și Mănăstirea la fel ca pe pântecele unei mame care ne ocrotește fără să ne facem griji de ceea ce se întâmplă în exterior”.

„Cea mai importantă în progresul rugăciunii lui Iisus este smerenia, căci atunci când o avem, Dumnezeu ne dăruiește rugăciunea. Și ascultarea este importantă. Toată viața să devină o rugăciune. Să ne lăsăm viața în mâinile Domnului și să ne dedicăm altora”.

„Fiecare mănăstire trebuie să fie ca o familie. Să nu ne gândim egoist la noi, ci la ceilalți și la cum am putea să-i ajutăm”.

„A fi anarhist în ortodoxie înseamnă a avea deplină libertate, a nu fi închisat în formule sau gesturi”.

„Nu-i putem judeca pe eterodocși, dar le putem judeca dogmele”.

Aici, în Athos, nu se pune problema vechiului și a noului calendar, ci problema apartenenței la o Biserică canonici sau necanonici, indiferent de calendarul pe care-l are ea.

Lângă mănăstire se află Izvorul Maicii Domnului – Portărița, izvor ce are apă sfințită. Am vizitat acest loc sfânt și am cântat, cu acest prilej, imne de slavă Preasfintei Fecioare Maria.

Starețul Mănăstirii Iivru, Părintele Vasilios elaborează opere de teologie vie, trăită, teologie modelatoare de conștiințe creștine. Nici nu putem aprecia cât de binefăcătoare a fost întâlnirea și convorbirea cu sfinția sa. Am deprins din sfatul părintelui câteva îndemnuri:

„Trebuie să îndepărtăm nu numai stratul de depuneri de pe vechile icoane, dar și stratul de murdărie, de depuneri de pe noi. Fiecare dintre noi este o imagine a lui Dumnezeu, iar patimile sunt această mizerie ce ne acoperă. Dacă trăim în asceză și smerenie, reușim să facem această îndepărtare, curățire și suntem gata să primim harul Sfântului Duh. Abia atunci putem înțelege ceea ce omul este în realitate, care este rostul său și cum Biserica Ortodoxă este mama noastră. Abia atunci putem pricepe care sunt obligațiile noastre față de toți credincioșii ortodocși și nu în ultimul rând, față de lumea întreagă”.

„Nu este un lucru simplu și ușor să fii credincios ortodox, după cum nu este simplu și ușor să fii om. Întotdeauna în istorie, ortodocșii au fost mai puțini decât alții, dar întotdeauna au fost partea dinamică, „sămânța” care a produs marele arbore... Este ca o perla prețioasă, pentru care fiecare vinde tot ce are, ca să intre în posesia ei”.

„Unitatea și libertatea noastră ne arată măreția omului. Fiecare dintre noi, nu este doar o parte dintr-un mare mister, dintr-un mare întreg, ci întregul este o parte din noi. Fiecare credincios creștin nu este o parte a unei Biserici mai mari, ci după cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, fiecare dintre noi este o Biserică în miniatură. Fiecare din noi are în el tot misterul Bisericii”.

Liniștea, isihia, poate fi identificată cu o activitate intensă, de aceea, după cum spune Filocalia, monahul este cel care dăruiește totul și în același timp, combină totul în interiorul său. Dacă cineva se identifică cu anumite lucruri, atunci, în mod automat, el se separă de alte lucruri. Dacă cineva vrea să se unifice sau să se asocieze cu toate, el poate face acest lucru într-un singur mod: separându-

se de orice lucru. Așa fac călugării de la Athos.

În definitiv, Sfântul Munte Athos vorbește mereu despre liniște. Cine caută adevărul, poate asculta această voce a Athos-ului și atunci îl poate vedea ca existând pretutindeni. Fiecare om obișnuit poate fi o mică Biserică, un mic Sfânt Munte, vom constata că nu noi l-am vizitat, ci el ne-a vizitat pe noi. Ca să înțelegi Sfântul Munte, trebuie să fii sau ca un copil sau să fii foarte sensibil. Toată viața de aici este o Liturghie – a spus un monah. Altul a spus că în Athos trăiește ca în paradis.

„Cu toții, în lume sau în mănăstire, trebuie să avem același țel: să atingem îndumnezeirea prin smerenie. Misiunea fiecărui monah de aici este să se sfințească. Însănătoșirea sufletească se produce mai ales în timpul Sfintei Liturghii și în Săptămâna Mare”.

„Prietenii lui Hristos nu sunt cei care-L iubesc, ci cei pe care El îi iubește, iar El îi iubește nu numai pe cei care-L iubesc ci și pe dușmanii Săi, pentru care S-a jertfit”.

Biserica Ortodoxă nu caută să te convingă ci te cucerește. Frumusețea va salva lumea, a spus Dostoievski, dar același lucru l-a spus Sfântul Grigorie Palama și isihaștii. Este vorba de frumusețea smereniei. O spune Sfântul Isaac Sirul: „*orice este smerit este și frumos*”.

„În Sfântul Munte s-a păstrat inima spiritualității ortodoxe cu toate influențele care au venit din interior. Influențele apusene au acoperit ca un praf teologia, iconografia, muzica bizantină, iar acum noi încercăm să îndepărtăm acest praf. Este captivitatea babilonică a Bisericii Ortodoxe de care vorbea Părintele George Florovsky”.

De la mănăstirea Iviru am plecat, pe Marea Egee, spre **Mănăstirea Vatopedu**, unde am rămas două zile. Părintele Grigorie, ghidul, ne-a prezentat mănăstirea, cunoscută a fi cea mai întinsă din Grecia:

„Mănăstirea Vatopedu a dat Bisericii 43 de sfinți, care sunt în calendar. Printre cei binecunoscuți sunt: Sfântul Grigorie Palama, care a devenit aici călugăr; părintele lui spritual, Sfântul Nicodim; Sfântul Sava al Serbiei, care a fost aici împreună cu tatăl său, Sfântul Simion, care a întemeiat mănăstirea Hilandar; Sfântul Maxim Grecul, care a plecat în Rusia; starețul Eftimie, care împreună cu alți doisprezece călugări, a fost spânzurat fiindcă s-a opus unirii cu Biserica Romano-Catolică în 1274.

Aici se păstrează capul Sfântului Ioan Gură de Aur, au una dintre urechi intacte, urechea la care Sfântul Apostol Pavel îi spunea cum trebuie interpretate epistolele sale, conform mărturiei Sfântului Procopie, servitorul Sfântului Ioan. Aici se păstrează și capul unui sfânt monah necunoscut de la Athos. S-a observat la un moment dat că din osuar se răspândește o mireasmă dulce. Când călugării au intrat înăuntru, au văzut că oasele unui monah de acolo aveau o frumoasă culoare galbenă și răspândeau bun miros. Pentru că nu i se cunoștea numele, călugărul sfânt a fost numit Evdokimos, care se tâlcuiește 'plăcut lui Dumnezeu'.

La mănăstirea Vatopedu se găsesc și șapte icoane făcătoare de minuni ale Maicii Domnului. Una dintre icoane, ce aparținuse unui monah, acum vindecă de cancer. Au fost trimise mai multe reproduceri ale icoanei în Rusia, și după un timp s-au primit scrisori ce relatau vindecarea unor copii de boala cancerului. Oamenii au văzut de mai multe ori lumini care veneau de la icoană spre pieptul copiilor, lucru ce semnifică binecuvântarea și vindecarea lor de către Maica

Domnului. Ne-au scris și despre un copil de 12 ani, care a murit și care după câteva ore a revenit la viață fiindcă o lumină a trecut de la icoana de hârtie a Maicii Domnului Pandanassa la corpul său neînsuflit. Din cauza acestor multe minuni, icoana Maicii Domnului Pandanassa a devenit foarte cunoscută la Moscova. De aceea, acolo s-au tipărit peste 10.000 de copii ale icoanei. Tot acolo se construiește acum un centru pentru copiii bolnavi de cancer, mulți dintre ei fiind iradiați după Cernobil. Acum doi ani au trimis chiar un pictor rus care să copieze icoana...”

Aici se păstrează și Brâul Maicii Domnului, singurul lucru sfânt rămas din viața ei pământească, și care continuă să facă minuni până în zilele noastre. Brâul ajută femeilor care nu pot avea copii și vindecă de cancer. Bolnavilor li se trimite o bucată de pânză care a fost ținută pe această podoabă sfântă.

Biblioteca mănăstirii Vatopedu are în fondul său 2000 de documente turcești, 13000 românești și 300000 grecești; de asemenea deține peste 40000 de cărți vechi tipărite.

În această mănăstire am participat la sărbătoarea Sfântului Ilie. După terminarea Sfintei Liturghii, în dangăt de clopote, starețul, preoții și monahii au scos icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului – Ktitorissa și icoana Sfântului Ilie și a avut loc o procesiune în jurul mănăstirii.

Ultimele două zile le-am petrecut la **Mănăstirea Simonos Petras**, mănăstire cu viață duhovnicească renumită în întreaga lume. Mănăstirea își primește numele de la Cuviosul sihastru Simon, care a ctitorit un schit pe locul unde se află acum mănăstirea. Între cele mai importante moaște sfinte la care ne-am închinat se află mâna stângă a sfintei Maria Magdalena și Capul Sfântului Gheorghe.

Părintele Macarie ne-a prezentat aspecte din viața de azi a mănăstirii:

„În mănăstire sunt călugări de opt naționalități: din Africa de Sud, Franța, Canada, Germania, Olanda, Grecia, etc. N-a fost asta voia starețului de a face o comunitate ecumenică, dar așa s-a întâmplat. În trecut, aici au fost doar călugări din Asia Mică, astfel încât era imposibil pentru cei din Grecia continentală să se călugărească aici. Și în mănăstirea Grigoriu au fost doar călugări originari din Peloponez.

Cu adevărat credem că Athos-ul este un Sfânt Munte. Pentru Biserica Ortodoxă este un factor de redescoperire a valorilor existențiale ortodoxe, a esenței, a identității ei, mai bine zis, identitate apropiată de experiența de viață a monahală. A existat o renaștere a vieții duhovnicești a Sfântului Munte în ultimii 25 de ani. Este un miracol. În 1960, când se serba mileniul Athos-ului, toți credeau că era moartea Sfântului Munte. Nimeni nu mai era atras să vină aici; chiar în această mănăstire n-au mai venit călugări tineri timp de 40 de ani. Erau și puțini pelerini. Unii sperau ca toate mănăstirile să fie transformate în muzee, iar călugării să fie concentrați în una sau două lavre. Dar în 1970, a venit prima comunitate la Stavronikita, iar mai apoi alte comunități au venit de la Meteore. Au fost și călugări care au venit singuri, mai ales la schituri, călugări ce doreau să ducă viața Părintelui Iosif Isihastul. A existat și o renaștere a studiilor patristice, mai întâi în Salonic, dar și în întreaga lume ortodoxă. S-au realizat ediții ale Sfinților Părinți, texte din Filocalie, texte din părinții pustiei. Mulți au înțeles atunci că descoperirea identității reale a Ortodoxiei este întoarcerea la propriile ei rădăcini. Acum vin mulți pelerini la Sfântul Munte, iar în releția lor cu Athos-ul viața li se schimbă...”

În 4 august am participat la Sărbătoarea Sfintei Maria Magdalena, împreună cu alți monahi și psalți veniți de pe tot cuprinsul Sfântului Munte.

Părintele Elisei, mare prieten al organizației SYNDESMOS, ne-a ghidat în împrejurimile mănăstirii Simonos Petras, făcând dese referiri la ecologia Muntelui Athos. Aici sunt aproximativ 44 de tipuri de vegetație. Forma de vegetație principală este fie cea continental-tropicală, fie cea subtropicală. Bogățiile muntelui nu au fost puse niciodată suficient în valoare. Au existat păduri de castani, de stejari, de paltini, eucalipti, chiparoși, păduri ce au rămas intacte în ultimul timp. Încă de pe vremea stăpânirii romane, bogățiile naturale ale Sfântului Munte au început să fie irațional exploatate, astfel că în prezent s-a ajuns la o situație destul de critică. Odată cu schimbările politice importante ce au avut loc în Peninsula Balcanică din secolul al XIX-lea, mănăstirile din Athos au fost confruntate cu lipsa mijloacelor de subsistență, fiind nevoite să înceapă exploatarea irațională a bogățiilor și frumuseților existente, prin defrișări masive și necontrolate, exploatare ce a dus la un dezechilibru grav, sesizat abia în ultimii ani, care a afectat atât flora cât și fauna.

În 1990 a izbucnit un incendiu, care a devastat o mare parte din pădurile Sfântului Munte. Acum se pune pentru prima dată problema echilibrului ecologic, atât de greu de restabilit. Pădurile au acum un nou management. Mănăstirea Simonos Petras a avut inițiativa pentru prima oară ca pădurile să nu mai fie defrișate la un interval de 20 de ani. Mănăstirea a propus o defrișare la 40 de ani, mult mai echilibrată și o zonă de pădure care să nu fie supusă exploatării, o curățire mult mai atentă a pădurii și o menținere a arborilor tineri alături de cei mai vechi. Pe lângă păduri, incendiul a distrus și o parte a faunei, multe câprioare dispărând sau fiind pe cale de dispariție. Nu mai sunt lupi și mai multe specii de animale sunt amenințate.

Inițiativa Mănăstirii Simonos Petras de a restabili flora și fauna este sprijinită de Comunitatea Europeană. Între tradiția athonită și tehnica modernă există totuși compatibilitate. Se poate spune că fondul principal și baza Ortodoxiei ca spiritualitate, ca mod de viață centrat pe isihie și pe principiile fundamentale ale vieții monastice s-a păstrat în întregime. Viața din Sfântul Munte s-a adaptat mereu cerințelor vremii și în prezent Mănăstirea Simonos Petras dispune de trei surse proprii de energie, provenită de la panouri solare, de la o microcentrală pusă în mișcare de o turbină cu apă și de la generatoare cu motoare diesel. Panourile solare sunt dispuse într-o arie cu eficiență maximă la expunerea solară. În lacul barajelor se află pești, iar apa servește și ca sursă de alimentare pentru elicoptere în stingerea incendiilor. Toate cele trei surse de energie sunt racordate într-un mod unic, astfel că ele încarcă peste 200 de acumulatori. Întreg sistemul este controlat de un computer care asigură energia electrică în funcție de consumul și de potențialul energetic. Aceasta ar fi o dovadă a adaptării mănăstirii la cerințele moderne, alături de folosirea telefoanelor celulare, a calculatoarelor, a faxurilor, copiatoarelor de care dispune mănăstirea.

Păstrând în inimă imaginea vârfului sacru al Muntelui Athos, am părăsit această mănăstire cu o arhitectură și poziție uimitoare și am plecat pe mare spre portul grecesc Uranopolis.

Sfântul Munte este un dar al lui Dumnezeu pentru întreaga Ortodoxie și nu în ultimă instanță pentru întreaga omenire, dar ce trebuie, în primul rând păstrat.

Patericul   Temnitelor   (4)

Lupta omului dreptcredincios cu uneltele diavolului

Dumitru Gh. Bordeianu

Extras dintr-un interviu acordat d-lui Petru Goleșteanu (Melbourne - Australia)

... A existat din totdeauna și o luptă văzută între omul dreptcredincios și uneltele diavolului. Ce s-a întâmplat la Pitești cu tineretul român?

La Pitești, totul a fost făcut pentru legionari. Așa a vrut Dumnezeu, ca acest tineret să treacă prin nemaiîntâlnite drame. Fenomenul Pitești se raportează strict la Mișcarea Legionară. În timpul anchetelor, cei care nu erau legionari – foarte puțini – au trecut aproape toți de partea lui Țurcanu. Lupta dintre bine și rău a început în Cer, când Satan s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu. Un credincios se înduhovnicește și tinde pe zi ce trece spre asemănarea cu Dumnezeu; este un urcuș permanent spre Dumnezeu. Cel care recunoaște pe Dumnezeu Creatorul, I se închină, Îi face voia și Îi păzește poruncile; acela este chemat la Împărăția Cerurilor. Ceilalți, necredincioși și slujitori ai lui Satan, merg tot în jos. Cum îngăduie Dumnezeu acestea? Satan este lăsat să meargă până la ultima treaptă a răutății – când va veni Antihrist, absolutul decăderii. Acolo Dumnezeu va pune punct și va veni Judecata.

A fost mai mult decât o dramă ce s-a întâmplat la Pitești – un experiment extraordinar făcut de comuniști și de atei. Acestora nu prea le convine să se știe ce s-a petrecut. Pentru că vă puteți imagina, fără acest Pitești și acum am fi fost în închisoare, deoarece nici unul dintre noi n-ar fi cedat. Nimeni nu ne putea zdruncina. Au declanșat experimentul, dar nu direct, cu mâna lor, ci ovreiește, împingându-i pe alții să o facă. Bineînțeles că nu au știut de la început rezultatul: câți vor înnebuni, câți vor rezista, câți se vor sinucide etc, pentru că este vorba de suflet. Au fost șase indivizi, șase călăi, care au acceptat și început totul. Nici Țurcanu nu știa la ce urma să se ajungă. Călăii mari au fost nelegionari: lordăchescu, Doboș, Leonida și alții. Ei erau 10%, iar noi 90%. Toți acești criminali au acționat, prin tortură fizică, asupra sufletului. Reeducarea a fost pregătită de ocultă (moscovită, românească și internațională) pentru tineretul legionar. Horia Sima spunea că distrugerea pepinierii Frăților de Cruce, de unde venea elita legionară, a fost unul dintre obiectivele asasinilor de la Pitești. Pentru că esența comunismului este următoarea: distrugerea din inima omului a ideii de Dumnezeu, omul devenind o frunză purtată de vânt, pe care Satana o duce

unde vrea el. Teroarea a fost atât de înspăimântătoare pentru că s-a făcut *cu noi și prin noi*. Când vine dușmanul tău, te lupți cu el, după puteri. Aici însă nu, pentru că tu, fratele meu, vii la mine și mă bați. Martirii creștini erau doar ei și dușmanul – ei nu erau torturați de creștini. În cazul nostru nu era numai vorba de a te lepăda de credință, ci de faptul că fratele tău a reacționat împotriva ta. Adică acum vorbesc cu tine și tu mâine mă omori pe mine, eu care îmi puneam viața pentru tine! Aici este aspectul metafizic al problemei. Aceasta a fost marea încercare. Cel care s-a debusolat o clipă, a intrat răul în el. Dumnezeu lasă ispita, dar diavolul nu te poate ispiți mai mult decât ți-a dat Dumnezeu puterea să rezisti. Dumnezeu știe puterea noastră.

Torturat fiind, puteam să spun că nu mai sunt legionar, dar eu rămâneam. Dar în ceea ce privește credința, nu numai că spuneai că nu crezi, dar trebuia să și dovedești, omorându-ți aproapele fără milă. Dar cum să-l omori pe fratele tău, când el strigă de durere?! Și eu m-am lepădat de Mișcarea Legionară, dar Horia Sima nu mi-a spus că nu mai sunt legionar. Aceasta a fost conjunctura. Într-un supliciu de durată și fără perspectivă, am rezistat cât am putut. Fiecare suflet a rezistat până la temperatura la care s-a topit el. Eu am spus că nu mă mai rog. Deci eu am întrerupt, am rupt firul. Ar fi trebuit să încerc să rezist mai mult. Și iată posedarea. Dumnezeu m-a lăsat să fiu muncit. Să fi avut tot pământul ăsta pentru 1000 de ani, dar cu starea sufletească de atunci, cu frica de necunoscut, frica de a nu înnebuni, aș fi refuzat totul pentru liniștea sufletească. Patru ani am fost muncit. Nu mai puteam plânge – aceasta este împietrirea, ruperea de Dumnezeu, urmată de posedare...

În cartea dumneavoastră relațiți că împietrirea în ne-rugăciune a fost unul dintre cele mai teribile ziduri, pe care cu greu l-ați trecut. Ce s-a întâmplat?

În ceea ce mă privește, greșeala mea, pe care o recunosc și la Judecata de Apoi, este că am spus public că nu mă mai rog. Și din acel moment nu m-am mai rugat, tăind legătura mea cu Creatorul. Îngerul meu nu s-a depărtat de mine, deși cel care mă stăpânea era duhul răului, care se manifesta strecurându-mi în suflet acea frică metafizică de nedescris. Dacă cineva îmi pomenea atunci de diavol, mă îngrozeam. La fel dacă era vorba de epileptici. Nu îmi era neapărat frică de Țurcanu, ci frica de a nu înnebuni din cauza torturilor. După doi ani, am reînceput să mă rog, dar era parcă degeaba: nu simțeam nimic. Parcă erau numai vorbe goale – o rugăciune mecanică. Și asta mă tortura cel mai mult. Un an de zile am fost torturat de propria mea afirmație, cum că nu mai cred în Dumnezeu. Și asta până l-am întâlnit pe Jimboiu, acest om care trăia într-o stare de sfințenie – un înger cu chip de om – ce mă făcea să nu-l pot privi în ochi.

Viața mi-a fost imposibilă până la Paștele lui 1954, când a intervenit tot mila lui Dumnezeu. În acea noapte, ajuns la limita răbdării în disperarea mea, simțeam tortura sufletească a unei fărâme de iad. Am spus: *Doamne, eu nu mai pot! Fă cu mine ce vrei!* În momentul când am auzit clopotele bătând, am căzut în genunchi și am început să plâng, cerând iertare lui Dumnezeu. Și din acea clipă am fost alt om. Dumnezeu a făcut această minune cu mine. Am simțit organic, fizic, cum a ieșit o forță – puterea diavolului - din mine ... Am plâns fără întrerupere. Eram atât de epuizat fizic, dar fericit! Eram beatitudinea învierii într-o credință. Parcă învinsesem tot iadul! Anii de închisoare rămași, între 1954 și 1963, când am ieșit de acolo, au fost floare la ureche, cu toate nenorocirile pe care le-am îndurat: frig, foame, izolare...

În hățișurile terorii, unde amintirile despre cei vii au fost distruse, în care pângărirea

celor sfinte era un chin zilnic, ați simțit slăbiciunea adversarului, care nu se putea atinge de cei morți?

Cei vii, din afară, nu mă mai interesau. Eu personal am rupt cu lumea din afară; nu mă mai gândeam acolo, pentru a mă putea adapta la viața de închisoare. Ei, tortionarii, nu mai aveau conștiința răului pe care îl făceau. Erau atât de posedați că nimic nu-i mai interesa, doar să iasă din închisoare și să ajungă într-un post mare, în Comitetul Central sau Securitate, răsplata de la stăpân pentru "munca" depusă. Ei executau ordinele stăpânului; nu-și puneau problema ca să nu mai omoare. Spre exemplu, Deac, boxerul, îți dădea lovitura de grație, spărgându-ți ficatul. El și alții, cum ar fi Leonida și Costăchescu, aveau metodele din ce în ce mai dure, cu cât rezistența și îndârjirea noastră erau mai mari. O parte din ei s-au sinucis după ce au ieșit din pușcărie. La ei nu mai opera mila și dragostea. Era doar ură - ultima expresie de necredință și orgoliu.

Dintre cei cunoscuți în închisori, care au fost cei care v-au făcut impresia cea mai puternică?

Cel mai impresionant lucru, încă de la începutul încarcerării mele, a fost coeziunea noastră. Personal m-am atașat de frații mei de suferință – și nu doar de legionari - , adică de cei ce s-au opus comunismului. Mulți dintre cei ce erau acolo parcă erau niște îngeri. Cel care m-a impresionat cel mai mult a fost **Costache Oprișan**. Am stat un an de zile în aceeași celulă. Era un om de o complexitate extraordinară, ce stăpânea varii domenii, de la muzică și artă până la matematică și filosofie. Din fire era foarte afectuos, trăind totul la maxim. A fost supus celui mai mare supliciu, nefiind altul mai schingiuit ca el; a luat bătaie pentru fiecare tânăr legionar, cu un eroism de durată, neegalat.

Un alt tânăr pe care am avut doar ocazia doar să-l văd, a fost **Valeriu Gafencu**, supranumit Sfântul Închisorilor. Acest om, la Târgu-Ocna, se uita în ochii criminalilor și-i făcea mie! Și erau cei mai mari zbiri, nici chiar directorul închisorii nu-i putea privi în ochi! Atât de mult influența sufletul lui cald, încât cine l-a cunoscut s-a transformat complet.

Eu l-am cunoscut și pe **Jimboiu**, un elev fidel de-al lui Gafencu.. Și el spunea mereu rugăciunea inimii, trăind numai pe coordonatele dragostei față de celălalt. Era de o bunătate și seninătate extraordinare; nu azeai de la el un singur cuvânt de răzbunare și ură. Un înger în trup. Am asistat odată la o extracție de măsea, fără anestezie, făcută lui Jimboiu. A durat foarte mult această intervenție stomatologică, dar el nu a scos nici un sunet și nu a schițat nici un gest de durere.

M-a impresionat foarte mult și **Badea Trifan**, care a fost prefectul Brașovului. Era un om de o bunătate și liniște sufletească rar întâlnite, ce avea deja 22 de ani de închisoare făcuți. În Săptămâna Patimilor plângea, curgându-i șiroaie de lacrimi, încontinuu, până în noaptea de Înviere. Trecuseră 2000 de ani, iar el plângea cum plângeau mironosițele și Maica Domnului, atunci.

Pe prințul **Alexandru Ghica** l-am cunoscut bine, stând cu el în aceeași celulă. Și el era un adevărat creștin, trăindu-și credința de o intensitate rar întâlnită.

Mai pot să enumăr pe **Gioa Parizianu**, (ce a fost chinuit, fiind ținut într-o etuvă la 70 de grade Celsius), **Mircea Nicolau**, **Berzea**, **Petrașcu** și mulți alții, unii preoți când au ieșit din închisoare. Pe unii i-am reîntâlnit când am fost recent în România. Toți acești oameni sunt de o valoare morală extraordinară, intrând cu siguranță în patrimoniul acesta moral al suferinței neamului.

Cum vedeți revigorarea României? Poate iarăși tineretul român să devină sufletul neamului?

În România m-am întâlnit cu foarte mulți tineri, în diverse ocazii (interviuri, cenacluri); pot spune că am trăit clipe extraordinar de fericite. Vedeam că nu vorbesc în pustiu. Erau studenți de la toate facultățile – tineri cinstiți, atrași de credință. Am fost la un cenaclu al revistei Scara (condusă de Mugur Vasiliu), unde au participat vreo douăzeci de tineri, eu fiind invitat să vorbesc. Eram foarte emoționat, stare sufletească ce s-a transmis, cred eu, și participanților.

Nu lasă Dumnezeu neamul acesta; persoana care va reface Mișcarea Legionară trebuie să apară. „Un om și un neam sunt un om și un neam, atât cât au înțeles din Evanghelie” – spunea Simion Mehedinți. Este clar că revigorarea României este întoarcerea la Biserica lui Dumnezeu. Acest fenomen a început; cei aleși din neamul acesta se vor întoarce la Dumnezeu și la Biserica Lui și vor trăi dragostea pe care ne-a insuflat-o El s-o avem, nu numai față de prieteni, dar și față de dușmani. Bisericile sunt pline de tineri, oriunde am fost. Dumnezeu nu va pierde acest neam. Pentru aceștia Se va milostivi. Deci nu reformele economice, ci credința poporului român va scoate țara din marasmul în care se găsește.

(Text reprodus parțial din numărul pe mai 1999 al revistei Puncte Cardinale)

VIATA DE DINCOLO

Un pui de găină în găoacea lui are pentru sine anumite dovezi de existență a unei alte lumi. Acestea sunt ochii și aripile sale. Ochii sunt făcuți ca să vadă și aripile ca să zboare. Dar cum poți să zbori într-o găoace și ce poți să vezi? Este deci lămurit că ochii și aripile nu sunt făcute pentru viața din găoace, ci pentru viața din afară de ea. Tot așa, un număr mare din bucuriile noastre, năzuințe și ambiții nu pot fi realizate aici pe pământ. Trebuie să avem o ocazie spre a le satisface. Aceasta va fi în „Veșnicie”.

Dacă noi dorim să ne bucurăm de cer în eternitate, în loc de a fi pedepsiți în iad, trebuie să ne conformăm de aici de pe pământ purtarea noastră cu anumite cerințe. Căldura maternă este necesară puiului spre cloșcare, fără de care oul se va strica și va fi aruncat. După cum puiul are nevoie de căldură chiar în găoacea sa, tot astfel Duhul Sfânt ne este necesar pentru a trăi chiar și pe acest pământ. Puiul iese din ou; tot așa vom părăsi această lume pentru a intra în Împărăția cerurilor, unde ne vom bucura de fericirea veșnică.

Mulți oameni vorbesc despre viața veșnică și zic că după moarte noi nu vom mai exista și că este de prisos să vorbim despre cer și despre iad. Asta îmi aduce iarăși aminte despre cloșcă și pui.

-Micuțule, peste un minut sau două, tu vei părăsi această găoace; atunci mă vei vedea pe mine, mama ta; tu vei vedea, de asemenea, tot ce este în jurul tău, lumea care este plină de flori frumoase și de copaci măreți...

Puiul însă repetă cu încăpățănare că toate aceste vorbe sunt niște minciuni. Îndată după aceasta, găoacea se desface și puiul iese. El își vede mama și lumea care îl înconjoară și cunoaște că vorbele mamei sale au fost adevărate...

Cei care Îl neagă pe Dumnezeu, cerul și iadul, vor descoperi și ei adevărul când găoacea trupului lor se va sfărâma și când sufletul lor se va elibera.

Când pleci în străinătate, este foarte plăcut să ai un prieten care să-ți vină într-ajutor. Să devenim prietenii lui Iisus Hristos și, când vom ajunge în cer, îl vom găsi. Acolo unde ne așteaptă cu faptele noastre. Amin.

Slăvit să fie Domnul!

Culegere și prelucrare de Nicolae TEIERU

Martorii lui Iehova (3)

Pr. prof. Ioan Bunea

Concluzii

Secta "Martorii lui Iehova" numără astăzi peste 2 milioane de membri – repartizați în 210 țări, dintre acestea 12 fiind în Est. Pe plan internațional, mișcarea iehovistă este condusă de către un colegiu central de 18 membri – situat în New York, cartierul Brooklyn – și al cărui președinte este rânduit în fiecare an. Secta are un centru în fiecare țară, numit filială, condusă colegial printr-un comitet de supraveghetori, de la 3 la 5 membri. Supraveghetorii, numiți și frați mai vechi, au un mare rol în cadrul sectei în direcție colegială. Dintre ei se alege anual președintele. Au instituit în anul 1972, sistemul de rulare a președinților, spre a evita cultul personalității.

Prozelitismul este îndatorirea de căpetenie a fiecărui iehovist, din poartă în poartă. N-au preoți, nici temple. Sunt finanțați din contribuții și donații benevole. Cine a adoptat intrarea în sectă, este botezat prin scufundare, urmează cursuri biblice, asistă la reuniuni de rugăciune și se abține de a face politică. Ei refuză de a face politică, nu acceptă nici să voteze, fiindcă sfârșitul lumii e aproape. Evită politica ca activitate suspectă, pătată de păcat și nedemnă de scopurile lor spirituale.

Propaganda iehoviștilor este intensă și agresivă. Ei pretind că au răspunsuri pe deplin satisfăcătoare pentru toți cei ce caută certitudini. "Proclamatorul" sau "fratele pionier", cum i se mai spune propagandistului, se strecoară discret în casă și cu Biblia în mână, începe să dea drumul la mulțimea de citate biblice. Asemenea unui prestidigitator, el scoate comori din valijoara sa și are răspunsuri – zice el – la toate curiozitățile: sfârșitul lumii, numărul *aleșilor* lui Dumnezeu – desigur, e vorba de cei ce aderă la secta lor –, pentru ce este interzis a face transfuzii de sânge sau de a mânca orice preparat cu sânge. Caută terenul sufletesc cel mai propice, cel mai receptiv învățăturii lor, se îndreaptă spre acele suflete ce și-au pierdut busola credinței și sunt în căutare de certitudini, lucrează acolo unde tradițiile s-au pulverizat și găsesc pretextul de a denigra Biserica, pe care o consideră "Marele Babilon". În opinia lor, toate Bisericile vor dispărea după mai multe secole. Câtă vreme nu mai sunt Apostoli, nu mai poate fi vorba de Biserică. Profită și de labilitatea psihică și stările emotive ale oamenilor, de necazurile lor personale și de ignoranța lor culturală.

Secta iehovistă – prin caracterul ei echivoc – pe de o parte, se erijează într-o mișcare religioasă salvatoare, prin interpretarea arbitrară a Bibliei,

iar pe de altă parte, îl izolează pe om de realitatea imediată, pune stavilă progresului material și spiritual. Astfel, un predicator iehovist le spunea celor prezenți la o adunare sectară “să nu iubească lumea antihristului și instituțiile sale”. Sunt ostili culturii și progresului, de aceea unii mai radicali refuză să-și trimită copiii la școală. Savanții care cercetează spațiul cosmic sunt considerați asemenea dobitoacelor, iar teoriile lor, schimbătoare ca moda. Organizația Națiunilor Unite este asemuită “chipului fiarei” din Apocalipsă. Pretinzând că este “biserica universală”, iehovismul respinge orice doctrină și formă de organizare social-politică și statală existentă.

Caracterul retrograd al sectei iehoviste îl vedește și faptul că – potrivit doctrinei ei – salvarea de la moarte a unui credincios nu se poate face prin transfuzii de sânge, deoarece “donarea și primirea de sânge este dezaprobată de Iehova”. Preceptele iehoviste prevăd că “este nerațional ca bolnavul să accepte transfuzia, numai pentru a mai trăi câteva zile în plus pe pământ”. Sunt cunoscute cazuri în care membrii acestei secte n-au acceptat internarea în spital a membrilor de familie, chiar a copiilor minori, au refuzat să administreze propriilor copii medicația prescrisă de medici, asemenea practici soldându-se cu urmări tragice.

Deși secta iehovistă are pretenția că face educația membrilor ei în spiritul “fraternității umane”, profilul lor moral este cu totul altul. Ceea ce îi caracterizează este trufia, cu prefăcuta moralitate. Iehoviștii fac mult caz de viața lor neprihănită. Mereu afirmă că au părăsit Biserica, formând o comunitate a sfinților, fiind foarte mândri de viața foarte păcătoasă a credincioșilor acestei biserici. Stăpâniți de o trufie luciferică, ei susțin că dețin adevărul mântuitor, că ei sunt aleși și luminați, că numai prin ei se poate ajunge la mântuire.

Însă adevărații sfinți nu s-au considerat niciodată ca atare. Cel dintâi semn al adevăratei sfințenii este modestia, smerita cugetare, nu mândria și osândirea celor păcătoși. Dacă iehoviștii știu să-și camufleze păcatele, asta nu înseamnă că sunt străini de ele, că sunt sfinți, cum le place să-și zică în orbitoarea lor trufie. În dosul trâmbițatei lor sfințenii, se ascund păcate grele. Predică smerenia și practică trufia. Este și explicabilă lipsa aceasta de sinceritate fiindcă predicatorii iehoviști n-au apostolie, adică n-au împuternicire de la autoritatea bisericească – legitim instituită - de a propovădui (Rom. 10, 15).

Sufletul iehoviștilor este stăpânit de fanatism, care se manifestă în următoarele: nu cunosc adevărul în întregime și mai ales nu-l cunosc în puritatea lui. Adeseori, nici nu vor să-l cunoască, îl ignoră pur și simplu. În privința cunoașterii și aprofundării învățăturii creștine, iehovismul e cufundat în cel mai condamnat obscurantism. Nu primesc nici un fel de argumente înafară de Biblie, pe care o tălmăcesc după bunul plac, îndeosebi literal, nu țin seamă de textele paralele, de șirul logic al ideilor ș.a. E biblicismul lor, dar cuvântul Sf. Scripturi nu poate înlocui celelalte mijloace harice: serviciul liturgic, Sf. Taine, Ierurgiile etc. (Ioan 15, 5; I Cor. 4, 20). Fără harul lui Dumnezeu, toate ostenele iehoviste sunt zadarnice (Evrei 13, 9)

La iehoviști se manifestă duhul intoleranței și al nerespectării convingerilor și datinilor altora. Deși propovăduiesc iubirea, ei urăsc tot ce nu este al lor și

îndeosebi Biserica din care au plecat; când au prilejul, își bat joc de ea. Sunt pomenite cazuri de intoleranță în familie când soțul iehovist își maltratează soția spre a o sili să treacă la iehovism.

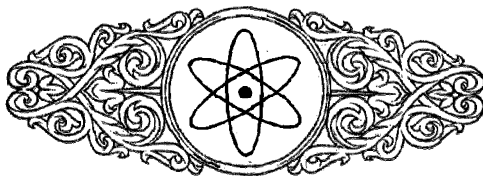
O altă față a fanatismului iehovist este îndărătnicia, care se arată în împotrivirea față de adevărul limpede propovăduit. Incontestabil că această îndărătnicie izvorăște din mândrie, care-i face să respingă orice învățătură care nu-i la fel cu a lor. În discuții, când văd că sunt bătuți, sar de la un subiect la altul, pun zeci de întrebări spre a zăpăci, provoacă scandal, etc.

O cauză a îndărătniciei iehoviștilor, este falsa rușine de a se “bătuți”, adică a-și recunoaște rătăcirea, și a reveni în sânul Bisericii din care au plecat, spre a nu fi luați în derâdere. Adeseori, lucrează sub altă formă la năruirea așezământului lui Hristos și a statului din care face parte.

Fariseismul iehovist se vădește în lăudăroșenie și criticism exagerat. Mereu se mândresc cu calitățile și meritele lor. La alții găsesc numai scăderi, iar la ei numai virtuți. Pe alții îi socotesc “necredincioși”, “neluminați”, iar pe ei se socotesc credincioși, sfinți. Ei spun că sunt “seminția cea aleasă”, “Turma cea mică”, despre care a zis Mântuitorul că Tatăl a binevoit să-i dea și Împărăția (Luca 12, 32).

Mulți și-au pus întrebarea, și ne-o punem și noi: care-i mobilul ascuns al întemeietorilor și susținătorilor sectei iehoviste? Dorința de parvenire sub raport material, gloria pământească sau dorința de instaurare a unei morale sănătoase? Sociologii care au abordat problema au conchis că dorul de îmbogățire și slavă pământească deține primatul, nu dorința sinceră de asanare a moravurilor. Conducătorilor sectei le lipsește autoritatea morală de a se erija în făptuitori de reguli de conduită creștinească, atâta vreme cât ei sunt pătați personal, implicați în afaceri comerciale murdare, cu viață de lux, speculatori ai celor creduli. În ultima vreme, șefii iehovismului s-au dovedit și agenți ai officinelor de spionaj și le-au împuiat capul și adepților sectei să lucreze în această direcție. Este – deci – explicabil că nu li s-a dat autorizație de funcționare legală în cadrul statului. Fără tradiție, fără ierarhie, fără cultură, ostili statului – pe care îl acceptă numai din oportunitate – practică -, cu o eshatologie bizară, finanțați de peste graniță și cu conducători suspecti, iehoviștii sunt un ferment de disoluție statală. Ei denaturează și sensul autentic al legii noastre strămoșești și au intenții ascunse, de-a dreptul satanice, de aceea avem datoria de a-i pune în gardă pe credincioși, ferindu-i de a se lăsa momiți de mirajul iehovist.]

- sfârșit -

Corifei creștini ai științei moderne

dr. Emil Silvestru

O seamă de cuvinte introductive

Vă propun să începem cu o definiție: *intelența este capacitatea de a înțelegere universul și a se raporta la el în mod conștient și rațional, urmărind un obiectiv propriu*. Dacă este așa, știința este un instrument al inteligenței (și implicit rațiunii) umane. Nu avem nici un motiv să ne îndoim că ființa umană a început prin a avea o **viziune revelată și o înțelegere intuitivă** a lumii care o înconjoară. Istoria civilizațiilor demonstrează că dorința de a înțelegere lumea – deși o necesitate umană fundamentală – nu a dus la instrumente ale cunoașterii identice, nici măcar asemănătoare, în variile centre de civilizație umană. Deși rațiunea este o caracteristică umană definitorie, cunoașterea rațională a lumii nu se putea materializa decât într-o civilizație a cărei viziune despre univers – revelată, să ne amintim – era eminemamente rațională, provenind, cu alte cuvinte, de la o sursă divină rațională. Viziunea revelată asupra lumii constituie miezul unei religii și în consecință putem afirma că știința nu putea să se nască decât sub auspiciile unei religii emanând de la o sursă divină rațională. Mai mult, este nevoie ca între rațiunea divină și rațiunea umană să existe o filiație directă. Or, din toate marile religii ale lumii, doar una descrie ființa umana în raport cu creatorul său divin drept **“...om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră”** Această descriere se găsește în capitolul întâi, versetul al 26-lea al cărții sfinte a creștinătății – Biblia. Iată dar, de ce trebuie să căutăm izvoarele științei moderne în creștinism. Și trebuie să subliniem aici că atributul “modern” implică în mod necesar și latura experimentală a științei, rădăcinile științei raționalist-speculative coborând în timp până în Grecia antică la marele Stagirit – Aristotel.

Istoria modernă a științei și-a dezvoltat o ramură aparte, un soi de hagiografie a marilor gânditori care s-au luptat (până la sacrificiu personal uneori) - cu rigiditatea și obtuzitatea înaltului cler. Aceeași istorie consideră dogma creștină și nu pe unii reprezentanți ai bisericii, drept principalul obstacol în calea marii științe. Că nu este așa, că ne aflăm în fața uneia din numeroasele manipulări ale dogmei materialist-ateei, sper a putea dovedi în cele ce urmează. Niciodată credința creștină nu a împiedicat dezvoltarea științei, dimpotrivă, i-a fost mamă, muză și călăuză multă vreme. Cred că este extrem de potrivit a încheia această introducere cu cuvintele istoricului științei Joseph Needham care, deși marxist convins, a fost nevoit să admită următoarele: *“Ajunși să-și piardă credința într-un Legislator sau Creator divin, chinezii nu s-au mai putut convinge pe sine că omul este capabil să identifice măcar unele din legile fizice ale universului.”* (din Jaki, 1978)

Începuturi

Drumul sinuos al științei moderne pornește din Europa occidentală și se plasează în timp în perioada de apogeu a scolasticii (secolul al XIII-lea). Dacă ar fi să cedăm tentației atât de umane de a lega acest început de un nume, acest nume ar trebui să fie al unui englez:

Roger Bacon (1210? – 1294?)

Porecla sa oficială - "*Doctor mirabilis*" spune multe. Iar Doctor mirabilis a fost împotriva concepțiilor unui alt 'doctor' anume "*Doctor angelicus*", mai cunoscut lumii sub numele de Toma din Aquino. Eforturile italianului de a 'altoi' aristotelismul peste doctrina creștină - eforturi în urma cărora mai degrabă creștinismul a fost 'aristotelizat' - l-au deranjat serios pe englez, acesta fiind unul din cei mai serioși și înverșunați adversari ai tomismului în întreg evul mediu.

În viziunea lui Roger Bacon nu existau decât două moduri de cunoaștere: **raționamentul și experiența**. Dar raționamentul poate duce și la dubiu și în consecință nu oferă întotdeauna certitudinea. Cunoașterea este de aceea completă doar când intelectul ajunge la intuiția adevărului prin experiență. Această experiență poate fi externă (bazată pe simțuri) sau internă (bazată pe iluminarea divină). Iată o viziune cu adevărat novatoare, mai ales pentru acele timpuri: plecând de la raționalitatea de sorginte divină universului, ne spune Bacon, putem să folosim rațiunea noastră - care fiind tot de origine divină este perfect compatibilă cu acesta. Pentru a verifica deducțiile logice trebuie să utilizăm experimentul - adică experiență externă (senzorială) - iar atunci când raționalitatea experimentului depășește rațiunea noastră, avem nevoie de iluminare divină pentru a discerne pe deplin. Știința deci, spune Bacon, nu se oprește la limitele naturalului ci poate trece "în mod natural" în domeniul supranaturalului, prin revelație divină. Un corolar al acestei viziuni, exprimat ca atare de către Bacon, este că esența individului nu se găsește în materie. Chiar dacă unii marxiști încearcă să ne convingă asupra contrariului, Roger Bacon a rămas prin toată opera sa în interiorul creștinismului, din care-și trage de altfel seva.

Acest spirit - deși în expresii diferite - a rămas în general valabil pentru majoritatea reprezentanților scolasticii, iar știința experimentală s-a așezat pe un făgaș mai degrabă liniștit, ușor umbrit de alchimism din când în când, până în secolul al XVII-lea, veac al unor schimbări majore despre care vom vorbi imediat. Dar mai întâi se cuvine să menționăm alte câteva nume ale unor adevărați oameni de știință, pe deplin creștini, care au marcat gândirea sfârșitului de ev mediu.

Nicolaus Cusanus (1401-1464)

Pe numele lui adevărat Nicholas Kryfts sau Krebs, era fiul unui luntraș, crescut într-un mediu profund religios, în care a studiat teologia, filosofia, dreptul canonic și matematica. A fost unul din cele mai importante personaje în încercările (eșuate) de a unifica biserica catolică și ortodoxă, în conciliile de la Basel, Ferrara și Florența (1431-1442).

Cusanus este cel mai însemnat gânditor care a contribuit la tranziția gândirii științifice dinspre scolastică (adică evul mediu) spre timpurile moderne. Opera sa fundamentală are un titlu foarte semnificativ, mai ales ținând cont de credința sa creștină profundă, anume *De Docta Ignorantia* (sau *Despre știința neștiutoare*). Ea a fost publicată în 1440 și a reprezentat în esență o nouă teorie a cunoașterii. După Cusanus înțelepciunea constă în capacitatea de a cunoaște limitele spiritului uman, adevărul

neputând însă fi cunoscut pe deplin prin știință (care este deci “neștiutoare”). Cusanus este cel care a pus bazele calculului infinitezimal, construind o superbă argumentație matematică a naturii infinite a lui Dumnezeu. În linii generale, savantul german a pus bazele investigației matematice a designului inteligent al universului, paradigmă științifică considerată astăzi “vârful de lance” al științei mileniului trei. Ca maxim (sau infinit) absolut ne spune Cusanus, Dumnezeu cuprinde toate lucrurile și este înfășurarea lor (*complicatio*) dar este în același timp și desfășurarea lor (*explicatio*). Urmând acest fir logic, Cusanus s-a îndoit de caracterul central în univers al Pământului (geocentrismul) anticipând cu un secol scrierile lui...

Nicolaus Copernicus (1473-1543)

Învățăatul polonez rămâne în memoria posterității mai ales prin cartea sa *De revolutionibus orbium coelestium libri VI*, publicată prudent, chiar în anul morții sale. Copernicus (sau Kopernik în grafia poloneză) prezenta în această carte suma observațiilor sale din care deducea că sistemul geocentric ptolemaic era greșit, argumentând pentru un sistem heliocentric. Prudența lui în a-și publica cartea se datora fricii de a nu fi ridiculizat de către colegii săi, cu atât mai mult cu cât la acea vreme telescopul – principalul instrument care i-ar fi putut confirma experimental ideile – nu fusese încă inventat. Dar istoria modernă a științei continuă să pună prudența lui Copernic pe seama fricii de biserică, cu toate că este dovedit în mod cert că polonezul s-a decis a-și publica cartea la cererea expresă a papei Clement al VII-lea!

Nimic din ceea ce susținea Copernic în această carte, ca de altfel în toată opera sa științifică, nu venea în opoziție cu doctrina creștină ci doar cu obstinția unor înalte fețe bisericești. De altfel, cartea lui Copernic nu a fost pe lista neagră a bisericii catolice decât între 1616 și 1620. În ansamblu, putem susține fără teama de a greși că învățăatul polonez a fost și a rămas până la sfârșitul zilelor sale un creștin practicant.

Este interesant de subliniat că viziunea sa a fost imediat adoptată de către misionarii iezuiți care au ajuns repede a o împărtăși chinezilor (pe care se luptau a-i creștina în acele vremuri). Cum aceștia nu au avut nici un fel de restricții și frământări doctrinare ulterioare, astronomii chinezi au luat-o serios înaintea celor europeni, tocmai datorită adoptării ideilor lui Copernic! Câte despre iezuiți, mulți dintre oficialii acestui temut ordin catolic au fost imediat convinși de justetea ideilor polonezului – a căruia carte au numit-o “o ipoteză matematică” - și au îngăduit astronomilor aparținând aceluiasi ordin să-și dezvolte cercetările în această direcție. Unul dintre aceștia a fost astronomul curții imperiale germane

Johannes Kepler (1571-1630)

De numele său se leagă descoperirea - între 1609–1619) – a celor trei legi ale mișcării planetelor în sistemul solar, fundamentale pentru dezvoltarea ulterioară a astronomiei. Kepler a fost de asemenea un creștin practicant și nu s-a aflat în conflict cu biserica chiar dacă a luat în mod public apărarea celui mai celebru savant persecutat de biserică în acele vremuri – Galileo Galilei.

Este locul aici a face o mică divagație într-o direcție aparent opusă subiectului acestei lucrări. Investigații recente în arhivele Vaticanului au scos la lumină o imagine complet necunoscută și aproape antagonică celei din hagiografia oficială a științei, privitoare la așa-numita “afacere Galilei”. Departele de a fi persecutat de biserică, Galilei s-a aflat în grațiile papei Paul al V-lea, care avea atât de mult respect pentru

savantul venețian încât nu i-a permis să îngenuncheze înaintea sa. Documentele procesului revelează un Galileo îngâmfat, încăpățânat și mincinos, făcând tot ce-i stătea în putere ca să fie condamnat! Scundul și mereu agitatul savant este unul din cele mai șocante cazuri de infatuare cunoscute în istoria științei. Iată ce credea Galileo despre sine în una din scrisorile sale: *“N-aveți ce face domnule Sarsi, dacă îmi este dat mie și numai mie să descopăr toate fenomenele noi din ceruri. Acesta este adevărul și nici răutatea și nici invidia nu-l vor schimba.”*

Răutatea lui Galilei a mers atât de departe încât a refuzat să-i împrumute unul din telescoapele sale lui Kepler (spre a-i îngădui să-și dovedească legile mișcării planetelor) cu toate că acesta, așa cum spuneam anterior, i-a luat public apărarea. Adevărul ce izvorește din documentele procesului este că nu biserica ci invidia și dorința de răzbunare a colegilor săi au declanșat procesul împotriva sa.

Mai rămâne de clarificat o imagine eronată și totuși oficială legată de afacerea Galilei: ceea ce susținea Biserica Romană – geocentrismul ptolemaic – nu era o dogmă rezultând din Scriptură ci concepția unui grec (Ptolemeu) pe care ea, Biserica Romană, a transformat-o în dogmă, interpretând în mod dubios (dar concordant cu ideile grecului) anumite pasaje scripturale.

În pofida a ceea ce am fi poate tentați să credem, Galilei a fost și a murit un bun creștin iar celebrul său *“e pur... si muove”* nu a fost în nici un caz o contestare a autorității divine.

Contemporan cu Galilei a fost a fost un al doilea Bacon :

Sir Francis Bacon (1561-1626)

Avocat și politician, membru al bisericii anglicane, Francis Bacon avea să așeze definitiv tiparele gândirii științifice moderne. Aidoma tizului său care l-a precedat cu trei secole, el nu a fost câtuși de puțin impresionat de Aristotel și în general de știința greacă antică. Principiile raționamentului inductiv introduse de Sir Francis constau în observații inițiale urmate de o serie de experimente ale căror semnificație finală trebuia să rezulte din raționamente succesive care să ofere o explicație rațională a tuturor rezultatelor respectivelor experimente. Esențială pentru Bacon era speculația inițială făcută pe baza primei observații.

Cele mai cunoscute lucrări ale lui Sir Francis sunt *Novum Organum* (1620) și *New Atlantis* (publicată postum în 1627), o utopie în care se propune ca oamenii de știință să-și unească cunoștințele într-un rezervor comun care să stea la baza principiilor de conducere a societății ideale. Aceste idealuri aveau să stea la baza Societății Regale din Londra, arhetipul tuturor instituțiilor de cercetare.

Putem spune cu certitudine că și Sir Francis Bacon s-a născut, a creat și a sfârșit în interiorul universului creștin, chiar dacă biserica anglicană își începuse deja (în bună măsură sub presiunea noilor descoperiri științifice) îndepărtarea de spiritul Scripturii.

Trebuie să subliniem odată ajunși aici că ne găsim în pragul unei mari schimbări în domeniul științei, schimbare ce avea să se repercuteze violent și cu urmări de lungă durată asupra societății occidentale și mult mai târziu asupra celei din răsăritul Europei.

Pași spre granițe

Ștafeta științei moderne nu avea cum să evite Franța, cea în care tocmai se nășteau izvoarele a ceea ce avea să intre în istorie sub denumirea de *iluminism*. Pentru știința modernă “epoca luminilor” a însemnat mai înainte de toate

desprinderea definitivă de revelația divină, știința fiind definită de atunci înainte drept *explicația rațională și exclusiv naturalistă a realității*. Mecanicismul a fost prima variantă de interpretare naturalistă a realității, lucru oarecum firesc într-o societate occidentală fascinată de tot felul de mecanisme ce începuseră să invadeze cotidianul. Primul mare mecanicist și unul din puținii care nu s-au rupt conștient de creștinism a fost

René Descartes (1596-1650)

Cunoscut și sub numele de *Cartesius* iar doctrina sa *cartezianism*, este considerat “părintele filosofiei moderne”. A fost educat de către iezuiți și a rămas până la capătul zilelor un catolic convins. Descartes a fost și un matematician de primă mărime, fapt ce explică oarecum construirea filosofiei sale pe domnia absolută a rațiunii, precum și celebrul său *Dubito ergo cogito, cogito ergo sum*. Îndoiala lui Descartes se referea la valabilitatea cunoașterii prin simțuri pe care a considerat-o în cele din urmă incertă. De aceea, el a ajuns în celebra sa lucrare *Discurs asupra metodei*, publicată în 1637, la concluzia că pornind de la rațiunea omenească pot fi identificate *legile matematice* care controlează universul. Deși a eșuat în încercarea de a defini aceste legi, Descartes a deschis calea marilor descoperiri ale lui Isaac Newton o jumătate de veac mai târziu. Așa cum era de așteptat, logica urmată de francez l-a dus într-o zonă cu totul nouă – interpretarea universului și a ființelor vii drept simple mecanisme. De aici până la desprinderea completă de cunoașterea prin revelația divină nu mai era decât un pas, pe care Descartes nu a îndrăznit însă a-l face cu adevărat, rămânând până la capăt atașat valorilor creștine.

Ajunsă aici, calea sinuoasă a științei a cotit din nou spre Albion unde trăia și lucra

Isaac Newton (1642-1728)

Considerat de mulți drept cel mai mare om de știință al tuturor timpurilor, Sir Isaac a descoperit legea atracției universale (sau ‘a gravitației’) și a așezat temeliile mecanicii moderne în celebra sa *Principiile matematice ale fizicii*. Newton, practic simultan cu germanul Leibnitz, a inventat calculul diferențial. Prin noile sale abordări, avea să confirme definitiv legile mișcării planetelor ale lui Kepler. Și tot Sir Isaac a fost cel care a pus bazele opticii moderne, propunând o teorie privind compoziția luminii.

Acest titan al științei a scris și cărți în care apăra cronologia biblică (inclusiv ‘cronologia scurtă’ a lui Usher), profețiile biblice și acuratețea Scripturii. Și pentru că în știința onestă adevărul este prioritatea absolută, se cuvine să menționăm ca Newton refuza să accepte miracolele biblice. Dar așa ceva este oarecum de înțeles dată fiind uriașa deschidere intelectuală pe care a adus-o acest om. Este foarte probabil ca Sir Isaac să fi gândit că trebuie să existe o explicație științifică pentru toate aceste miracole, această explicație confirmând existența și măreția lui Dumnezeu.

Iată-ne ajunși acum la granița dintre adolescența târzie și debutul maturității științei moderne, graniță la care creștinismului i-a fost refuzată viza, naturalismul fiind singurul admis în “lumea nouă” a științei. Au existat însă o seamă de oameni de știință care nu și-au declarat oficial convingerile religioase și, sub acoperirea naturalismului pe care-l practicau în știință, au reușit să facă...

Pași peste granițe

Acești oameni sunt o dovadă grăitoare a faptului că, așa cum în epoca ce-i precedase credința creștină nu a

constituit câtuși de puțin un handicap,

În noua eră a naturalismului (de sorginte iluministă) el, creștinismul trăit și trăitor, a rămas un minunat sprijin moral, singurul care putea (și mai poate) opri căderea umanității în naturalisme deșănțate precum Vârsta cea Nouă (New Age) care face din pietre, păduchi, șerpi, șobolani și ... oameni un tot interșanjabil și în același timp inept.

Până când "biblia naturalismului" – *Originea speciilor* de Charles Darwin (publicată în 1859) avea să dea naștere dictaturii evoluționiste în știință, o seamă de buni creștini au continuat să zidească edificiul științei moderne. *John Woodward (1665-1728)* a pus bazele paleontologiei. *Carolus Linnaeus (1707-1778)* a pus la punct taxonomia biologică care este practic și astăzi în uz. *Michael Faraday (1791-1867)* a îmbogățit fizica cu o nouă disciplină - electromagnetica - și cu teoria câmpurilor. *Samuel B. Morse (1791-1872)* a inventat telegraful, *Charles Babbage (1792-1871)* a inventat mașina de calculat iar *Matthew Maury (1806-1873)* a pus bazele hidrografiei și oceanografiei.

Cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea rămâne în istoria științei ca ceea ce am putea numi "iarna învrăjbirii" – ca sa ne menținem în spiritul britanic... Dacă este oarecum de înțeles că mulți oameni de știință s-au lăsat tentați de naturalismul absolut predicat de Darwin (și nu era oare greu a rezista tentației de a explica totul prin propriile puteri, fără a face apel la altcineva, chiar dacă acel cineva era însuși Dumnezeu?), este mult mai greu de înțeles și acceptat modul în care marea majoritate a clerului britanic a capitulat rapid în fața evoluționismului, aidoma găinii care se lasă pe vine... În mai puțin de o jumătate de secol, devenise riscant pentru cariera unui om de știință sau cadru didactic a-și exprima fie și numai îndoieli privind evoluționismul. Iată de ce sunt de admirat acei savanți care nu au ezitat să atace – în conformitate cu convingerile lor științifice – dogma evoluționismului. Trecuse vremea în care ar fi putut face apel la Biblie așa că atacurile lor au fost purtate pe căi științifice. Este totuși neîndoios faptul că țăria lor morală și suportul lor afectiv își trăgeau seva din convingerile lor creștine iar liniștea vieții lor private a fost asigurată de comuniunea cu Dumnezeu și membrii congregațiilor din care făceau parte.

Se cuvine să menționăm numele unor astfel de oameni: fizicianul britanic *Sir William Thomson (Lord Kelvin) (1824-1907)* descoperitorul răcirii gazelor prin detentă, creatorul unei scări termometrice teoretice (temperatura absolută) și cercetător al mareelor terestre. *James Clerk Maxwell (1831-1879)*, fizicianul britanic care a unificat teoriile electricității și magnetismului, descoperind legile generale ale câmpului electromagnetic. Tot el a dovedit caracterul electromagnetic al luminii și a contribuit substanțial la întemeierea termodinamicii. A fost apoi marele biochimist și bacteriolog francez *Louis Pasteur (1822-1895)*, descoperitorul streptococului, stafilococului și altor germeni patogeni, al metodei de conservare prin *pasteurizare* și creatorul vaccinul antirabic. Sau fizicianul și mineralogul britanic *Sir David Brewster (1781-1868)*, descoperitorul caleidoscopului și al legilor polarizării luminii prin reflexie. Geologul și paleontologul american de origine elvețiană *Louis Agassiz (1807-1873)* pionier al glaciologiei și mare critic al evoluționismului în temeiul arhivei fosilifere. Și mai departe, medicul și politicianul german *Rudolf Virchow (1821-1902)*, creatorul patologiei celulare, sau marele entomolog francez *Henri Fabre (1823-1915)*.

Desigur, departe de a fi exhaustivă, această scurtă trecere în revistă se mărginește a prezenta nume care au în mod normal rezonanță în cultura generală. Vom aborda mai departe știința secolului al XX-lea pe o cale diferită. Motivul este simplu și poate cel mai bine înțeles printr-un exemplu concret.

Mineralogul american Robert Gentry a

studiat vreme de mai bine de 20 de ani aureolele pleocroice. Acestea sunt colorații concentrice în anumite minerale, datorate prezenței unui sau mai multor atomi radioactivi în structura lor. A publicat multe articole pe această temă în cea mai prestigioasă revistă de știință – *Nature*, atrăgând atenția asupra faptului că aureolele pleocroice ale unui anumit izotop al poloniului din granzile foarte vechi dovedesc că acestea nu sunt de fapt vechi. Ei bine, deoarece în 1981 a compărut ca martor al apărării în procesul din Arkansas în care establishmentul evoluționist acuza introducerea creaționismului ca materie alternativă în școli, susținând exact aceleași lucruri pe care le publicase în *Nature*, a fost literalmente excomunicat din lumea științifică, fondurile de cercetare i-au fost refuzate și a devenit un soi de paria. Totul pentru că îndrăznește a interpreta rezultatele muncii sale drept argument împotriva evoluționismului.

Aceasta fiind situația, este de la sine înțeles că în secolul ce tocmai a sucombat trebuia să fi mare, foarte mare în ale științei, pentru a putea să vorbești public în favoarea existenței lui Dumnezeu. Trebuia să fi de exemplu Einstein ca să poți afirma: *“Dacă n-ar fi existat Dumnezeu, ar fi trebuit să-l inventăm noi”* Și mai departe: *“Dumnezeu nu joacă zaruri”*. Și cum ai înțeles că aceasta – calea citatelor – este cea cu care doresc să închei aceste rânduri, vă invit la un carusel al citatelor. Și voi începe printr-un anti-citat (în contextul prezentei scrieri) din apostolul modern al evoluționismului, creatorul manifestului UNESCO, și deci al filosofiei politice mondiale, nepotul “buldogului lui Darwin”, Sir Julian Huxley:

“O religie este în esență o atitudine despre lume ca un întreg. Evoluția spre exemplu, s-ar putea dovedi un principiu la fel de puternic în coordonarea credințelor și speranțelor omenești, pe cât s-a dovedit Dumnezeu în trecut.”

Asta pentru ca să ne fie clar cine este dumnezeul epocii în care trăim! Fizicianul francez Edouard Branly (1844-1940), inventatorul radioconductorului spunea:

“Știința este o stăruință spre Creație, credința o stăruință spre Creator.”

Biologul danez Søren Løvtrup:

“Cred că într-o bună zi mitul darvinist va fi categorisit drept cea mai mare înșelăciune din istoria științei.”

Istoricul și filosoful științei George Chesterton:

*“Lumea nu se autoexplică... este absurd pentru un evoluționist să se plângă că este de negândit ca un Dumnezeu inimaginabil să creeze totul din nimic și să pretindă apoi că este **mai** corect a gândi că nimicul se poate transforma singur în totul.*

În fine, poate cel mai explicit, natural și sincer dintre toți, fizicianul Dr. Robert Jastrow, directorul Institutului pentru Cercetări Spațiale al Statelor Unite ale Americii recunoaște:

“Pentru un om de știință care și-a trăit viața conform credinței sale în puterea rațiunii, povestea se termină ca un coșmar. A cucerit munții cei mari ai neștiinței; iată-l acum gata să cucerească cel mai înalt munte și, când cu ultimele-i puteri sa ridica pe pisc, este bătut pe umăr prietenește de o ceată de teologi care erau acolo de secole.”

Nu-i așa că marele Cusanus avea dreptate? *Docta Ignorantia!* Dar ei, corifeii creștini ai științei au fost constrânși de această neștiință. Pentru ei, ca și pentru toți cei care au ajuns la înțelepciunea cunoașterii propriilor limite, neștiința este începutul științei – știință revelată, Calea, Adevărul și Viața...

Muzica bizantină – element de legătură între Orient și Occident și între Antic și Modern

Conf. univ. dr. Vasile Vasile

Ideea că Noua Europă spirituală va trebui să respire prin cei doi plămâni ai săi, Ortodoxia și catolicismul, prinde tot mai mult teren și pe la noi, românii. Ne interesează în mod direct deoarece suntem singura țară ortodoxă continuatoare a limbii latine, limba antichității și a Evului Mediu și purtătoarea marilor valori ale antichității.

Dacă plămânul occidental este bine cunoscut și având o funcție ce se extinde, de mai multe secole și asupra spiritualității românești, nu în aceeași situație se află celălalt, oriental, Occidentul nefiind interesat de cultura orientală decât în măsura în care îl ajută să-și găsească unele similitudini și eventual origini. Vina nu aparține specialiștilor occidentali care tratează cultura orientală într-o manieră arhivistică; în general, muzicienii care și-au îndreptat atenția spre acest domeniu, fie că se numesc Bourgault-Ducoudray, Amedee Gastoue, Egon Wellesz ș.a.m.d., au căutat originile coralului gregorian sau au fost tentați să găsească la obârșia muzicii europene cântul sinagoga ebraic, cu alte cuvinte nu au fost interesați și au ignorat caracterul viu al muzicii bizantine, care reprezintă o punte între Orient și Occident, între Antic și Modern.

Cu viziunea sa complexă și autoritară, marele nostru istoric Nicolae Iorga, găsea că la baza culturii bizantine stau cel puțin patru elemente esențiale reprezentative pentru tot atâtea domenii principale:

- 1 - politic - moștenirea Romei;
- 2 - cultural - elenismul;
- 3 - religios - ortodoxia;
- 4 - uman - Bizanțul.

Continuând urmărirea acestei cvadruple sinteze în epoca instaurată prin cucerirea Constantinopolului, când vechiul Bizanț devenit Constantinopol, ajunge Istanbul și vechea și somptuoasa biserică Sfânta Sofia, ce înlocuise un templu al vechilor zei greci devenea moschee, în 1453, ilustrul bizantinolog contemporan sârb, Gheorghe Ostrogorskiy apreciază că, deși Bizanțul a căzut în mâinile musulmanilor, "*son essence spirituelle demeure*" (esența sa spirituală va dăinui).

Această esență spirituală, vie și astăzi, constă - așa cum apreciază bizantinologul citat-, în „*sa foi, sa civilisation et son idee de l'Etat*” (crența, civilizația sa și ideea despre stat), care „*seuveurent et operent aussi bien sur*

l'ancien teritoire byzantine qu'au de la des anciennes frontiere de l'empire, fecondant la vie politique et spirituelle de peuples europeens" (supraviețuiesc și operează la fel de bine asupra teritoriului bizantin cât și peste vechile granițe ale imperiului, fecundând viața politică și spirituală a popoarelor europene).

Amenințarea arabă și musulmană, căreia le-a ținut piept timp de secole imperiul bizantin, slăbit și de "aportul" occidental al cruciadelor devastatoare, nu va avea aceleași consecințe nefaste asupra vieții spirituale, mai ales că între timp centrul vieții creștine se mută în așezămintele monastice din muntele Athos, a căror viață înfloritoare este susținută material, cu bani grei și cu daruri ce au uimit pe toți cercetătorii, de către voievozii valahi și moldoveni. Sunt acei conducători ai aprigelor lupte antiotomane ce vor asigura liniștea occidentului, care din când în când le trimitea câte-o felicitare și câteva promisiuni ce se vor dovedi deșarte.

Protectori și cititori ai așezămintelor monahale athonite, românii vor deveni nu numai păstrătorii tezaurului spiritual apostolic și patristic, dar și cei care vor asigura înflorirea acestui patrimoniu în spațiul românesc, balcanic și chiar oriental. Așa cum demonstrează același Nicolae Iorga, *Byzance apres Byzance* nu rămâne o simplă sintagmă lingvistică și poate nici unul dintre planurile spiritualității nu poate fi considerat mai elocvent în acest sens ca cel muzical. Secolul al XIX-lea reprezintă apogeul cântării bizantine în forma româniată, ilustrată de Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Nectarie Frimu, Dimitrie Suceveanu, Nectarie Vlahul, considerat de călugării athoniți al doilea Cucuzel. Dar este în același timp secolul racordurilor noastre la cultura occidentală. Și nu uităm că Poema română, piatra de hotar a creației muzicale românești de factură occidentală, are ca principală sursă, alături de doina românească și de cântecul de joc, intonațiile cântării bizantine. După câte știm, este prima lucrare orchestrală de factură occidentală care valorifică melosul bizantin, deschizând drumul capodoperelor secolului nostru, semnate de Paul Constantinescu (cele două oratorii bizantine, de Crăciun și de Paști) și de Marțian Negrea (Recviemul - parastas). Este grăitoare chiar identificarea surselor acestor lucrări, care în mod întâmplător - sau poate nu chiar întâmplător (oricum cei doi muzicieni nu au avut o înțelegere asupra acestui aspect al surselor) acoperă spațiul celor trei provincii istorice românești: primul se adresa muntenilor Macarie Ieromonahul (trecut și prin vatra muzicală de la Mănăstirea Neamț) și Anton Pann (și el trecut prin Vâlcea olteană și prin Brașovul transilvan) și moldoveanului Dimitrie Suceveanu, iar Marțian Negrea avea la îndemână cântarea bisericească practică în catedrală arhiepiscopală de la Sibiu. Prin aceste creații, muzica românească este reprezentată la cote înalte în cultura occidentală, în ultima vreme sosindu-ne tot mai multe știri despre căldura cu care sunt primite oratoriile lui Paul Constantinescu. Din păcate, capodopera lui Marțian Negrea - Recviemul – parastas, este insuficient cunoscută și în țară și nu din cauza valorii ei excepționale.

Saltul realizat de aceste lucrări reprezentative pentru sinteza românească a tradițiilor milenare bizantine și a celor occidentale este pregătit și prelungit de alte lucrări, dintre care vom aminti măcar câteva. Din prima categorie trebuie amintite (consemnate) lucrările lui Gavril Musicescu, cele care fac trecere de la cântarea corală rusă la cea cu un pronunțat caracter românesc, căpătat prin ethosul bizantin, ortodox și cele al contemporanului și, iarăși din păcate, mai puțin cunoscutul Alexandru Podolea, mentorul și deschizătorul de drum al lui D. G. Kiriac. Polemicile sale cu Eduard

Wachmann, extinse în multe numere ale României muzicale, de la sfârșitul secolului al XIX - lea și începutul secolului al XX - lea, vor crea noua orientare în muzica noastră corală: cântare armonică bazată pe melos bizantin. Este genul ce se va impune definitiv prin D. G. Kiriac, Titus Cerne, Teodor Teodorescu, Gavriil Galinescu, Ioan D. Chirescu, Nicolae Lungu, Paul Constantinescu etc.

Dintre prelungirile modalităților de valorificare în forme occidentale a patrimoniului bizantin nu trebuie uitate lucrările instrumentale și camerale ale lui Paul Constantinescu (Sonata bizantină pentru violoncel solo și două studii în stil bizantin pentru vioară, violă, violoncel) și Glasurile Putnei ale lui Viorel Munteanu.

Paralel se înregistrează evoluția școlii de bizantinologie muzicală românească, cu străluciți săi reprezentanți, Ioan D. Petrescu, Grigore Panțiru și Gheorghe Ciobanu, mesagerii cercetării românești în domeniu, prezenți la marile întâlniri de specialitate diferite centre ale lumi. Ei vor continua investigațiile începute de marea școală bizantinologică europeană. Dom Bernard de Montfaucon, cardinalul Pitra, Louis Albert Bourgault – Ducoudray, Gardthausen, Rebours, Oskar Fleischer, Hugo Riemann, Thibaut, Maas, Amedee Gastoue, Tillyard, Egon Wellesz, Giuseppe Cammelli, Carsten Hoeg, la care se vor adăuga Gheorghios Papadopoulos cu a sa „Istorie universală a muzicii Bisericii Bizantine”.

Dacă I. D. Petrescu și-a consacrat activitatea integrării, în cercetarea bizantinologică a unor valoroase manuscrise muzicale aflate în diferite biblioteci occidentale (Biblioteca Națională din Paris, Biblioteca Sainte Genevieve, Biblioteca din Vatican, din Grottaferata, Biblioteca de stat din Berlin, Biblioteca Ambroziană din Milano etc, Grigore Panțiru a înregistrat premiera descifrării semiografiei ekfonetice pe un vechi manuscris aflat în țară, la Iași, iar Gheorghe Ciobanu, căruia i s-au alăturat Marin Ionescu și Titus Moisescu, au reconstituit reperele de bază ale școlii muzicale de la Putna, de la începutul secolului al XVI-lea.

Vestitele școli muzicale de la Mănăstirea Neamț, Putna, Iași, București, Brașov, Râmnic, Buzău - echivalente ale apusenelor scholae cantorum - adună discipoli și din țările învecinate, ele având rolul de a asigura continuitatea tezaurului de simțire creștină, cristalizat în secolele primului mileniu și în condițiile în care popoarele slave învecinate (rușii, ucrainenii, sârbii, bulgarii) cedează cu timpul locul muzicii de factură occidentală plurivocală. După o lungă perioadă în care aceste centre erau considerate, chiar de grecii beneficiari, vetre de lumină, sub influențele occidentale se ajunge la formele diversificate în care se prezintă muzica noastră bisericească:

- a) muzica tradițională monodică și eminentamente vocală, învecinată ca formă de manifestare cu cea folclorică, îndeosebi cu colindele, cu transmiterea lor în forme preponderent orale, cu intervenții alternative și cu utilizarea discretă a isonului.
- b) forme plurivocale, în special pentru formații bărbătești, influențate de corurile rusești, ale căror urme au fost depistate în cultura română cu mult înainte decât se știa până în anii trecuți, începând din secolul al XVIII-lea și în final pentru coruri mixte, utilizând melos de obârșie bizantină.
- c) forme complexe, vocal-simfonice, de factură occidentală în care este turnat material melodic de sorginte bizantină. Prin aceste forme se realizează adevărate punți între muzica orientală, respectiv bizantină, și cea de factură occidentală, între arta tradițională a poporului nostru născut creștin și spiritualitatea modernă. Să nu uităm rolul de excepție în cristalizarea

primelor cântări creștine și a primelor teoretizări asupra importanței cântării bisericești în viața spirituală: cântarea Te Deum laudamus, practică și în cultul catolic și în cel protestant și lucrarea De psalmodiae bono (Despre foloasele cântării), ambele aparținând Sfântului Niceta de Remesiana, considerat și episcop al dacilor, la sfârșitul secolului al IV-lea și începutul secolului al V-lea (Pentru detalii asupra acestei importante lucrări din perioada daco-romană, a se vedea. Vasile, Vasile - Istoria muzicii bizantine și evoluția ei în spiritualitatea românească, București, Editura Interpret, vol. II, 1997).

De la papyrusul muzical de la Oxyrinchos (secolul al III-lea), lucrările lui Niceta de Remesiana și evangheliile ecfonetice risipite în întreaga lume creștină, până la prestigioasele volume ale colecției Monumenta Musicae Byzantine, continuate cu cele din țara noastră în seria Izvoare ale muzicii românești și la oratoriile bizantine semnate de Paul Constantinescu, muzica bizantină își consfințește statutul de element de legătură între Orient și Occident și între antic și modern.

Poezii

ARMONIE

SOARELE TĂU

Doamne, ce dor nervii acestei primăveri
Adusă de cine știe care
Vânt
Și-ntoarceri de păsări călătore!
Ce crud răsare verde
Periodica întoarcere
Înviere
De ierburi trecătoare!
Cât roșu curge în sângele unei vieți
Născută din cine știe care
Ape
De oameni născătoare!
Cât sens există într-un nume
Dat de cine știe care
Destin
Și potriviri de stele căzătoare!
Doamne, cum își petrece natura
Transcendența
Trecând dintr-o lucrare-ntr-o lucrare
Absolută!
Și poate face din aceste nume
Rândunică...
Viorea...
Purpură...
Pârâu...
Sirius...

Cu gândul la griji, obosit de aproape
mă strecur prin lume mințindu-mă
că sunt credincios.
Ce credință este aceea care mă separă de-un
munte, de-o casă, de-un mormânt, de-un
copac, de o găză, de-o petală, de-un gunoi?
Ce credință este aceea care mă alege numai
pe mine...
și mă iubește sau mă ocolește,
mă recompensează sau mă pedepsește?
Ce credință este aceea care mă-mbracă
frumos pentru-altare
și nu mă dezbracă de mine, cel cântitor, cel
important, cel atâteștiutor în afară?
când din 'năuntru eu nu recunosc
Porunca ta de Iubire pe Cer...
O singură clipă din zi de-aș privi luminos,
cum privește Soarele
un munte sau un mușuroi,
o casă sau un mormânt,
un copac sau o găză,
o petală sau un gunoi,
m-aș simți inundând de lumină,
înmulțind cu raza din mine

Soarele Tău!

Cici Rădoi

Elena Hârșeu

CĂUTARE

O noapte străină și rece
Veghează pământul apatic;
Luminile stinse apasă
Pustiul ce urcă molatic.

- Străine, ce cauți în noapte
Cu ochii tăi arși de durere,
Ce șoptă străpunsă de jale
Pe palide buze îți pierde?

Tu urci ca o umbră pierdută
În satul ce doarme târziu
Și cauți, și cauți în noapte
Lumina din sufletul viu.

Ferestre închise, ciudate,
Privesc cum aluneci ușor,
În somnul ce-a prins omenirea
Ești tristul, străin cerșetor.

O noapte străină și rece
Veghează pământul tăcut,
Din umbra ferestrei închise
Iisuse, Te caut pierdut.

Ești steaua ce-mi poartă durerea,
Pe singura cale deschisă,
Ești focul ce arde în mine
A inimii poartă închisă.

Și bat cu putere în geamul
Ce tace străin și pustiu:
"Ai milă, ai milă de mine?"
Strig singur în ceasul târziu.

Iisuse ce cauți în noapte
Cu ochii tăi arși de durere
Ce șoptă străpunsă de jale
Pe palide buze îți pierde?

Tu urci ca o umbră pierdută
În satul ce doarme mereu
Și cauți, și cauți în noapte
Lumina din sufletul meu.

Bena Silvia

DE STRAJĂ LA ALTAR

Am stat în noaptea asta
de strajă la Altar
Să văd ce monstru fură
din harurile sfinte.

Iisus, de pe icoană
a coborât cuminte,
Și mi-a șoptit: "copile,
ți-e truda în zadar!"

Mi-s aripile frânte
de-un accident stupid
Și-n suflet port rușinea
din nu știu ce păcate.

De jos, de pe țărână, văd cerul mai departe
și patimile pieptul
mai aprig mi-l cuprind.

Ne-am înhămat la carul fericirii
Simțim pe spate biciu-nțelepciunii,
Ne războim cu ce-au lăsat străbunii
Și tulburăm adâncurile firii.

Al. Murgu

(...Așa se vede lumea de-acasă de la mine,
Iași, 1996)

Pagină realizată de Prof. Maria Gabor

**Dumnezeu este iubire.
Dragostea dintâi**

Iubirea

care nu moare niciodată

Cornel Grec

Teologie Pastorală - Anul IV

Motto: „*Dumnezeu pe care tu spui că nu-l iubești*
EL TE IUBEȘTE “

Iubire și Adevăr

A tunci când ești cuprins de iubire, când porți în tine IUBIREA, PRIN ÎNTRUPAREA IUBIRII DIN IUBIRE PENTRU TINE, uneori îți vine în gând dorința de a exprima, de a spune ceea ce simți, și te întrebi atunci: OARE, CE ESTE IUBIREA?

Și într-adevăr te afli în fața unui mister, căci iubirea este tot atât de misterioasă ca viața. Este o realitate adânc umană și de o asemenea complexitate, încât unii renunță la orice definiție, socotind cuvintele inutile și neputincioase. Pentru unii iubirea este numai instinct, chiar dacă e îmbrăcată în vâlul amăgitor al unei identități pure, pentru alții e forță pur spirituală. Pentru alții este o putere demonică, pentru unii este rază din paradis care coboară chiar din inima lui Dumnezeu, ca să ridice viața omenească la plenitudine.

Iubirea este prin excelență marele ADEVĂR al istoriei (Ipso Facto) și “fiindcă adevărul este imposibil de definit, el fiind cel ce definește, definiția însăși” (Miguel de Unamuno—Agonia creștinismului), înseamnă că nici IUBIREA nu poate fi definită.

Cel ce este peste toate și mai presus de toate, cel ce a spus despre Sine “EU SUNT CEL CE SUNT” (Ieșire 3, 14-15) a înlăturat orice posibilitate de negare a existenței Sale. Că Dumnezeu nu este orice, aceasta ni s-a descoperit în Iisus Hristos: DUMNEZEU ESTE IUBIRE (1 Ioan 4, 8), iubire în sânurile negrăite ale veșniciei, iubirea peste chemările de izbăvire ale făpturii, ca harul iubirii divine să se reverse peste toate – mir al binecuvântării cerești turnat peste rănile omenirii.

Iar dacă Dumnezeu este iubire, e natural că și acei ce vor să fie “fii ai lui Dumnezeu”- să fie raze frânte din lacrima iubirii divine. A fi asemenea lui Dumnezeu este ați topi ființa în iubire.

Iubire și Existență

Omul, de iubire nu se satură niciodată. Deși poate fi fără de sfârșit, aceasta poate fi și fără de început. Iubirea fără de început și fără de sfârșit dă o mulțumire deplină existenței, îi dă străluminare. Cu alte cuvinte iubirea condiționează existența, iar părintele Stăniloae se întreba: *Și ce poate justifica existența mai mult decât IUBIREA?*

Iubirea a venit în această lume pentru a-l învăța pe cel IUBIT IUBIREA. Eu, cel iubit, deși nevrednic, deși nu m-am descălțat ca odinioară Moise, am pornit totuși spre rugul aprins al iubirii dar acolo, am primit inegalabila și frumoasa lecție a IUBIRII DIN PARTEA IUBIRII ÎNSĂȘI. Iubirea aceasta nu e limitată. Din contră, crește ca o flacără alimentată în permanență, consumând "omenescul" din noi, ca să-l pun la picioarele lui Hristos - iubirea răstignită.

Cel ce este iubire nu ne cere decât iubire: prin ea ne "vrăjește", ne "robește", prin ea devine cu adevărat stăpânul vieții noastre, iar noi devenim iesle sălășluitoare a dumnezeirii.

Iubirea este bucuria transfiguratoare, stare de paradisiacă fericire, căci nimic nu te împlinește și nu te pune în situația de a încerca fericirea în ce are ea mai curat și mai înalt, precum o poate face iubirea.

Iubirea este capabilă să spargă crusta egoismului individual și să mistuie puterea instinctelor ce ne țin legați de eul nostru inferior. Iubirea ne eliberează din starea de închistare, izolare și ne revelează ca pe o realitate menită bucuriei de a fi împreună cu altcineva.

În om ordinea iubirii se descoperă reproducând în structură imaginea frumuseții, a bunătății și a înțelepciunii divine.

Iubirea are un profund caracter personalist, astfel că Berdiaev spune referindu-se la acest aspect: *"Iubirea autentică e întotdeauna o iubire individuală și concretă. Ea este întotdeauna un binom, care presupune întâlnirea a două ființe - uniunea și comuniunea lor"*.

Iubirea își sădește caracterul creator prin aceea că aduce oarecum la ființă pe persoana iubită.

Când spun "EU SUNT ȘI IUBESC", afirm că ființa și iubirea sunt același lucru. Identitatea dintre ființă și iubire exclude izolarea eului care iubește, obiectul acestei iubiri rămânând întreaga existență cosmică. A iubi după modelul lui Dumnezeu înseamnă "raii pe pământ".

Iubirea este în centru ființei noastre, este chiar esența noastră. Și **dacă nu iubim, nimic nu suntem**. Să ne străduim să devenim ceea ce suntem deja. Iubirea este începutul și sfârșitul mântuirii. Ea îți ia totul pentru a-ți oferi apoi totul.

Iubirea și Moartea Eului

A-ți iubi aproapele înseamnă a suferi, a plânge cu el și pentru el. Acesta este sensul literal al compasiunii. . . "Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos".

Sfântul Simion Noul Teolog ne spune: *"Fraților, cunosc un om care plânge pentru fiecare, geme cu privire la celălalt, în așa măsură încât se îmbracă oarecum în persoana lui și se învinovățește pe sine de greșelile pe care le-au comis alții. Cunoscut un om care dorea cu așa ardoare mântuirea fraților săi, încât adesea îi cerea lui Dumnezeu cu lacrimi arzătoare din toată inima și într-un exces de zel demn de Moise: sau ca frații lui să fie mântuiți împreună cu el sau ca și el să fie condamnat cu ei. Căci el s-a legat cu ei în Duhul Sfânt printr-o atare legătură de iubire încât nici n-ar dori*

să intre în împărăția cerurilor dacă ar trebui pentru aceasta să fie despărțit de ei”.

Preceptul evanghelic „iubește-ți aproapele ca pe tine însuți”, nu vrea să zică „iubește-ți aproapele cu tot atâta tărie ca pe tine însuți”, deoarece *„iubirea de sine urăște tot - zice Sfântul Ioan Damaschin - ea urăște chiar ceea ce pretinde că iubește, adică pe sine însuși”*, ci înseamnă „iubește-ți aproapele ca și cum ai fi tu însuși”. Ba, mai mult - după Sfântul Siluan – „așa cum Dumnezeu te iubește”.

A iubi înseamnă că trebuie să te învoiești a muri eului tău pentru a putea renaște și crește în eul celui alt.

Iubirea este extaz, adică ieșire din sine pentru ca pierzându-te pe tine însuși în altul, să te regăsești mai împlinit, mai desăvârșit, în celălalt.

Prin iubire devii un duh cu cel pe care-l iubești. Fiecare ESTE numai prin celălalt.

Iubirea de Dumnezeu și de aproapele e un imperativ pentru toți creștinii. Iubirea nu are margini, măsură. Măsura iubirii și criteriul ei e Hristos. Sfânta Tereza de Lisieux spunea: *“a dragostei cu adevărat, este a jertfi totul, a da în neștire, a fi mână spartă, a spulbera până și nădejdea roadelor, a ne purta nebunește, a risipi fără nici o măsură, a nu socoti niciodată - pentru că socoteala aparține îngerilor întinericului”*. (N. Steinhardt spunea de diavol că este un contabil inconfundabil)

Iubirea adevărată este cu totul dezinteresată pentru că ea dă la o parte eul; când iubești cu adevărat nu te mai gândești la tine. Desăvârșirea vieții creștine stă în iubire (Toma d’Aquino). După Epistola atribuită lui Barnava suntem chemați pentru a iubi pentru că suntem “copii ai iubirii”.

Iubire și libertate

Iubirea este rodul unei mari cunoașteri. O cunoaștere lipsită de iubire față de Dumnezeu nu slujește la nimic (Sfântul Irineu al Lyonului).

Iubirea este artă liberă. Și această libertate se cumpără numai prin sacrificiu. *“De unde va izbucni chemarea dragostei dacă nu de pe culmile jertfei”* (Victor Hugo). Orice cruce în numele iubirii este un semn al biruinței. Libertatea iubirii este un adevăr cerosc. Iubirea este libertate în sens absolut.

Nu mai iubirea dă existență fără a se face văzută - “lucrurile prețioase rămân întotdeauna nevăzute” (Antoine de Saint-Exsuper) -, în așa fel, încât cel ce există poate chiar să-și închipuie că el este cel care și-a dat viața. Iubirea DECI IUBEȘTE, iar a da iubirii înseamnă a da celui alt, a-l lăsa liber, pentru că libertatea este cea care face iubirea cu adevărat astfel.

Iubirea adevărată dă viața, dar cel care primește viața este cu totul liber pentru că în nici un fel iubirea nu apasă asupra lui. El poate să disprețuiască iubirea, o poate nega, dar niciodată nu o poate ucide PENTRU CA IUBIREA VA CONTINUA SĂ IUBESCĂ.

DE ACEEA libertatea este de fapt VICTORIA VEȘNICA A IUBIRII întrucât face să existe iubirea în ciuda iubirii negate. A iubi înseamnă de fapt a primi și libertatea celui alt, adică negația iubirii însuși.

În actul creator al iubirii - zice N. Berdiaev - *“se dezvăluie taina creatoare a chipului celui iubit. Cel ce iubește întrevede chipul iubitului prin învelișul lumii naturale, prin scoarța care acoperă orice chip. Iubirea este calea către dezvăluirea tainei chipului, către percepția chipului în profunzimea existenței lui. Cel ce iubește cunoaște multe despre chipul iubitului ceea ce nimeni în lume nu cunoaște. Numai cel ce iubește percepe în mod autentic personalitatea, îi*

sfințenia. Cei care nu iubim cunoaștem doar exterioritatea chipului, nu-i cunoaștem taina lui ultimă”.

Cu cât iubești mai mult, ești în sfera bucuriei. Iubirea nu există ca realitate izolată. Ea transcende imanentul. Omul are centru pretutindeni și marginile nicăieri.

Iubire și Nemurire

Omul se realizează iubind, rămânând în iubire. A intra în iubire înseamnă a intra în nestricăciune, pentru că adevărata iubire este veșnică (I Cor. 13). Mă lipsesc pe mine pentru a mă împlini prin darul tău. *”Când urăsc—zice Schiller—mă privesc de ceva, când iubesc, mă îmbogățesc cu acela pe care îl iubesc”.*

”Dragostea nu moare niciodată” (I I Cor. 13, 14). *”Ai spune cuiva TE IUBESC, înseamnă ai spune TU NU VEI MURI NICIODATA”* (Gabriel Marquez)

Iubire și Persoană

Iubirea este sigura realitate ce poate fi împărtășită fără a se epuiza și fără a ne confunda cu altul. *”Când iubești pe cineva cu sinceritate, atunci tot ce este legat de această persoană îți devine drag”* (Victor Hugo). Dar iubirea nu-i face pe cei ce se iubesc să sune la fel ci armonic (Schiller). Iubirea prin excelență e armonie, ea știe cum să-l câștige pe fiecare și cum să străbată împreună cu el drumul până la deplina sa maturizare.

Sfântu Ioan Gură de Aur a descris această unitate în iubire ca pe o omofonie, care este în același timp o simfonie. În cadru ei cuvântul fiecăruia departe de a fi oprit, își sporește eficiența prin faptul că e ascultat și valorificat de toți, împreună cu cuvintele tuturor, așa cum o notă muzicală capătă frumusețe în ansamblul melodiei.

Adevărata iubire nu cunoaște dizolvarea persoanei ci adâncirea respectului față de ea. În IUBIREA TAINIC DIVINA, bucuria și suferința sunt amândouă de NATURA SIMFONICA.

Părintele Stăniloae ne spune că iubirea noastră nu este desăvârșită pentru că nici unitatea de ființă dintre noi nu este desăvârșită, noi suntem deci chemați să creștem spre iubire desăvârșită între noi și față de Dumnezeu prin energiile dumnezeiești

Fiule, dă-mi inima ta

Pentru E. Bruner existența prin iubire nu e un atribut oarecare lângă altele al ființei omenești, ci este existența omenească însăși. Omul e într-atâta om, întrucât trăiește în iubire. Măsura depărtării de iubire e măsura depărtării din umanitate.

Nu măsura genialității determină gradul unei comunități, al calității de om, ci MARIMEA IUBIRII. Tot Bruner scria. *”Iubirea domină întreaga lume”*

Platon desparte sfera iubirii autentice de sferele sexualității și ale reproducerii, dându-i erosului statutul de legătură între ceva ce ființează și ființa în esența ei.

Dostoevski e propovăduitorul iubirii cosmice. *”O inimă ortodoxă înțelege totul”* - zice Dostoevski, dar inima ortodoxă e aceea care, în simplitatea copilărească a curățeniei, a regăsit acea natură primordială din profunzimile făpturii și ne face una cu ea în iubirea universală.

Sfântul Evangelist Ioan definește cunoașterea lui Dumnezeu prin cuvintele. *Cel ce nu iubește n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este dragoste”* (4 - 8), *”cunoașteți adevărul și el vă va face liberi”*, ne sugerează și în același timp și ne îndeamnă pe toți *”cunoașteți adevărul și el vă va învăța adevărata iubire, va sădi în*

pământul inimii voastre rugul aprins al dragostei ce nu se mistuie niciodată”, iar Sfântul Apostol Pavel, ridică aripile iubirii la înălțimea cunoașterii dumnezeiești, și le privește pe toate drept gunoaie, **nemaivând altă dorință în afară de dobândirea lui Hristos** (Filip. 3-8). Acesta este de fapt răspunsul dragostei la marea iubire a Celui care se adresează tainic fiecăruia cu cuvintele: *Fiule, dă-Mi inima ta* (Prov. 23-26). Inima omului e căutată cu dor nebun de Creator pentru a se face cunoscut în ea și a-și descoperi iubirea Sa în toată măreția. “*Foc am venit să arunc pe pământ și cum aș dori să fie acum aprins*” (Lc. 12-49). E vorba de “focul dragostei” - sintagmă întâlnită și la Sfântul Maxim Mărturisitorul - pe care Hristos îl aruncă nu doar în inima, ci și în mintea celui ce iubește.

Realitatea Întrupării ne pune în față “nebunia” și “slăbiciunea” lui Dumnezeu (I. Cor. 1, 23; I. Cor. 13, 4), dar o nebunie mai înțeleaptă de cât orice înțelepciune și o slăbiciune mai puternică decât orice tărie omenească. Cheia înțelegerii acestui paradox ne este oferită tot de Sfântul Maxim Mărturisitorul și ia nu poate fi alta decât IUBIREA DUMNEZEIASCĂ SUPREMĂ, dragostea cuceritoare a smereniei, fără de care Fiul lui Dumnezeu nu i-ar fi câștigat pe oameni.

Tată, de ce M-ai părăsit? Iubire și Înviere

Când facem ceva din iubire pentru cel de lângă noi, nu trebuie să ne gândim la meritul faptei noastre iubirea face să nu ne gândim deloc la meritul nostru, ci numai la celălalt. Chiar dacă dorim să câștigăm dragostea și iubirea celuiilalt nu o putem câștiga într-o formă juridică, argumentându-și dreptul la iubirea aceluia, pretinzând-o chiar, ar însemna să risipim iubirea în sufletul celuiilalt. Iubirea nu pretinde nimic și nu se pretinde.

Iubirea trebuie să fie potențată în permanent, dragostea care nu crește zi de zi e o patimă netrebnică iar poetul Mihai Eminescu ne spune că este “*un instinct atât de van ce se-abate și la păseri de vreo două ori pe an*”.

Darul și iubirea într-un fel de la început sunt noțiuni sinonime. În orice iubire un subiect dăruiește, iar altul primește. Cel care a primit darul, îl întoarce drept și el ofrandă primului dăruitor. Trăim împreună o lume a darului și totul urcă treaptă cu treaptă la Darul - ORIGINE și la DĂRUITORUL SUPREM, căci darul e lucrarea dragostei, iar dragostea e vie prin dăruire.

În iubire NU PIERDEM NICIODATĂ, iubind întotdeauna vom câștiga, chiar și atunci când suntem părăsiți. Toate aceste aparente paradoxuri nu urmăresc altceva decât să afirme unul și mai mare, poate cel mai mare paradox al iubirii: A IUBI = A PĂRĂSI. Și aceasta pentru că iubirea nu vrea să profite de persoana iubită, dar nici de iubirea sa sinceră. Te iubesc atât de mult încât pot să te părăsesc (C. Noica). Te iubesc atât de mult încât pot să te părăsesc și să nu te mai văd niciodată și să mă hrănesc mereu cu iubirea ta.

Blestemul lucidității m-a lovit ca să simt cu undele inimii puterea trasfiguratoare a IUBIRII. Căci iubirea va salva lumea (Dostoevski).

Părinte ceresc al ființei și lacrimilor noastre, învață-ne să credem în iubire (Îl faut tendre de croire - P. Valery - Trebuie să încercăm a crede), învață-ne să primim iubirea și să ne topim ființa în ea.

Mare, este Doamne taina IUBIRII TALE!

**Biserica, neamul
și lumea.**

Politica regimului comunist

împotriva

Bisericii Ortodoxe Române.

Decretul de Stat 410 din anul 1959

(2)

***- Teza de licența -
Surcel Razvan***

Absolvent în anul 1999 al Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad

II. Măsuri represive îndreptate împotriva Bisericii din România după anul 1948

**Motto: Iată vin zile, zice Domnul Dumnezeu,
în care voi trimite foamete pe pământ,
nu foamete de pâine și nu sete de apă,
ci de auzit cuvintele Domnului” - Amos, 8, 11.**

“Să socotim jertfa de pe Golgota un fluviu care a izvorât din Dealul Căpățânii și care străbate istoria, înglobând în el, ca pe niște afluenți, mai întâi toate Sfintele Liturghii care s-au slujit și care se vor sluji până în cea din urmă clipă a istoriei, și, în al doilea rând, suferințele personale ale creștinilor!”¹ Golgota neamului românesc a început la 23 august 1944. “România veacului XX a cunoscut un singur regim totalitar. A fost cel de sorginte comunistă și de inspirație sovietică, după 23 august 1944 și până în decembrie 1989.”²

Comunismul, importat din U.R.S.S. s-a instalat în drepturi depline în România după alegerile falsificate din toamna anului 1946. Începând cu acest an, comunismul a pus bazele unui stat despotice și birocratic care domnea atât asupra trupurilor cât și asupra intelctelor umane.³

Cu siguranță, comunismul românesc nu a fost identic cu cel

sovietic, ci a avut originalitatea lui așa cum era și în celelalte țări din lagărul comunist. "Dictaturile comuniste reprezentau un sistem de vase comunicante între ele și cu centrul la Moscova."⁴ Totuși, "orice tip de comunism, indiferent de fața sa și indiferent de calea pe care ar propune-o, trebuie privit ca un nou experiment făcut pe trupul unui popor, ca propunere politică ireproșabilă și ca perspectivă a unui nou masacru. Comunismul nu a adus în acest secol, pe nici un metru de pământ al planetei altceva decât minciuna, teroarea, moartea, mutilarea spiritului și tristețea infinită."⁵

Dacă în Uniunea Sovietică în perioada anilor 1930-1953 au fost exterminați milioane de oameni "socotiți dușmani" ai poporului, pentru România, anii 1945-1954 au fost "perioada marilor represiuni urmată de o altă 1956-1958 și trecută la alte forme de reprimare în <<epoca de aur>>".⁶

Țuțea spune că "a te opune comunismului înseamnă a apăra puritatea Codului Penal. Comuniștii nu trebuie tratați ca infractori politici. Ei trebuie tratați ca infractorii de drept comun. Ca hoții de buzunare, ca tâlharii ca violatorii de dame."⁷

În închisorile comuniste au fost exterminați sau supuși terorii cei mai buni fii ai Bisericii, cei mai buni creștini care înțelegeau și prețuiau valoarea libertății. Personal cred că prigoana împotriva Bisericii române a început tocmai prin exterminarea celor mai vii vlăstare ale Bisericii. Dar comuniștii nu au avut putere deplină asupra lor fiindcă rezistența deținuților în pușcărie a fost credința în Dumnezeu întărită prin rugăciuni, meditații teologice, spovedania și cuminerea. Convorbirile, atmosfera duhovnicească din celule îi ajuta pe deținuți să se mențină pe linia de plutire, să coboare treptele secolelor și să se identifice cu martirii creștinismului primar.

Și în România, comunismul și-a dorit statutul de religie pentru omul cel nou. "Căci acest sistem vrea să devină o religie în stare să înlocuiască creștinismul, pretinzând a fi capabil să răspundă aspirațiilor religioase ale sufletului omenesc, să dea un anumit sens vieții."⁸

Regimul comunist ducea o promovare a ateismului prin două mijloace: unul a **credinței** prin care urmărea să distrugă prezența lui Dumnezeu din sufletul omului, adică să distrugă imaginea lui "homo religiosus". Al doilea mijloc a fost prin distrugerea **instituțiilor bisericești**, respectiv al legalității confesiunilor, al raporturilor cu statul și al întregii lor sfere de acțiune. "Ambele mijloace pun în contradicție drepturile omului, a libertății de conștiință."⁹

Modelul sovietic de represiune religioasă s-a impus și în țările aflate sub "cortina de fier". În unele țări s-a impus cu brutalitate iar în altele a fost mai blând. Astfel, în **Albania** represiunea împotriva Bisericii a fost cruntă și absolută.¹⁰ "În anul 1967, Enver Hodja a declarat că Albania a devenit primul stat ateu din lume. Și gazeta *Nendori* a anunțat cu mândrie că toate moscheile și bisericile fuseseră demolate sau închise – 2169 în total dintre care 327 de sanctuare catolice."¹¹

În **Basarabia**, puterea sovietică a oprimat drastic viața monahală: mănăstirile au fost pustiite, iar viețuitorii lor au fost alungați sau uciși. Un exemplu al brutalității cu care s-a încercat lichidarea sfintelor lăcașuri din Basarabia, a fost aruncare în aer a mănăstirii Țipova de către armata sovietică.¹² În Basarabia existau între anii 1944-1945 un număr de 24 de mănăstiri și 24 de schituri ce adăposteau 1007 călugări și 440 călugărițe. După ocupația sovietică, în anul 1954 existau 7 mănăstiri de călugări și 8 de maici cu un număr total de 1393 de viețuitori față de 2414 din anul 1925.¹³

Ca și în U.R.S.S. și în România *“Biserica a fost ultimul obstacol major în calea impunerii modelului sovietic, dar în acest caz P.C.R.-ul nu a urmat ad-litteram soluția sovietică... în linii mari, deși Partidul Comunist condamna oficial credința religioasă, a decis că o poate tolera în cadrul unor limite prescrise de lege. În acest sens, era mai îngăduitor decât regimul sovietic. Toleranța față de cultele recunoscute cerea supunerea față de partid și validarea de către acestea, cu glas tare, a politicii partidului, fie internă, fie externă.”*¹⁴

Regimul de oprimare a Bisericii din România a început cu **Biserica Greco-Catolică**, prin arestarea în anul 1946 a episcopilor săi: Ioan Suciu, Traian Frențiu, Vasile Aftenie, Alexandru Russu, Ioan Bălan, Iuliu Hosu. Pentru refuzul lor de a rupe legăturile cu Roma și de a trece în Biserica Ortodoxă, toți acești episcopi au fost supuși torturii, murind în închisori sau în domiciliile forțate.

Într-un document ajuns în Occident în anul 1982 care conține declarația rostită în cursul ceremoniei consacrației episcopale a Monseniorului Traian Crișan găsim următoarea mărturie: *“Pentru a repara nedreptatea din toamna lui 1948, când în urma unei intervenții abuzive din exterior în afacerile interne ale țării și ca urmare a ordinului expres dat de patriarhul Alexei al Moscovei și al întregii Rusii, Biserica română unită a fost pusă în afara legii – deși 14 culte din care unele necreștine, fuseseră recunoscute cu garanția de a-și practica credința.”*¹⁵

Dizolvarea Bisericii Unite și trecerea membrilor ei la Ortodoxie nu a fost un proces specific numai României. În acest sens, în anul 1950, regimul comunist *“a ordonat în estul Slovaciei lichidarea Bisericii greco-catolice (unite), care trebuia de acum înainte să se integreze în Biserica Ortodoxă – procedeu folosit încă din 1946 în Ucraina sovietică; ecleziastii care s-au opus aceste măsuri au fost fie internați, fie alungați din parohiile lor.”*¹⁶

Nici **Biserica romano-catolică** din România nu a scăpat de prigoana comunistă. Încă din anul 1948 ordinele religioase catolice din România au fost desființate. Mănăstirile catolice au fost închise sau transformate în azile de bătrâni pentru călugării și călugărițele catolice. Personalul monahal de origine străină a fost expulzat, iar cei de origine română “după ani de închisoare, au fost împrăștiați pentru a petrece în singurătate ultimii ani ai vieții lor.”¹⁷

Motivul pentru care Biserica romano-catolică din România a fost tolerată, constă în faptul că *“majoritatea credincioșilor romano-catolici erau maghiari, iar regimul din România se ghida în politica sa față de această Biserică după dorința de a evita acțiuni care să poată fi interpretate de către vecinul său frățesc, Ungaria, ca fiind împotriva minorității maghiare. În consecință strategia Partidului Comunist față de Biserica romano-catolică a constat nu din a o desființa, ci din a o manipula, urmărind înlocuirea controlului Vaticanului prin controlul Bucureștilor.”*¹⁸ Într-adevăr se pare că politica coruptă a comuniștilor a reușit să înflorească și în rândul clerului superior din arhidiocesa Bucureștilor. Fondurile ce veneau din Occident pentru sprijinirea Bisericii catolice, în general alunecau în buzunarele personale ale clericilor catolici, fapt ce-i determina să elogieze “libertatea” de care se bucură Biserica lor și celelalte culte în România. Preoții catolici care s-au revoltat împotriva corupției ce cuprinsese Biserica lor au fost catalogați drept reacționari și închiși.¹⁹

Nici un cult nu se poate compara cu imensa suferință a **Bisericii Ortodoxe**

Române care în perioada oprărilor a dat națiunii române sute de martiri, poate chiar mii. *“Biserica a constituit dintotdeauna cel mai puternic element al identității istorice a oricărui neam, și vom înțelege ușor de ce a fost ținta predilectă a tuturor spiritelor ateiste conduse de concepția materialistă.”*²⁰

Conform modelului de la Kremlin, comuniștii români și-au început politica antireligioasă *“prin reorientarea ideologică și socială a Bisericii ortodoxe, prin supunerea totală directivelor inflexibile ale P.C.R.”*²¹

La 22 iulie 1947 au fost obligați să demisioneze **mitropoliții și episcopii** incoizi pentru regimul comunist, fiind considerați piedici în calea propagandei comuniste. Astfel, Î.P.S. Irineu Mihălcescu, mitropolit al Moldovei și Sucevei a fost obligat să demisioneze, urmându-i Î.P.S. Nifon Criveanul, mitropolit al Olteniei. De asemenea au fost pensionați din oficiu episcopii: Lucia Triteanul al Romanului, Cosma Petrovici al Dunării de Jos, Gheronte al Constanței.²² Mănăstirile Cernica, Căldărușani, Cocoș și Horaița au fost transformate în locuri de surghiun sau domiciliu forțat pentru acești ierarhi opozanți regimului. Mai mulți foști episcopi au ajuns ca profesori la Seminarul monahal de la mănăstirea Neamț. Atât de mare era furia comuniștilor împotriva ierarhilor reacționari, încât s-a ajuns la crime prin otrăvire. Otrăviți au sfârșit: mitropolitul Moldovei, Sebastian Rusan = 1956, episcopul Aradului, Andrei Magierul = 1960 și episcopul de Huși, Grigorie Leu = 1949.²³

Câteva măsuri cheie de opresiune a Bisericii din România, luate de către Guvernul comunist, au fost: la 17 iulie 1948 este anulat Concordatul cu Vaticanul, apoi Decretul 175 (din 3 august 1948) prevedea naționalizarea școlilor ortodoxe, catolice și intrarea bunurilor lor în patrimoniul statului; la 4 august 1948 toate confesiunile religioase intrau sub controlul statului; la 27-28 octombrie 1948 au fost arestați episcopii și vicarii latini de ambele rituri; la 1 decembrie 1948 Guvernul român consemna autodizolvarea Bisericii Unite cu Roma; punctul culminat al procesului de distrugere a Bisericii Ortodoxe Române l-a constituit Decretul 410 din noiembrie 1959 care lovea în mănăstirile și schiturile românești, punctul cel mai sensibil al Bisericii noastre.²⁴

Comunismul românesc urmărea, specula orice prilej pentru a supune Biserica română pentru a o determina să pactizeze cu regimul, să o folosească pentru propaganda comunistă. Astfel, au exploatat articolele din Constituția României din 1923 în care Biserica Ortodoxă era considerată dominantă și drept urmare, pentru sprijinirea ei i se acordaseră privilegii speciale, precum plata salariilor clerului de către Stat.²⁵ Prin această dependență, comuniștii au obligat pe ierarhii Bisericii să facă un compromis cu puterea atee. *“Compromisul între puterea politică și puterea religioasă, constă în aceasta: contra unei treimi din salariu plătit de stat preoților, aceștia sunt obligați să laude măsurile criminale ale guvernului, iar episcopii trebuie să binecuvinteze mâna care palmuiește obrazul lui Hristos... Nimeni nu se poate sustrage de la aceasta fiindcă șoferul episcopului, ca și portarul sau administratorul palatului diocesan sunt informatori ai securității Statului. Guvernul trebuie să fie informat despre felul în care episcopul doarme, mănâncă și pe cine primește.”*²⁶

Când a început domnia comunistă în România, la cârma Bisericii Ortodoxe se afla patriarhul Nicodim Munteanu. Acesta nu a gustat de loc politica compromițătoare a comuniștilor. În vara anului 1947 s-a retras la mănăstirea Neamț argumentând că e bolnav. “Motivul de sănătate invocat pentru a justifica această absență lungă n-ar fi

decât un mijloc de a disimula publicului, dezacordul grav existent între el și Guvern, mai ales când acesta a trecut complet sub controlul comunist.”²⁷ În anul 1948, patriarhul Nicodim a murit, lăsând în urma sa anarhia comunistă care încerca să pătrundă în structurile Bisericii.

După ce au fost înlăturați din ierarhia Bisericii ierarhii incomozi noului regim, eliminarea s-a extins și asupra **preoților de mir și asupra călugărilor și călugărițelor** care s-au împotrivit comunismului. Arestarea slujitorilor Bisericii avea la bază trei motivații: pe considerente de apartenență politică, pe motivul că în incinta multor lăcașuri de cult și-au găsit adăpost uneori grupuri întregi de fugari urmăriți de securitate, pe temeiul rezistenței preoților la colectivizare și, în general, al opoziției directe individuale împotriva demolării satelor și bisericilor.²⁸ Datorită condițiilor și tratamentelor inumane la care au fost supuși clericii în temnițele comuniste, puțini au fost cei ce și-au putut continua viața în mijlocul familiilor lor. Spre exemplu, din cei 154 de preoți arestați în anul 1952 mulți au murit în închisorile comuniste datorită torturilor. Printre aceștia s-a numărat și părintele Ilarion V. Felea, profesor de dogmatică la Academia Teologică din Arad.²⁹

Pe perioada anilor 1946-1964 aproximativ 6.000 de preoți ortodocși au fost închiși și maltratați. Cele mai multe arestări s-au înregistrat în Oltenia. Conform unui studiu efectuat în anii 1991-1992 s-a constatat că din 3 preoți parohi din Oltenia, unul a fost întemnițat.³⁰

Prigoana și tortura comuniștilor nu s-a oprit numai la preoți ci se răsfrângea și asupra familiilor lor. Copii preoților, mai ales a celor închiși nu mai aveau nici un viitor. Nu erau primiți la nici o facultate, în schimb au fost angajați ca simpli muncitori cu “privilegiul” de a fi suspectați tot timpul de către securiști.³¹

Comuniștii erau conștienți că odată cu anihilarea preoților reacționari, vor putea mai ușor să se infiltreze în lumea satului să-i determine pe săteni să-și dea avutul pe mâna C.A.P.-urilor. “Odată cu arestarea preoților, turma cea bună, tezaurul nostru din lumea satului, țaranul român cu familia sa, centrată în jurul bisericii, rămânea fără adăpost, pândit de activiștii ce își făcuseră deja simțită prezența în diferitele instituții ad-hoc intrate samavolnic în viața rurală românească.”³²

Alte modalități folosite de regimul comunist pentru slăbirea și prăbușirea Bisericii Ortodoxe Române au fost: scoaterea din învățământ a **orelor de religie**, adică oprirea **catehizării copiilor**, înăbușirea **mișcărilor duhovnicești** precum Asociația “Rugul Aprins”, care a însumat crema intelectualității bucareștene, mișcarea duhovnicească de la mănăstirea Vladimirești care a atras după sine și desființarea mănăstirii, mișcarea de înnoire spirituală “Oastea Domnului” ce a fost pusă în ilegalitate în anul 1948.³³ O parte din membrii acestor organizații au fost condamnați la ani grei de muncă silnică.

Distrugerea religiei a constituit unul din obiectivele de maximă importanță și care a fost urmărit cu maximă tenacitate. Era condamnată orice activitate religioasă: botez, nuntă înmormântare, sărbători. Populația nu ținea cont de aceste interdicții și, prin urmare, sistemul ateist, pentru mai bună controlare a activității eclesiale și a personalului său și-a infiltrat informatori în rândul clerului.³⁴

Intelectualitatea a fost obligată să facă jocul sistemului comunist “să înceteze așa-zisul misticism religios, cu tradiția culturală a poporului nostru și spiritualitatea religios-morală a românilor.”³⁵

Toată **mass-media** românească a fost lipsită de libertatea cuvântului,

cenzurată, transformată într-un organ forte de propagandă ateistă și antireligioasă. "Radioul și televiziunea propagă ateismul, școlile și facultățile de asemenea, ziarele vorbesc numai limbajul ateist și cărțile sunt exclusiv ateiste. Toate mijloacele de educație și de învățământ sunt acaparate de ateism; se inoculează ateismul în micile capete de copii de 5 ani și se încearcă să se înlăture Dumnezeu din inima bătrânilor... Consecințele unei asemenea politici ateiste se văd peste tot: moravurile sunt din ce în ce mai rele, corupția pătrunde până în adâncul inimilor; tineretul este derutat și blazat, adulții sunt obosiți și sceptici, și bătrânii sunt disperați. Într-un cuvânt, omul nou, <<omul socialist>> nu este un om reușit".³⁶

Biserica asista cu durere la propaganda ateistă neputând să-și apere credința prin editarea și publicarea de cărți misionare care să fi venit în ajutorul credincioșilor asaltați de o puternică literatură ateistă. A putut publica doar câteva cărți și reviste teologice destinate în exclusivitate preoților și studenților la teologie.³⁷

Pe de altă parte, promotorii comunismului român au dispus "mobilizarea aproape a tuturor inteligențelor teologice, pentru a găsi reformelor antidemocratice ale regimului, justificări evanghelice și patristice și pentru transformarea presei religioase într-un organ de apologie a idealurilor marxist-leniniste."³⁸

Persecuția religioasă s-a extins și asupra **credincioșilor practicanți**. Autoritățile comuniste experimentau pedepse asupra creștinilor care frecventau cu regularitate serviciile divine ale Bisericii. Spre exemplu, în satul Secara, județul Teleorman, celor care au venit la biserică de ziua Înălțării li s-a aplicat o amendă de 150 lei. La protestele preotului și ale enoriașilor s-a răspuns cu cinism că amenda nu se referă la faptul că fuseseră la biserică ci pentru faptul că nu au mers la muncă, la colectiv. De aceeași ostilitate din partea autorităților, s-au lovit și locuitorii comunei Slobozia-Ciorăști, din județul Vrancea. În noaptea de Paști, în timp ce un grup de elevi ai școlii generale se îndrepta spre biserică, milițienii din sat i-au oprit și i-au dus la postul de poliție, unde au fost ținuți până la terminarea slujbei de Înviere.³⁹

Un alt caz interesant s-a petrecut în parohia Suciu de Sus din eparhia Maramureșului. Aici, între anii 1953-1958 a fost numit preot paroh Florea Mureșanu, fost protopop de Cluj și profesor de teologie. Înainte de anul 1953 efectuase 2 ani de detenție la canal. Cu ajutorul localnicilor a ridicat în anul 1956 un schit cu hramul "Sfânta Treime". Într-un an de zile lucrările au fost finalizate, iar în anul 1957, credincioșii au putut sărbătorii hramul schitului. În luna iunie a anului următor, părintele Florea a fost ridicat de securitate și condamnat la închisoare pe motiv că sabotează colectivizarea, că face pelerinaje cu credincioșii, că-i antrenează în diferite activități creștine. Imediat după arestarea preotului, securiștii au incendiat schitul și cele două camere aferente pentru locuit. Sătenii au întocmit un memoriu cerând eliberarea păstorului lor. A fost semnat de 300 credincioși și trimis arhiepiscopiei Clujului. O parte dintre credincioși au fost arestați și condamnați.⁴⁰

Regimul comunist, conștient că puterea Bisericii Ortodoxe Române este alimentată de existența a numeroase **mănăstiri**, a încercat sistematic să zdrobească acești plămâni ai Bisericii.

Pentru început, mănăstirilor le-a fost confiscate pământurile și tot ce ținea de lucrarea acestora. Una din modalitățile folosite de comuniști de a deposeda mănăstirile

de terenurile arabile, a fost colectivizarea începută în anul 1949 și încheiată în anul 1962. Colectivizarea fusese hotărâtă la Plenara P.C.R. din 3-5 martie 1949.⁴¹ "La colectivizare s-au luat și pământurile Bisericii. Mănăstirile care au mai rămas cu puțin pământ sunt cele din Bucovina... Comuniști, fără Dumnezeu, au luat toate terenurile Bisericii."⁴²

Încă înainte de apariția Decretului 410 din 1959 ce a lovit radical viața mănăstirilor, prigoana comunistă îndreptată împotriva acestor sfinte lăcașuri a cunoscut diverse forme, care mai de care mai crude.

Pentru început dau ca exemplu **mănăstirea Căldărușani**. Aici în anul 1944 au invadat, precum odinioară barbarii, trupele rusești de ocupație jefuindu-o de tot ce avea: fân, animale, mașini agricole, atelaje, alimente și tot vinul pe care-l avea stocat, această mănăstire fiind una din cele mai mari producătoare de vin din zonă. Apoi sovieticii s-au dedat la mutilarea fațadelor clădirilor prin ștergerea urmelor monarhice, dispunându-se totodată să se falsifice istoricul acestei mănăstiri. Nemulțumiți de ceea ce au realizat, rușii au trecut la persecutarea călugărilor. Au fost aduși la starea de înfometare, au fost obligați să lucreze la calea ferată București – Snagov, au fost obligați să înncredințeze tezaurul mănăstirii Băncii Naționale. Pe 27 februarie 1949 au fost aduși aici un număr de 6 episcopi și 21 de preoți greco-catolici cărora li se stabilise domiciliu forțat în bolnița mănăstirii Căldărușani, fiind păziți de aproximativ 50 de jandarmi. În anul 1951 călugării au trebuit să-și dovedească fidelitatea față de noua putere, prin înscrierea în ARLUS. Tot la mănăstirea Căldărușani a existat o școală de pictură care a fost desființată. "Școala de la Căldărușani a fost o adevărată academie, o oază a spiritualității și culturii ortodoxe românești. Aici a învățat la 14-15 ani Nicolae Grigorescu, meșteșugul culorilor și primele icoane ale lui se păstrează astăzi aici."⁴³

Un alt exemplu al barbariei sovietice a fost distrugerea de către aceștia a "**Peșterii Sfântului Andrei**" din Dobrogea. În această peșteră a fost ridicat din jertfa credincioșilor români un altar unde se oficiau sfintele slujbe, iar pereții erau împodobiți cu icoane. Însă, trupele sovietice de ocupație au transformat acest sfânt locaș, într-un staul. Pe lângă aceasta, au luat icoanele, au stricat străvechile inscripții paleocreștine, au luat ușile; într-un cuvânt, au transformat "Peștera Sfântul Andrei" într-o ruină. Ani de zile buruienile au acoperit intrarea în peșteră. Doar ciobanii se mai încumetau să-și odihnească oile acolo. După anul 1989, câțiva călugări s-au așezat în zonă, "redând încet și greu identitatea cea adevărată a sfântului lăcaș."⁴⁴

Atât comuniștii cât și Securitatea, poliția secretă a regimului, urmăreau, speculau și inventau motive puerile și neîntemeiate pentru a desființa mănăstirile, întrebuintând clădirile lor pentru alte scopuri profane. Astfel s-a întâmplat și cu **mănăstirea Vladimirești**. Până în ziua de astăzi, motivul pentru care a fost desființat acest sfânt locaș nu este pe deplin elucidat.

Sfințirea mănăstirii Vladimirești s-a făcut în anul 1943. În 1955, anul desființării acestei comunități monahale în mănăstire se afla un număr de 318 maici. Pe atunci în fruntea comunității erau monahiile: Veronica, Teodosia, Mihaela și Epiharia, toate au fost arestate. Maica Veronica a primit 15 ani de închisoare din care a făcut 6 ani; iar maica Mihaela a murit în temniță.⁴⁵ În închisoare au suferit constrângeri fizice și morale, au fost tratate "cu mâncări pline de droguri ce ucid mintea și inima". Pe maica Veronica a obligat-o să se căsătorească cu un deținut, arhitectul George Vasăi.⁴⁶

La un an de la arestarea maicilor conducătoare, mănăstirea Vladimirești a

fost evacuată forțat de armată, iar cele 300 de măicuțe au fost împrăștiate prin lume. Pribegia lor printr-o societate dezlănțuită a durat 35 de ani. În acest timp, 60 dintre maicile din obștea inițială și-au pierdut viața din diferite motive. Altele, pentru port ilegal de uniformă au avut de suferit ani grei de temniță. Cu toate că maicile de la Vladimirești erau risipite prin orașe și sate, păstrau totuși legătura cu maica stareță Veronica care locuia într-un apartament din București.

După izgonirea maicilor, mănăstirea Vladimirești a fost mai întâi cazarmă Securității și mai apoi a servit adăpost copiilor handicapați.

În anul 1990, mănăstirea Vladimirești a fost repusă în drepturile sale. Maicile au găsit aici o adunătură de clădiri părăginite. Din economiile și din vânzarea bunurilor proprii, maicile au cumpărat materiale de construcție și au refăcut mănăstirea, redându-i frumusețea de odinioară.⁴⁷

Mănăstirea Pângărați, situată în județul Neamț, în primăvara anului 1951, o bună parte din locuințele mănăstirii au devenit sediul unei stațiuni biologice, geologice și geografice de cercetări și practică științifică a Universității din Iași. Pe motiv că clopotele mănăstirii îi deranjau pe tovarășii cercetători științifici, serviciile religioase, au fost interzise începând cu anul 1966. Treptat mănăstirea a fost golită de călugări, astfel că în anul 1983 locuințele mănăstirii deveneau centrul laboratorului "PlantaVorel"; fiind transformate în depozite de plante medicinale. În aceeași stare se aflau și în anul 1991.⁴⁸

Între anii 1937-1939 a fost ridicată de către ziaristul Pamfil Șeicaru, directorul ziarului *Curentul*, mănăstirea "**Sfânta Ana**". Situată în zona Orșovei această mănăstire a fost zidită în amintirea camarazilor de arme a lui Pamfil Șeicaru care căzuse în acele locuri, în luptele primului război mondial.

Când comuniștii au venit la putere, ctitorul mănăstirii "Sfânta Ana" a plecat în Occident. Ca să se răzbune pe acest "dușman al poporului și trădător de țară" autoritățile comuniste i-au profanat jertfa. Au transformat mănăstirea într-o cârciumă. Au distrus interiorul bisericii, au vărut pereții, au stricat catapeteasma, iar pe locul altarului au făcut barul de unde chelnerițele serveau clienții. Deasupra tuturor acestor nelegiuiri și impietăți, veghea icoana Pantocratorului, care nu a putut fi acoperită cu var pentru că este pictată pe cupola bisericii. Chiliile maicilor izgonite au servit drept apartamente pentru turiști.

Datorită propagandei purtate de presa occidentală cu privire la profanarea acestei sfinte mănăstiri, autoritățile comuniste au decis să construiască un restaurant lângă mănăstire iar biserica să rămână sală de recepție.⁴⁹

Mănăstirea Mrăcunea, atestată documentar pe la 1453 și refăcută în anul 1935 de către episcopia Caransebeșului, a fost demolată fără nici un motiv întemeiat, prin autorizația nr. 505 din 12 septembrie 1967, în care se spunea următoarele: "Sfatul Popular a Regiunii Banat, a comitetului executiv, autorizează demolarea Mrăcunea din localitatea Ogradena, în suprafața construită de 88,29 mp, cu paliere, fundații și zidării din piatră, șarpantă de lemn și învelitoare din țiglă. Prezenta autorizație este valabilă fără nici o viză până la terminarea lucrărilor."⁵⁰ Într-o asemenea manieră trebuie să fi fost întocmite autorizațiile de demolare a bisericilor și mănăstirilor.

Mănăstirea Bistrița din județul Vâlcea a fost un vestit centru de spiritualitate și cultură. Aici funcționa așezământul sau orfelinatul "Acoperământul Maicii Domnului". Pentru acești copii orfani, în mănăstire exista o grădiniță pentru băieți și fete, o școală medie, un liceu teoretic și o școală normală, toate pentru fete. Personalul didactic era

alcătuit dintre maicile mănăstirii cu excepția profesorului de muzică care era preot.

În anul desființării 1948 așezământul “Acoperământul Maicii Domnului” adăpostea peste 1000 de suflete din care majoritatea au fost copii orfani. După desființarea orfelinatului, maicile profesoare sub amenințarea cu închisoarea, au fost nevoite să părăsească uniforma monahală și s-au dus la București pentru a ocupa diferite posturi în învățământ. Au fost obligate să declare în scris că renunță la slujirea Bisericii Ortodoxe Române. Securității urmăreau dacă acestea mai frecventau Biserica.⁵¹

Nici mănăstirile din ținuturile vrâncene nu au fost uitate de furia comunistă. Acestea, precum **Dălhăuți, Cotești, Vărzărești** au fost golite de viețuitori și transformate în grajduri de vite și obor de oi după care au fost lăsate în paragină, devenind adăpost păsărilor și animalelor pădurii.⁵²

O altă metodă de promovare a ateismului a fost aceea de a transforma importante mănăstiri din Moldova și Muntenia în muzee, pentru ca astfel în fața vizitatorilor “să apară nu o mănăstire ci un ansamblu arhitectural, nu o biserică ci un monument arhitectural, toate având o istorie falsificată. Și astfel, în fața turistului se pierdea noțiunea de sacru, de mister, vizitatorul rămânând cu ideea că a vizitat o ciudățenie a istoriei, un obiect arhaic umflat cu legende și povești.”⁵³

Închise în mod abuziv, mănăstirile erau depozitate atât de bunurile lor spirituale cât și de comorile lor artistice⁵⁴ care au fost înghețate prim muzeele de istorie din țară.

Cei care se opuneau scoaterilor tezaurilor din mănăstiri, prin diferite modalități erau persecutați și epurați din calea istoricilor comuniști “mari iubitori” de artă bisericească.

Astfel s-a întâmplat cu starețul **mănăstirii Putna, părintele Pimen**, actualmente episcop al Sucevei. Întâmplarea s-a petrecut după anul 1959 când majoritatea mănăstirilor au fost golite de viețuitori. Într-o zi a venit un camion de la Iași cu scopul de a încărca toate obiectele de muzeu ale mănăstirii Putna. “*Am spus că nu se poate. Dacă vor cu orice preț, trebuie să-mi îngăduie să-mi fac o cerere de demisie, pe care să mi-o aprobe, căci din mâna mea nu poate fi luat tezaurul de la Putna... Mitropolitul, pe atunci Iustin, mă cunoștea și a avut încredere că nu voi preda muzeul... După un an am plecat [fusesse obligat de către autoritățile comuniste n.n.] dar am revenit peste 3 ani, ca ghid, 10 ani, și apoi am fost la mănăstirea “Sfântul Ioan” de la Suceava, ca stareț*”.⁵⁵

După cum am mai spus, istoricul mănăstirilor era falsificat. Ghizii mănăstirilor erau obligați să expună turiștilor un istoric dorit de comuniști. Pentru a verifica ceea ce istoriseau călugării și călugărițele ghizi, printre turiști erau infiltrați oameni ai Securității care-și notau ceea ce spuneau aceștia. În cazul în care ghidul dădea dovadă de nesupunere avea de suportat consecințele iminente. Așa s-a întâmplat și cu ghidul mănăstirii Neamț, **protosinghelul Petre Pogonat**, fost avocat și decan al baroului din Iași. Acesta a fost demascat de istoricul stalinist Mihail Roller aflat în vizită la mănăstirea Neamț cu un grup de studenți. Contrariat de cele istorisite de părintele ghid, a dat imediat telefon de la mănăstire la București și a raportat “impietatea” părintelui de a spune adevărul. Urmarea a fost transferarea părintelui protosinghel Petru Pogonat la un schit unde a și murit în scurt timp.⁵⁶

În primăvara anului 1977, România a fost răvășită de un cutremur puternic. Atunci au fost distruse 27 de biserici dintre care 3 erau monumente istorice; și alte 553 de lăcașuri de închinăciune au suferit o deteriorare avansată, iar dintre aceste, un număr de 105 aparțineau patrimoniului național.

De acest dezastru a profitat Statul pentru a lăsa în paragină sfintele lăcașuri ruinate de cutremur. În acest sens a fost oprimată Direcția Patrimoniului Cultural Național, ca să nu poată lua nici o măsură de salvare a acelor monumente.⁵⁷ În această situație au fost: biserica din Streisângeorgiu cu o frescă de la 1313, biserica de la Căluu cu frescele din ce în ce mai șterse, mănăstirile Arnota, Bogdana, Humor, Sucevița, Coșula, Berca, Mera etc. Nici unei echipe de restauratori nu-i era permis să intervină pentru salvarea acestora.⁵⁸

O serie de monumente religioase, care erau piedici în calea dezvoltării socialiste au fost sacrificate acestui “nobil” țel. De exemplu biserica din Cinciș a fost lichidată pentru a face loc unui baraj lângă Hunedoara, bisericile de pe valea Bistriței au fost acoperite de apele marelui baraj de la Bicaz, mănăstirea Mărgineni a fost demolată pentru a crea spațiu unor ateliere de țesătorie. “Mănăstirea a fost aruncată în aer, resturile au fost transportate în camioane și în câteva ceasuri a fost ștersă orice urmă de existență a acestei mănăstiri.”⁵⁹

“Marele Conducător” Nicolae Ceaușescu, care în megalomania de care suferea, a dorit să “elegantizeze” urbanistica Bucureștiului, a dat dispoziții de dărâmare a unor importante biserici și mănăstiri de o deosebită valoare atât istorică cât și cultural-religioasă. Începând cu anul 1984 au fost distruse biserici și mănăstiri bucureștene, ctitorii ale boierilor și voievozilor, pentru că erau considerate incomode “dezvoltării multilaterale”. Între bisericile demolate așa exemplifica: **Biserica Alba Postăvari** care adăpostea o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, **biserica Spira Veche**, **biserica Sfânta Vineri**, **biserica Izvorul Tămăduirii**, ambele ridicate în secolul al XVIII-lea. Iar dintre mănăstirile demolate, așa aminti: **mănăstirea Cotroceni** construită de prințul Constantin Cantacuzino, **mănăstirea din secolul XVIII Mihai Vodă**, **mănăstirea Văcărești**, o bijuterie arhitecturală.⁶⁰

Despre demolarea bisericii Sfânta Vineri, iată ce scria un ziar occidental: “La 12 iunie 1987 vestita biserică din secolul al XVIII-lea Sfânta Vineri, care tocmai fusese complet restaurată, a fost demolată în plină zi. Demolarea fusese programată în noaptea precedentă dar a trebuit să fie amânată din cauza opoziției manifestată de sute de credincioși care se adunaseră de jur împrejur, ținând fiecare o lumânare aprinsă... Timp de zile apoi, după ce buldozerele curățiseră complet terenul, ce ar fi deja transformat într-o piață publică, mii de credincioși nu au încetat să vină și să înfigă lumânări aprinse pe terenul vid.”⁶¹

Este bine de amintit faptul că rezistența, împotrivirea publică a românilor contra regimului ateist comunist din România s-a făcut simțită și în jurul bisericilor și mănăstirilor demolate.

Într-o perioadă în care se încerca distrugerea a tot ce era sfânt, s-au mai întâmplat și minuni. Astfel în anul 1982, mitropolitul Ardealului **Î.P.S. Antonie Plămădeală** inițiază un plan de reconstruire a **mănăstirii Sâmbăta de Sus**. S-a pornit la demararea lucrărilor pe baza unei aprobări emise de un demnitar comunist de mână a doua care s-a lăsat convins că era vorba despre construirea unui muzeu pentru conservarea patrimoniului local. Potrivit devizului emis, cheltuielile nu trebuiau să depășească suma de 5 milioane lei fiindcă atunci era nevoie de un decret prezidențial. Încălcând legislația economică restrictivă de atunci, s-au putut procura importante cantități de materiale de construcție. S-a lucrat intens, șantierul avea până la 200 de

muncitori pe zi. Trecând pe acolo primul secretar de Braşov a ordonat sistarea lucrărilor. Partea bună a fost că secretarul nu ştia ce se construieşte acolo fiindcă altminteri ar fi urmat nişte consecinţe deloc fericite. Aşa s-a întâmplat cu construirea unui turn-clopotniţă din comuna Pantelimon, care a trebuit să fie dăruit precum şi în cazul unui simplu gard de fier de la biserica Sfântul Gheorghe din Bucureşti, care a trebuit să fie stricat.⁶²

“Biserica Ortodoxă strămoşască a fost supusă de regimul comunist unei prigoniri deosebite. Un reprezentant al Departamentului Cultelor, întrebând odată, de mine (Păr. Dumitru Stăniloae n.n.), pentru ce Biserica Ortodoxă este supusă unor dificultăţi speciale, nepermiţându-i-se să-şi refacă bisericile ce se ruinau, în vreme ce cultele neoprotestante îşi clădeau, în schimbul valutei străine, case de rugăciune monumentale, mi-a răspuns că credinţa creştină reprezintă în rândul poporului român majoritatea ortodoxă şi tocmai de aceea ea trebui desfiinţată cu deosebire, pentru a face să domnească în statul nostru ateismul.”⁶³

Timp de 50 de ani, în România “Regimul comunist a dus o luptă continuă de destabilizare a instituţiei religioase, nuanţată de la o confesiune la alta, de la o noţiune la alta, de la o perioadă la alta, în rândurile intelectualilor sau ale laicilor din lunga dominaţie a totalitarismului religios.”⁶⁴ Cu alte cuvinte, “comuniştii au vrut să ucidă memoria poporului român. Au ucis lideri politici, intelectuali de seamă, ierarhi, încercând să şteargă din amintirea publică tot ceea ce putea aminti de elita României democratice... i-au protejat pe torţionari, au falsificat istoria.”⁶⁵

Comunismul a prigonit şi profanat tot ce a avut mai sfânt poporul român: credinţa. Biserica a fost oprimată sub toată formele, şi în special Biserica Ortodoxă Română care este sora geamănă a neamului românesc. Cu toate acestea, Biserica a ieşit învingătoare arătând încă o dată zădărnicia nebuniei omeneşti de a o distruge. Îngenuncheată de către maimuţele comunismului românesc de sorginte sovietică, Biserica îşi deschide acum braţele să-i primească pe cei ce odinioară au biciuit cu bestialitate obrazul lui Hristos.

NOTE

¹ Pr. Zosim Oancea, *Datoria de a mărturisi – Închisorile unui preot ortodox*, Editura Harisma, Bucureşti, 1995, p. 22.

² *** , *Biserica întemniţată...* , p. 7.

³ Nicolae Berdiaev, *op. cit.*, p. 173.

⁴ *Cartea Neagră...* , p. 408.

⁵ Gabriel Liiceanu, *Apel către Lichele*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1992, p. 13.

⁶ Cristian Popişteanu, *Cazul grupului Pătrăşcanu 1946-1954. Mari procese politice în România*, în rev. “Magazin Istoric”, seria nouă, an XXV, nr. 10, octombrie 1991, p. 5.

⁷ Petre Ţuţea, *op. cit.*, p. 27.

⁸ Nicolae Berdiaev, *op. cit.*, p. 190.

⁹ *** , *Biserica întemniţată...* , p. 7.

¹⁰ *Ibidem.*, p. 10.

¹¹ *Cartea Neagră...* , p. 381.

¹² Pr. Dr. Ioan Dură, *Monahismul românesc în*

anii 1948-1989, Editura Harisma, Bucureşti, 1994, p. 18.

¹³ *** , *Biserica întemniţată...* , p. 9.

¹⁴ *Cartea Neagră...* , p. 769.

¹⁵ Sergiu Grossu, *Calvarul României Creştine*, Editura Convorbiri Literare, Chişinău, 1992, p. 55 apud *O persecuţie religioasă camuflată*, în “Catacombes”, nr. 34-35, iulie-august, 1974.

¹⁶ *Cartea Neagră...* , p. 382.

¹⁷ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 91 apud *Mănăstirile victime ale ateismului*, în “Catacombes”, nr. 148, ianuarie 1984.

¹⁸ *Cartea Neagră...* , p. 769.

¹⁹ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 93.

²⁰ N. Nicolau, *Pătămirea Bisericii în închisorile comuniste*, în rev. “Vestitorul Ortodoxiei”, an VIII, nr. 151, februarie 1956, p. 5.

²¹ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 21.

- ²² *Ibidem.*, p. 210.
- ²³ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 96.
- ²⁴ N. Nicolau, *op. cit.*, p. 5.
- ²⁵ *Cartea Neagră...*, p. 678.
- ²⁶ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 220 *apud* O *persecuție religioasă camuflată*, în rev. "Catacombes", nr. 34-35, iulie-august, 1974.
- ²⁷ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 96.
- ²⁸ N. Nicolau, *op. cit.*, p. 5.
- ²⁹ Sergiu Grossu, *op. cit.*, pp. 220-221.
- ³⁰ *Gulagul românesc și Biserica*, convorbire consemnată de Boris Buzilă cu Radu Ciuceanu în "România Liberă", an II, nr. 589, 15-16 februarie 1992, p. 5.
- ³¹ Pr. Prof. Dr. Stăniloae Dumitru, *Prigoana Bisericii Ortodoxe strămoșești sub comunism*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", an I, nr. 3, februarie, 1953, p. 1.
- ³² *Gulagul românesc și Biserica...*, p. 5.
- ³³ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 15.
- ³⁴ *** , *Biserica întemnițată...*, p. 8.
- ³⁵ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 9.
- ³⁶ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 53 *apud* *Persecuția religioasă camuflată*, în rev. "Catacombes", nr. 34-35, 7 august, 1974.
- ³⁷ *Ibidem.*, p. 27.
- ³⁸ *Ibidem.*, p. 216.
- ³⁹ *Ibidem.*, p. 319.
- ⁴⁰ Icon. Stavr. Burza Gavril, *Aspecte din prigoana împotriva Bisericii*, în "Telegraful Român", anul 139, Sibiu, nr. 25-28, iulie, 1991, p. 3.
- ⁴¹ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 30.
- ⁴² Î.P.S. Pimen, *Pământul nostru*, în "România Liberă", anul 2, nr. 619, 28-29 martie 1992, p. 5.
- ⁴³ Boris Buzilă, Radu Ciuceanu, *op. cit.*, p. 5.
- ⁴⁴ Dumitru Manolache, *Pelerini la obârșiile creștinismului românesc*, în "România Liberă", an III, nr. 1013, 31 iulie 1993, p. 7.
- ⁴⁵ Gabriel Hrideș, *La Monahia Veronica icoana Maicii Domnului a plâns*, în "Express Magazin", an III, nr. 44, 4-11 noiembrie 1992, p. 31.
- ⁴⁶ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 80 *apud* arhim. Felix Dubneac, *Evocări și mărturisiri din urmarea lui Hristos*, Editura Gândire și Artă, Detroit, U.S.A., p. 143.
- ⁴⁷ Gabriel Hrideș, *op. cit.*, p. 31.
- ⁴⁸ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 51 *apud* Luca Diaconul, S.O.S. *pour la monaster de Pângărați*, în rev. "Catacombes", *Messenger supraconfessionnel de chretiens de l'Est*, anul XXI, nr. 237, trim. II, aprilie-iunie, 1992, p. 8.
- ⁴⁹ Pr. Alexandru Stănciulescu-Bârda, *Mănăstirea profanată*, Editura Cuget Românesc, 1994, pp. 22-23.
- ⁵⁰ Pr. Sever Negresu, *Mănăstirea Mrăcunea*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", an V, nr. 89, 28 februarie 1993, p. 5.
- ⁵¹ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 82 *apud* arhim. Felix Dubneac, *op. cit.*, p. 96.
- ⁵² Pr. V. Gavrilă, *Oaze spirituale în ținuturile vrâncene*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei Românești", anul III, nr. 37-38, 16-31 mai, 1991, p. 7.
- ⁵³ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 241.
- ⁵⁴ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, 98.
- ⁵⁵ Maricel Popa, *Dialog cu Înalt Prea Sfințitul Pimen Suceveanul*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", an IV, nr. 67, 1-15 martie 1992, p. 4.
- ⁵⁶ Ioan Dură, *op. cit.*, p. 85 *apud* arhim. Felix Dubneac, *op. cit.*, p. 101.
- ⁵⁷ Sergiu Grossu, *op. cit.*, pp. 230-231.
- ⁵⁸ *Ibidem.*, p. 237.
- ⁵⁹ *Ibidem.*, p. 240.
- ⁶⁰ *Ibidem.*, pp. 326-329.
- ⁶¹ Pr. Dr. Ioan Dură, *Priviri asupra unor aspecte, mai puțin cunoscute, ale lucrării marilor părinți duhovnici din ultimele patru decenii și jumătate*, în "Telegraful Român", an 139, nr. 37-38, Sibiu, 1 octombrie, 1991, p. 3.
- ⁶² "România Liberă", anul III, nr. 1025, 14 august 1993, p. 7.
- ⁶³ Pr. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 1.
- ⁶⁴ *** , *Biserica întemnițată*, p. 19.
- ⁶⁵ Pr. Zosim Oancea, *op. cit.*, p. 7.

Noua ordine mondială – noul totalitarism

Monica Papazu (Danemarca)

Evenimentul cel mai important care a avut loc de la căderea comunismului, și care ne-a dezvăluit dintr-o dată noua perspectivă istorică sub care am intrat, este războiul N.A.T.O. împotriva Serbiei.

Evenimentul e esențial nu pentru că ar fi fost un război printre multe altele care formează țesătura istoriei și care sunt încercări prin care trec popoarele (semn al păcatului, dar și mijloc pedagogic în mâna lui Dumnezeu), ci pentru caracterul său aparte. Căci acest război nu s-a numit *război*, ci *acțiune umanitară, de eliberare și aducătoare de pace!*

A fost un război în care partea agresoare, N.A.T.O., s-a aflat, militar și ideologic, deasupra condițiilor existențiale ale luptei. Lupta, oricare ar fi ea, aducea întotdeauna cu sine o egalitate între dușmani: toți împărțeau aceeași nesiguranță, același risc, în primul rând riscul de a muri; aici, însă, nu a mai existat un risc pentru agresor. Agresorul devenise invulnerabil fizic (nici un soldat N.A.T.O. nu a fost rănit), cât și moral, pentru că se erijase într-o întruchipare a *Dreptății*, ceea ce înseamnă că se afla deasupra legii și a oricăror instituții juridice care l-ar fi putut judeca. În locul cinstei militare (care, în esența ei, a rămas neschimbată de la Homer încoace) a apărut în acest război un nou tip de militar, care poartă arme nimicitoare și ucide, dar nu poate fi nici omorât, nici judecat – cu alte cuvinte, armata justițiară și militarul transformat în călău.

Războiul N.A.T.O. împotriva Serbiei a fost o încălcare a dreptului – dreptul scris și nescris al unui popor asupra teritoriului său, dreptul internațional, atât clasic, cât și modern. Dreptul internațional clasic, care s-a format începând din secolele XVI-XVII, nu accepta, de exemplu, ideea de *război punitiv*, întrucât *nici un stat și nici un popor nu se poate erija în judecător al unui alt stat sau popor*, după cum nu accepta nici amestecul în treburile interne ale unui stat sau ducerea de activități subversive (schimbare de regim), întrucât un astfel de amestec face lumea profund nesigură și lasă pe cei slabi fără apărare în fața celor puternici. N.A.T.O. a încălcat nu numai vechile principii ale dreptului între popoare, dar și pe cele moderne, inclusiv convențiile în vigoare de limitare a suferințelor populației civile (N.A.T.O. a terorizat un întreg popor, a folosit arme de distrugere în masă, a lovit rețeaua de aprovizionare cu apă etc.) și de cruțare a patrimoniului național (biserici, monumente).

Dar mai presus de toate (și aceasta este ceea ce conferă evenimentului o importanță deosebită), războiul N.A.T.O. a avut un caracter pur ideologic: război pentru *drepturile omului, pentru instaurarea societății multi-etnice și multi-culturale, pentru noua ordine mondială și pentru pacea lumii*.

Războiul N.A.T.O. împotriva Serbiei deschide o perspectivă care depășește cu mult tragedia poporului sârb, tragedie care, la rândul ei, nu se limitează la cele 78 de zile de bombardament și la urmările lui

concrete, ci este în primul rând

catastrofa de a pierde Kosovo și Metohia (aceasta este denumirea corectă a regiunii – numele de Metohia, cu sensul de *metoh*, *proprietate a Bisericii*, a fost șters de albanezi în timpul lui Tito, pentru a distruge memoria identității creștine a ținutului pe care s-au făcut stăpâni) printr-o *pax americana* care a dus la alungarea ultimelor mii de sârbi din provincie și la distrugerea bisericilor și mănăstirilor, care sunt nu numai inima poporului sârb, nu numai comori duhovnicești ale Ortodoxiei, ci simbolul vechii Europe creștine. Pentru poporul sârb este o crâncenă încercare, pentru că nu este doar vorba de ciuntirea regatului medieval sârb, de o pierdere teritorială oarecare. Kosovo și Metohia au o valoare spirituală fundamentală, sunt axa identității și chemării sârbilor ca popor. Acest ținut este mormântul sfânt (*osuarul luminos*, cum îl numește unul dintre poeții clasici ai Serbiei) de la 1389, din care s-a născut poporul sârb, și nu numai că s-a născut, dar s-a născut ca popor înviat. Tocmai semnificația spirituală este aici esențială – pentru că războiul N.A.T.O. împotriva Serbiei a fost un război ideologic, îndreptat împotriva conștiinței de neam și împotriva memoriei istorice, împotriva creștinismului, și purtat de o nouă utopie totalitară – *noua ordine mondială* – care nu face decât să reia utopia comunistă într-o altă formă.

Aceasta este tema cărții pe care am publicat-o la sfârșitul lunii noiembrie, la editura teologică daneză Tidehverv, cu titlul “Ultima bătălie de pe Câmpia Mierlelor, Noua ordine mondială – noul totalitarism”. Cartea este prefățată de distinsul diplomat Hennign Gottlieb, consilier în problemele apărării naționale la Ministerul de Stat.

Căderea comunismului nu a adus cu sine acea reflecție asupra fenomenului totalitar, pe care am sperat-o cu toții. Dimpotrivă chiar, tentația utopică a rămas la fel de puternică. Odată cu dispariția comunismului, N.A.T.O. și-a pierdut obiectul ca alianță defensivă împotriva unui pericol real. A rămas un aparat de putere disponibil, fără ancorare în real, aparat care, fiind dată fascinația și *hybris*-ul puterii, nu putea fi abandonat. Aici a avut loc o transformare radicală: pentru a continua să existe o necesitate obiectivă, N.A.T.O. a trebuit să-i motiveze existența și să justifice folosirea forței militare uriașe pe care o deține. Și nimic nu era mai potrivit ca ideologie de justificare a forței decât *drepturile omului și pacea lumii*.

Drepturile omului sunt un concept ideologic cu un conținut arbitrar și discriminatoriu. Nu oricine e demn de *drepturile omului*. E suficient să ne gândim încă o dată la tragedia sârbilor – nici *un drept al omului* nu i-a putut apăra să nu fie uciși de bombe, iar țara lor distrusă! Aspectul esențial este însă acela al universalității acestor drepturi, deoarece, pentru a fi operante, ele implică existența unui aparat juridic la nivel planetar și a unei forțe militare mondiale capabile să intervină oriunde – exact rolul pe care și l-a asumat noul N.A.T.O. *Drepturile omului* trimit în ultimă instanță la crearea statului mondial, *imperium mundi*.

Conceptul de *noua ordine mondială* și transformarea alianței N.A.T.O. într-o unealtă a acestei ideologii, o putere militară în ofensivă, cu arie de acțiune nelimitată, reflectă permanența fascinației utopice. Aici se proiectează din nou imaginea globului terestru înconjurat de raze de soare, care fusese simbolul Uniunii Sovietice și al comunismului mondial. Din nou apare planul de a strânge omenirea într-o unică turmă (*o turmă și un păstor*, dar nicidecum în duh evanghelic), plan pe care îl descria atât de precis Dostoievski în *Legenda Marelui Inchizitor*. Din nou ispita unei eshatologii terestre – înfrățirea tuturor oamenilor și pacea veșnică a lumii *fără Hristos*.

Acesta este punctul în care critica trebuie formulată. Conflictul, o luptă spirituală în care stau față în față credința în Mântuitorul și tentația utopică a omului de a se crede în stare să se mântuiască pe sine și întreaga lume – mântuire de rău, de păcat, de război. *Noua ordine mondială* este în principal o utopie a păcii lumii – un plan de a scoate omenirea de sub spectrul conflictelor, al asuprii și al războiului, prin distrugerea statelor naționale, anularea conștiinței de neam și instaurarea unui furnicar multiethnic planetar. Proiect care, ca orice utopie, face parte din condiția umană supusă păcatului și nu poate dispărea prin nici un efort pur omenesc, iar pacea între oameni nu se poate înfăptui orizontal, prin voința oamenilor ruși de Dumnezeu (și de aceea ruși și unii de alții), ci numai vertical – de la Dumnezeu spre oameni. Sigur, războiul va dispărea, așa este credința noastră creștinească, dar va dispărea atunci când Dumnezeu va fi în toți și toate. Utopia păcii lumii nu numai că nu poate aduce pacea, dar universalizează războiul, într-o distrugătoare negare a realului și a vieții.

Utopiile *păcii lumii*, adesea cu titlul de *pacea veșnică* (!), sunt nenumărate. Unele mai puțin cunoscute, altele mai cunoscute: planuri scrise de un Pierre Dubois (1305-1307), ducele de Sully (Le Grand Dessein – 1638), William Penn (1693), John Bellers (1710), Emeric Cruce (1623), abatele de Saint Pierre (1713), Kant (Zum ewigen Frieden – 1795), Bertrand Russell (1917, 1935). Studiul acestor texte este cât se poate de util. Pentru că utopiile nu numai că mint prin viziunea paradisiacă pe care o descriu – această viziune în sine trebuie respinsă radical, pentru că iluziile nu sunt inocente: minciuna este de la diavol! – dar își și dezvăluie conținutul. Fără a intra aici în amănuntele și nuanțele diverselor texte, se poate spune că soluția utopică este una: pacea lumii prin crearea imperiului mondial. Pacea este asigurată prin monopolizarea forței armate de către o putere planetară, care să intervină în conflicte regionale, transformându-se în mici revolte reprimare imediat, sau în interiorul statelor (care oricum nu mai sunt decât un fel de unități administrative în interiorul Marelui Stat), în caz de nesupunere sau de conflicte interetnice. Ceea ce e interesant este că în utopiile păcii, oricât de idilic ar fi pictate, războiul nu dispare de fapt. Se universalizează numai. Ceea ce utopiile ajung să proiecteze nu este decât crearea unei puteri uriașe, a unui aparat de constrângere și represiune cosmic.

Ideea de *imperium mundi* se împletește în textele utopice cu aceea de *legiferare a păcii*, mai precis cu o interpretare utopică a dreptului. Utopiile sunt în general refractare față de dreptul internațional existent, considerându-l insuficient de revoluționar (dreptul între popoare continuă să respecte suveranitatea statelor) și de aceea incapabil de a asigura pacea *veșnică* a lumii. Potrivit planurilor utopice, pacea nu poate fi realizată decât printr-un nou tip de *jus gentium* (dreptul între popoare) și prin stabilirea unui *jus cosmopoliticum* (dreptul valabil pe tot globul).

E adevărat că dreptul internațional, atât clasic, cât și modern, este puțin revoluționar. E adevărat și că este neputincios. La o analiză mai atentă, descoperim însă că valoarea lui stă tocmai în această neputință intrinsecă. Dreptul internațional nu este o instituție juridică ca oricare alta, ci în primul rând un simbol moral, o recunoaștere a dreptului popoarelor și un fundal pe care se proiectează agresiunea nedreaptă a unui stat împotriva altuia, apărând așa cum este. În momentul în care dreptul internațional se transformă, așa cum o vrea interpretarea utopică, într-o instituție juridică efectivă, cu tribunale și cu pedepse, se ajunge dintr-o dată la ideea de Judecător

al Lumii și la lansarea și motivarea unei forțe militare planetare. Nici un stat nu se poate erija în judecător al unui alt stat, spunea vechiul principiu de drept internațional, și avea perfectă dreptate. Căci dacă un stat e să fie pedepsit, atunci un alt stat (sau alianță militară) se transformă în *sabia dreptății* (ceea ce nici un stat nu poate să fie), iar pedeapsa devine pedeapsă colectivă a unui întreg popor (ceea ce s-a petrecut în Serbia).

Tocmai această nedreptate strigătoare la cer trebuie evitată, păstrând dreptul internațional în starea lui simbolică și necedând tentației utopice de a face dreptate pe întreg pământul, ceea ce nu îi este posibil omului.

Al doilea aspect al *păcii prin lege* este ficțiunea potrivit căruia existența aceluiași drept pe întreg globul (*jus cosmopoliticum*) este o garanție a dreptății și a păcii. Nimic mai greșit. *Jus cosmopoliticum* ca drept universal (*drepturile omului* sunt *jus cosmopoliticum*) reprezintă, pe de o parte, negarea dreptului ca fenomen istoric și național (dreptul este un fenomen vital în societățile omenești și nu poate fi rupt de experiența istorică și de neînțelegerea morală și spirituală a unui popor), și implică, pe de altă parte, existența unui stat mondial care să cuprindă o instituție juridică cu putere asupra întregii populații a globului.

Perspectiva timpului în care intrăm este, ca și cea a secolului care acum se încheie, dominată de *utopie*, totalitară prin excelență. Utopia ca semn de revoltă împotriva lui Dumnezeu, ignorare a păcatului și neacceptare a Mântuirii prin Hristos; utopia ca negare a realității umane – realitate spirituală și realitate pământească, istorică și trans-istorică, individuală și colectivă. Utopia ca negare atât a Cerului, cât și a pământului.

Oroarea comunismului nu a fost în stare să discrediteze utopia unui *nou pământ* și a unui *nou cer* create de om. Maladia spirituală al cărei simptom a fost comunismul a rămas aceeași, dacă nu cumva chiar s-a agravat. Brutalitatea comunismului a fost într-un fel și slăbiciunea lui. *Noua ordine mondială* și *pax americana* nu sunt încă la fel de sângeroase, pentru că mizează acum pe o altă manipulare, oarecum mai subtilă, a conștiințelor, ca și pe o capitulare necondiționată. Serbia a fost pedepsită nu pentru Miloșevici, nu pentru o rămășiță de comunism (ceea ce e discutabil – de altfel, nu sunt destule *rămășițe* de comunism și în Rusia, sau în România, sau în Croația?), ci pentru că nu s-a supus diktatului Occidentului și, într-un timp al deznaționalizării popoarelor, a dat dovada persistenței memoriei naționale. Războiul N.A.T.O. a fost un război anti-național și împotriva vechii Europe creștine. În această calitate este semnul unei noi epoci istorice, care însă pornește din însăși moștenirea comunistă. Semnul unei noi *lupte pentru pace* care, cum se știe, nu lasă *piatră pe piatră*.

Istoria pământului este o istorie a rătăcirilor. După ce omul, în războaiele sale distrugătoare, va fi băut întreg paharul amăgirii, el se va întoarce în sfârșit către Dumnezeu, nu plin de pacea sa, ci căutând, din abisul neputinței și al durerii, către *Pacea de Sus*. (ROMFEST 2000 - Întâlnirea românilor de pretutindeni)

Rubrică realizată de ASCOR - Sibiu

Mărturisirile unui toxicoman.

Luptătorul cu moartea albă

Are 19 ani abia împliniți și îl cheamă Sorin. A acceptat imediat să stea de vorbă cu mine. Deși nu are decât zece clase și o “profesională” este un băiat inteligent și foarte manierat. Doar ochii lui puternic sticloși mărturisesc de ce se află acum într-o clinică de drogodependenți. Vorbește cu luciditatea unui matur; aproape nu-ți vine să crezi că până acum câteva săptămâni ajunsese la zece doze de heroină pe zi. Oare suferința să-i fi dat atâta luciditate? Stăm de vorbă în clubul secției de toxicodependenți din Iași. Sorin, îmbrăcat modern, cu un tricou și o șapcă pe cap, fumează țigară după țigară (unul din efectele secundare ale dopării) și din când în când trage cu coada ochiului la televizorul fixat pe MTV. Este din București, din cartierul Sălăjan; înțeleg că provine dintr-o familie modestă (mama este vânzătoare, iar tatăl lăcătuș). La 16 ani și-a făcut prima injecție cu heroină. Curiozitate, anturaj, teribilism?... Din toate câte ceva.

“În cartierul meu se droghează mai toți băieții”

“În cartierul meu se droghează mai toți băieții. Unii o fac numai o dată, de curiozitate, alții fumează marijuana sau hașiș, adică droguri mai slabe, dar suntem destui care luăm heroină și ajungem dependenți. Eu aveam niște prieteni care traficaau heroină, o vindeau prin cartier. De multe ori preparau bilele de heroină chiar la mine acasă, când părinții erau la serviciu. Uite-așa stăteau pachetelele pe masă, dar nu m-a tentat niciodată. Până într-o zi când un prieten a insistat: hai mă, ia și tu, să vezi măcar cum e. Două ore m-am gândit dacă să o fac sau nu. Eram și foarte curios și nici nu aș fi vrut să se spună despre mine că sunt laș. Apoi mi-am zis: să văd cum e. Așa am început. A doua oară mi-am spus: o mai fac acum o dată și apoi în vară, la mare, pentru ultima dată. Așa îmi propusesem. Aiurea. Când am ajuns la mare, eram de mult dependent.”

Odată cu primele doze de heroină, viața lui Sorin a devenit un coșmar: acela de a nu fi descoperit, dar și de a nu rămâne fără droguri. Pentru cele câteva clipe de reverie bolnavă, un toxicoman este în stare să dea totul. Încetul cu încetul, pentru el nu mai există nimic altceva decât drogul, iar viața sa se organizează exclusiv în jurul acestuia.

În trei ani, zece cure de dezintoxicare

“Am început să-mi fac zilnic heroină, apoi de mai multe ori pe zi. Toți banii îi dădeam pe drog. O bilă costa 150.000 de lei; la început îmi ajungea pentru o zi, dar apoi a trebuit să măresc doza. Nu mai cumpăram nimic, nu mai voiam nimic, toți banii pe care-i strângeam se duceau la traficanți. Nenorocul meu a fost că, spre deosebire de alții, eu puteam lua și pe datorie. Am dus-o așa până în vară, când mi-am dat seama că nu mai puteam continua în halul acela. Părinții încă nu aflaseră, dar s-a prins dirigintele meu. Tocmai dăduseră la televizor niște emisiuni despre droguri și toxicomani, iar dirigintele și-a dat seama că mă drogăm. Mă bănuia de fapt, dar eu îi tot spuneam că sunt mahmur de la băutură. Apoi a văzut înțepăturile de pe mână și așa și-a dat seama. A vrut să le spună părinților, dar l-am implorat să nu o facă, nu avea rost, mai ales că mama e bolnavă de hipertensiune. l-am promis că mă duc singur la dezintoxicare. M-a înțeles și m-a crezut.

Într-adevăr, în vară m-am dus singur la dezintoxicare, la spitalul Obregia. Știam foarte multe despre tratamentul cu metadonă, de la ceilalți toxicomani; vorbim mereu între noi astfel de chestii. Așa că m-am dus de bună voie. Doctorul n-a vrut să mă primească de la început, spunea că trebuie să vin cu părinții. l-am explicat că nu pot, că ei nu știu, m-am certat cu el, am plâns și până la urmă m-a primit. Practic, am făcut un tratament cu metadonă timp de două săptămâni. Dar ce folos? La nici câteva zile, n-am mai putut suporta. Am zis să mai iau o dată heroină, o singură dată și gata. Și așa am luat-o de la capăt.”

Pentru un toxicoman nu există “o singură dată și gata”. Această amânare îi amăgește pe mulți și îi face să se reîntoarcă la drog. În cei trei ani de când se droghează, Sorin a urmat nu mai puțin de 10 dezintoxicări, recăzând de fiecare dată... Nu e vorba numai de lipsa voinței (el este un luptător, fie și pentru că de fiecare dată s-a internat singur), ci de faptul că după tratament se reîntorcea în același mediu infestat și plin de traficanți la orice colț de stradă, între aceiași “prieteni” care-i oferiseră prima seringă. Sorin spunea că în clinica bucureșteană de dezintoxicare, seringile cu drog erau strecurate printre gratiile geamurilor chiar de către traficanți! E imposibil de învins în asemenea condiții.

“Mamă, ai grijă, mamă, te rog nu mai face...”

Sorin a continuat să se drogheze cu heroină, care se găsește din belșug într-un cartier ca Sălăjan. Nemaiavând bani de droguri, a început să fure din casă sume tot mai mari, apoi obiecte. A sfârșit prin a fura bijuteriile din aur ale mamei și atunci a fost prins. A trebuit să mărturisească totul, dar din acel moment viața sa a luat o altă întorsătură. Mărturisirea l-a eliberat pe jumătate, dar mai ales a avut de câștigat înțelegerea și ajutorul familiei.

“Bietul tata suferă mult. Înainte vreme era un tip înalt, sportiv, avea o sută de kile; acum are vreo șaptezeci, așa a slăbit. Maică-mea a trebuit să se lase de serviciu, ca să poată sta cu mine. Nu-i vorba că mă supraveghea, ci eu voiam să fiu cu dânsa, cel puțin în perioada curelor de dezintoxicare. Câte n-am mai vorbit și cu ea... De când a aflat, ea altă grijă nu a mai avut. Dar nu m-a oprit niciodată să ies din casă sau chestii din astea. Îmi spunea: mamă, ai grijă, mamă, te rog nu mai face, mamă, vezi cu cine te întâlnești... Apoi mă încerca din când în când cu câte o bere. Auzise și ea că cei care se droghează nu tolerează

Sorine, mamă, hai să bem o bere. Îi spuneam: nu mamă, mie ia-mi un suc... Atunci înțelegea și începea să plângă.

Dar ce n-au făcut pentru mine? Au cumpărat până și o casă într-o localitate pe Valea Prahovei, ca să mă țină departe de București, de anturaj. Acolo am reușit prima dată să mă las de heroină și să urmez un tratament cu metadonă. Leșisem stabilit din spital, chiar de aici de la Iași, și promisem o rețetă pentru metadonă, fiind repartizat să o iau de la un spital din zonă, de pe Valea Prahovei, Voila. După câteva zile am avut nevoie de metadonă. M-am dus la spital cu rețeta și ăia s-au uitat ca la un picat din cer: ce toxicoman? ce metadonă? n-am auzit de așa ceva... M-au trimis acasă. Îmi era rău, tremuram. M-am dus la mama și i-am spus: mamă, dă-mi niște bani, trebuie să mă duc la București. A izbucnit în plâns, înțelegând ce vreau să fac, dar a știut că nu poate face nimic. Mi-a dat banii și m-a implorat să fiu cuminte. În două ore am fost la București și mi-am cumpărat heroină. Și am reînceput. Și astăzi îmi pare rău și îmi spun că dacă tâmpiții ăia de la spital mi-ar fi dat atunci o pastilă de metadonă, poate n-aș mai fi început. Că m-am săturat și eu..."

Prin unele cartiere heroina se găsește mai ușor decât pâinea

Am discutat mult cu Sorin despre viața și anturajul toxicomanilor. Mi-a făcut o mărturisire cutremurătoare, pe care am crezut-o cu greu: în cartierul său, nouă din zece tineri se droghează. Heroina – spune el – se găsește mai ușor decât pâinea. Traficanții stau prin scările blocurilor, pe la colțuri de stradă sau prin parcuri. Sorin a cunoscut bine lumea lor, întrucât o vreme i-a ascuns pe mulți chiar în casa sa.

Un traficant mai serios cumpără într-o zi marfă de 20-30 de milioane de lei și o vinde cu 70-80 de milioane. O parte din câștig, cam 10 milioane, spune Sorin, merge "șpagă" la polițiști. Asta a fost cam până acum o jumătate de an, când s-a înăsprit legea în privința consumatorilor și traficantilor de droguri. Consumatorul poate primi de la 2 la 5 ani, iar traficantul de la 5 la 18 ani. În ultimul timp s-au înmulțit raziile prin cartiere, iar "mascații" din trupele speciale de poliție au început să dea buzna prin case. „De i-ar aduna măcar pe toți vânzătorii”, spune Sorin, care însă nu e de acord cu închiderea consumatorilor: „Noi suntem de fapt niște victime, ar fi trebuit să fim ajutați, nu închiși. Am avut un prieten care se droga și care a fost arestat și închis într-un spital-penitenciar, unde i-au suprimat drogul fără nici un alt tratament. Tipul urla de durere și ei îi dădeau algocalmin. A fost un caz în care un deținut a și murit în acest fel, au dat și la televizor, ați văzut?”

În replică, traficanții au început să se "specializeze". Acum au oamenii lor – uneori la a doua sau chiar la a treia mână – care plasează marfa. Aceștia sunt de regulă consumatori care nu mai au bani pentru droguri și atunci acceptă să se transforme în vânzători pentru a-și primi porția zilnică, plus o oarecare stipendie. Ei cad în plasa polițiștilor, iar cei mari scapă.

“E numai vina poliției că lasă atâta libertate traficantilor”

Deși are numai trei ani de când e în lumea drogurilor, Sorin a învățat tot "alfabetul" ei. Ar recunoaște un toxicoman dintr-o mie, după ochi, după privire, după starea de agitație sau, dimpotrivă, de moleșeală. Dar mai ales îi poți recunoaște, spune Sorin, după sticlele de apă pe care le cară după dâșii, întrucât dopajul duce la o deshidratare severă. De multe ori poți

vedea astfel de inși clătănându-se prin

scările blocurilor, sau mergând pe străzi ca niște automate, cu privirea încețoșată, strângând la piept câte o sticlă mare de apă sau suc.

Mi-a dat de înțeles că a văzut multe în acest timp și a insistat asupra faptului că toxicomanii nu trebuie demonizați, disprețuiți sau priviți ca niște “ciudați”, ci ca niște oameni bolnavi, care au căzut în capcana acestui viciu, din care trebuie ajutați să iasă. Ei înșiși suferă mult, își urăsc boala și adeseori își mărturisesc între dâșii dorința de a scăpa, de a redeveni normali.

L-am întrebat pe Sorin ce l-a impresionat cel mai mult în anturajul toxicomanilor. Mi-a povestit niște lucruri zguduitoare.

“M-au impresionat copiii care se droghează. Am văzut foarte mulți copii care se droghează. Eu am început prin clasa a unsprezecea, dar acum văd puștani care încep de prin clasa a șaptea sau a opta. Nu pot să-i înțeleg. Probabil pentru că traficanții s-au înmulțit, au început să pătrundă și în școli, să caute piață. Dar n-o să mă credeți dacă vă spun că în cartier la mine este o fată de nouă ani și jumătate care se droghează. Nu este un “copil al străzii”, cum se spune, ci e chiar dintr-o familie situată, are foarte mulți bani... Pe părinții ei îi văd rar, nu știu ce învârt, ce fac, cum de nu-și dau seama ce face copilul lor, sau cum de nu le spune nimeni. Dar și acum, parcă amețesc când îmi amintesc de fetița lor cum se droghează prin scările de bloc... Asta m-a impresionat foarte mult.

Foarte-foarte mulți tineri iau droguri. Am un prieten care a plantat marijuana chiar în ghivecele de la geamuri. E numai vina poliției că lasă atâta libertate traficantilor.

Dar cel mai tare m-a impresionat moartea unui prieten străin. El tocmai venise de la Paris, unde avea familie și doi copii; nu avea mai mult de 35 de ani. Eram la un amic și tocmai ne pregăteam să ne injectăm heroină. Prietenul meu a văzut și ce-a zis: hai să încerce și el. A scos 20 de dolari și am cumpărat “marfă” pentru toți. Lui nu i-am preparat decât un sfert dintr-o porție normală, dar imediat cum și-a făcut-o, tipul a murit, în fața noastră. N-am înțeles de ce, nu știu ce s-a întâmplat... Eram să o încercăm tare de tot. A venit poliția, a luat amprente de peste tot, dar n-a avut ce ne face, încă nu apăruse legea cea nouă, care îi pedepsește și pe consumatori. Dar eu am rămas șocat, cum a murit omul acela dintr-o prostie.”

“De ziua mea, m-am hotărât să-mi fac cel mai frumos cadou”

De data aceasta Sorin este hotărât să o termine definitiv cu drogul. Spune că s-a săturat, a înțeles că nu există alternativă. În ultimul timp s-a simțit tot mai rău. Doza de heroină s-a mărit considerabil și s-a temut de moarte prin supradoză. Mărturisește că nu mai avea preocupări, nu mai avea prieteni, nu mai ieșea din casă decât pentru a-și cumpăra drogul. Spune: “Ajunsesem într-un hal, că dacă aș fi avut într-o zi două milioane de lei, de două milioane mi-aș fi făcut heroină...” Nici măcar în anturajul toxicomanilor nu se mai simțea bine. Ieșea pentru jumătate de oră, cumpăra “marfa”, apoi se întorcea în casă și se băga în pat, cu sticla de suc la cap. Viața lui era o fundătură.

Dar dragostea mamei și, cine știe, grija îngerului păzitor, au fost cu Sorin și aici. Poate că rugăciunile mamei sale au fost auzite.

În ziua când a împlinit 19 ani, Sorin a cerut să fie internat din nou. “M-am hotărât să-mi fac cel mai frumos cadou, chiar de ziua mea”. A cerut să fie adus în spitalul de la Iași, departe de anturajul bucureștean. Aproape a terminat tratamentul și este cât se poate de ferm cu sine însuși.

O simt din privirea lui, din cuvintele lui.

"Măine trebuie să iau ultima doză de metadonă. Apoi, stau o zi-două să văd cum mă simt și dacă mă simt bine, gata, plec. Dar nu mă mai întorc în București. Mă duc pe Valea Prahovei, voi sta acolo câțiva ani, împreună cu mama. Mama mi-a găsit ceva de lucru, într-o echipă de faianțari; vreau să lucrez, indiferent de cât câștig... Nu e cine știe ce, dar vreau să fac ceva, să-mi găsesc o activitate. Sunt tânăr, vreau să mă însor, vreau și eu să-mi fac o situație, o familie. Nu mai pot nici ai mei să mă țină așa.

Mă rog și la Dumnezeu; sunt credincios. Am încercat să merg și pe la biserici, prin București. Am și iconițe aici, în rezervă.

Acum sunt foarte hotărât, cum n-am mai fost niciodată. Alții abia așteaptă să iasă din spital, ca să o ia de la capăt, dar eu m-am săturat. Uite, acum pot vorbi despre droguri și injecții fără să le mai doresc, așa cum simțeam altă-dată. Știu că nu am de ales. Ori mă las, ori mor. Dar nu vreau să mor. Așa îmi spune și mama: că viața e atât de frumoasă, că am atâtea de văzut, că pot să călătoresc, să umblu, să-mi fac o familie, să văd atâtea. De ce să mor?"

(Ideea Creștină 2 / 2001 - pr. I. F. Florescu)

Tratamentul consumatorilor de droguri în România

Pi. Ioan-Florin Florescu

Deși consumul de stupefiante a fost semnalat în România imediat după 1990, nici până în prezent nu există o strategie națională de combatere a acestui fenomen. Acestea sunt concluziile unui raport întocmit cu sprijinul Națiunilor Unite, referitor la consumul de droguri în România și mai ales la metodele de combatere și tratament ale acestuia. E vorba de "*Raportul privind problemele tratamentului de substituție cu metadonă în România*", întocmit anul trecut sub egida UNAIDS (United Nations Programme on AIDS). Dar iată concluziile pe larg:

"Deși în ultima perioadă de timp, traficul și consumul de droguri au evoluat, România nu are în acest moment un sistem unitar, adecvat necesității culegerii informațiilor, sistem care să permită evaluarea situației reale a fenomenului drogurilor și să pună la dispoziția factorilor decizionali elementele cheie, pe baza cărora să se stabilească politica în domeniu. Informațiile și statisticile care au stat și stau la baza analizei acestui fenomen sunt incomplete, ca urmare a inexistenței unui sistem național de rapoarte, bazat pe o infrastructură corespunzătoare, care să permită o colectare și prelucrare automată a datelor. Ca urmare, nu se poate caracteriza evoluția fenomenului drogurilor, dimensiunile reale ale acestuia rămânând necunoscute. (...)

Nu s-a realizat încă o strategie națională în domeniu. Deși numărul de toxicomani a crescut, numărul de decese cauzate de administrarea unor supradoze de drog a crescut, nu s-au pus bazele unei strategii naționale privind tratamentul consumatorilor de droguri sau al toxicomanilor.

Până în anul 1999 nu s-a efectuat nici un studiu epidemiologic referitor la consumatorii de droguri. În prezent nu se cunoaște numărul real al acestora și nici cel al toxicomanilor".

lata considerații care ar trebui să ne îngrijoreze foarte mult, în primul rând prin lipsa unor statistici și informații elementare privind consumul de droguri în România. Avertismentele responsabililor UNAIDS se referă în raportul menționat și la absența unui tratament medical competent al toxicomanilor:

“În România nu există încă un ghid specific de tratament pentru toxicomani. Datorită lipsei acestuia, tratarea toxicomanilor s-a făcut și se face în mod aleatoriu, în funcție de experiența și de criteriile proprii ale unor medici psihiatri. (...) Deși consumul de droguri a evoluat foarte mult, numai 3 medici (2 medici psihiatri și 1 medic ATI) au fost instruiți în clinici cu experiență din străinătate, în domeniul tratamentului de substituție cu metadonă. Această instruire a avut loc în anul 1996.

La nivel național NU s-au realizat programe de instruire pentru personalul medical (medici, asistenți medicali, farmaciști) și pentru ceilalți specialiști care ar trebui să alcătuiască echipele terapeutice implicate în tratamentul toxicomanilor (sociologi, psihologi, asistenți sociali).”

Totuși în ce privește tratamentul medical, trebuie amintit faptul că, mai ales după 1999 și în contextul discuțiilor privind integrarea europeană a României au demarat o serie de programe și în domeniul prevenirii consumului de droguri, vizând în special pregătirea unor specialiști români.

Dar spitalele ar trebui să fie ultimul loc de combatere a consumului de droguri. Trebuie demarate de urgență campanii anti-drog în școli și în mass-media și sensibilizate orice instituții care ar putea contribui eficient la prevenirea acestui fenomen, mai ales Biserica Ortodoxă.

În prezent, în țara noastră există doar două centre de dezintoxicare: în București, coordonat de profesorul Cristian Bellu Bengescu (la Spitalul “Alexandru Obregia”) și la Iași, coordonat de doctorul Radu Andrei, în cadrul Spitalului “Socola”.

Tratamentul drogo-dependenților se face pe bază de **metadonă**, un opioid de substituție și analgezic puternic. Acesta înlocuiește droguri precum heroina sau opiumul și ajută bolnavul dependent la traversarea așa-numitei perioade de **sevrăj** (dependența fizică de drog).

Dar tratamentul cel mai important al unui toxicoman este în perioada numită **post-cură**, când el trebuie să înfrunte și să depășească dependența psihică de drog. Acest tip de post-cură este cvasiinexistent în țara noastră (există un singur centru, înființat recent la Bălăceanca, lângă București). În această perioadă a tratamentului, care este și cea mai grea din punct de vedere psihic, bolnavii trebuie ajutați nu numai medical, ci în aceeași măsură social, prin programe de integrare, dar și spiritual – ținându-se cont de specificul ortodox al formării unei persoane în țara noastră – prin asistență duhovnicească, religioasă.

Secția de toxico-dependenți de la Iași are 30 de paturi, a fost înființată în urmă cu aproximativ cinci ani și beneficiază de dotări moderne: rezerve, club, sală de mese, mobilier nou etc. Secția de la Iași are avantajul că se află departe de principalele zone de trafic și consum de stupefiante (București, Timișoara, Cluj), mulți pacienți optând pentru un tratament în Moldova, unde drogurile puternice sunt încă greu de procurat.

Surse: “Raport privind problemele tratamentului de substituție cu metadonă în România”, UNAIDS 2000; websituri de specialitate: www.emcdda.org; www.ccsa.ca; <http://nida.nih.gov>; www.health.org. Mulțumim domnului doctor Radu Andrei, medic primar, șeful Secției Psihiatrie - Toxicodependenți din cadrul Spitalului

Raportul

„European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs” (ESPAD) privind consumul de droguri și alcool la adolescenții din România

În urma unui studiu efectuat pe un eșantion reprezentativ de elevi români până în 16 ani au fost puse în evidență următoarele date:

- **86%** dintre elevii până în 16 ani consumă **băuturi alcoolice**;
- **43%** s-au aflat cel puțin o dată în **stare de ebrietate**;
- **57%** au fumat;
- **10%** au utilizat cel puțin o dată un drog ilegal, cel mai adesea **heroină** introdusă în țigări;
- **5,3%** au consumat **tranchilizante** fără prescripția medicului;
- **40%** au avut probleme de natură juridică cu **poliția**.

Principalele droguri utilizate de tineri sunt tranchilizantele, sedativele în combinație cu alcoolul, marijuana, hașișul și heroina, iar locurile principale de procurare a acestora sunt discotecile, barurile și școlile. De asemenea, s-a mai remarcat faptul că numărul elevilor care consumă droguri sau alcool este mai mare decât numărul studenților consumatori.

Datele au fost prezentate public de Institutul de Management al Serviciilor de Sănătate (IMSS) și de dr. Silvia Florescu, din partea ESPAD.

Pruncuciderea

Cauzele si urmările avortului

Terom. Nil Efrim

Sf. Mănăstire Mărcuș - Covasna

Cauzele avortului

Dacă am urmări cu atenție, sistematic și un timp mai îndelungat, toate manifestările oamenilor: de gândire, de vorbire, de făptuire, am constata că toate sunt în concordanță cu **sistemul de convingeri și sentimente morale**. Iar sistemul de convingeri și de sentimente morale este, la rândul său, în concordanță cu modul lor de gândire și de viață, adică este în funcție de **viziunea lor asupra vieții**. De aici începe deosebirea oamenilor în comportamentul lor.

La unii oameni guvernează **mintea**, care este exponentul trupului. Minte este foarte subiectivă, foarte schimbătoare și foarte ușor se unește cu voința și apoi trece la acțiune, fără să se mai consulte cu conștiința, adică fără nici o filieră morală, fără nici un sistem moral de cenzură. *Minte, ca exponent al trupului*, este puternic influențată și îndemnată de tot felul de ispite, tentații, dorințe, poftă, etc., și fiind stăpânită de iubirea de sine, se grăbește la fapte, fără să se gândească la caracterul lor moral și deci la consecințele morale.

La alți oameni guvernează **conștiința**. Conștiința este jurist-consultul omului, pe plan moral reprezentând sufletul. La acești oameni orice manifestare, fie de gândire, fie de vorbire, fie de făptuire, este mai întâi raportată la conștiință, sau cu alte cuvinte, *mintea se consultă mai întâi cu conștiința*, cu forul moral, iar conștiința îndeamnă să țină seama de învățătura moral-creștinească, după care se cuvine să trăim, să ne călăuzim, în această viață pământească. Iar dacă se întâmplă să greșim, atunci conștiința intră în cel de-al doilea rol al său – de judecător – de muștrător – de corector.

Oamenii care se conduc numai după minte rătăcită și rătăcitoare, gândesc și făptuiesc tot felul de lucruri greșite, în afara moralei creștinești, fără să se simtă vinovați, fără să se căiască și fără să se îndrepte.

Asemenea oameni, cu atâta ușurință și fără nici o remușcare (!), iau hotărârea de a suprima viața viitorului copil în pânțele mamei, de a ucide un om printr-o înțelegere și colaborare tacită și primejdioasă moralicește, cu medicul și cu justiția care aprobă, acceptă și acoperă asemenea ucideri. Iată că s-a ajuns astfel, că tocmai cei care prin profesia, prin funcția și investitura dumnezeiască pe care o au de a apăra viața au devenit practic complici la crimă, la ucidere. **Justiția** a creat spațiu juridic crimei, iar **medicul** a călcat în picioare jurământul și crezul său profesional, tocmai din cauza lipsei unor veridice convingeri și sentimente religioase creștinești, deși cu toți afirmă și se laudă cu statutul lor de creștini. Nu se gândesc deloc la toate urmările acestor forme de crime. Prezentăm câteva urmări asupra familiei, asupra părinților ucigași și în primul rând asupra mamei.

În calitate de duhovnic, am mereu prilejul să constat, să iau cunoștință de persoane feminine, tinere dar și vârstnice, care poartă și suportă tot felul de semne și suferințe trupesti și sufletești, ca niște consecințe fie imediate, fie întârziate în timp (la cele vârstnice), ale uciderii de prunci. Asemenea persoane cu necazuri și suferințe mari, grele și de durată, apelează la noi în dorința și în nădejdea de a diminua sau de a restabili starea de sănătate, de liniște, de echilibru, pe care au pierdut-o. Ceea ce m-a izbit și m-a mâhnit de fiecare dată, este faptul că dânsulele nu sunt conștiente de încălcarea unui statut moral-creștinesc și nu se simt vinovate că au săvârșit ucidere, ucidere de om, care chiar și după legile lumești, atunci când ele se respectă de către justiție, este osândită, pedepsită cu zeci de ani de detenție. Nu realizează încălcarea armoniei morale (a sa proprie, a familiei și a societății), din care cauză trebuie pedepsită necondiționat, cu pedeapsă pe potrivă gravității faptei, a infracțiunii morale săvârșite.

Asemenea persoane feminine, ca și toți factorii de colaborare la ucidere de prunci: medicul, justiția, etc., asemenea persoane nu cred că *viața omului*, ca ființă superioară, cugetătoare și cuvântătoare *este dată de Atotputernicul Dumnezeu*, Marele și Singurul Creator, *ca un dar*, și nimeni nu are dreptul să ia viața nimănui. Ei nu realizează caracterul primejdios, monstruos al acestei ucideri pentru care vor fi judecați și pedepsiți în mod sigur și inevitabil atunci când va voi El – Dătătorul de viață – Dumnezeu. Deci părinții ucigași vor suferi atunci și acum în această viață lumească, pământească, scurtă și trecătoare, precum și dincolo, la Judecată.

În convorbirile pe care le port cu asemenea persoane, urmăresc în mod sistematic nu numai să dezvălui starea de vinovăție morală, ca urmare a săvârșirii uciderii de prunci și să trezesc sentimentul și conștiința de vinovăție și de căință, ci merg mai departe și urmăresc să formez și să cultiv concepția duhovnicească, creștinească și morală asupra vieții, după care să trăiască de aici înainte, arătându-le importanța și necesitatea de a trece imediat și hotărât de la concepția lumească falsă, greșită și imorală, după care a trăit până acum, la concepția de viață amintită mai sus,

la care adaug ca o necesitate obligatorie, un canon de pocăință, ca o formă de sentință divină, ca o condiție obligatorie pentru ca să intre în relații de armonie cu Divinitatea.

Urmările avortului

Experiența mea personală, ca și a altor duhovnici, așa după cum rezultă clar din diferite izvoare și mărturii duhovnicești, dovedește că numai simpla spovedanie nu aduce împăcarea cu Dumnezeu. Am cunoscut numeroase asemenea exemple de persoane feminine care după propria lor mărturie, după ani și ani de zile de la o asemenea simplă spovedanie se află în continuare în aceeași stare de suferință, de degradare morală sau chiar mai rău. Motivația aceea amăgitoare sau autoamăgitoare că au trecut atâtea ani de la pruncucidere este falsă, iluzorie și primejdioasă. Persoanele respective rămân în continuare vinovate față de Dumnezeu fiindcă au, să zicem așa, niște datorii vechi, neplătite și până nu le plătesc după Voia și codul moral al lui Dumnezeu, nu se împacă cu Dumnezeu și nu intră în relații de armonie cu El.

Formele de suferințe, de necazuri, de ispite etc., consecințele pruncuciderii sunt foarte variate; tratăm câteva din cele cunoscute de noi: *insomnii, stări de nervozitate, de tulburare, dureri de tot felul (de cap, de ochi, etc.), întreruperea și tulburarea memoriei, oboseală, descurajare, cancer și altele.*

O altă urmare este una cu caracter social. În Planul lui Dumnezeu, pe care îl are El cu fiecare om, cu fiecare femeie căsătorită, este stabilit: câți copii să nască, să crească, să educe, să formeze pentru familie, pentru societate și pentru Dumnezeu. Această afirmație, acest adevăr dumnezeiesc, împreună cu altele, trebuie să ne arate nouă oamenilor, în mod convingător, felul cum Atotputernicul Dumnezeu din ceruri guvernează lumea noastră de pe pământ. Ba mai mult, fiecare om zămislit și născut, trebuie în continuare să urmeze un anume drum în viață, în societate, cu un anume statut social, să ajungă să îndeplinească o anume funcție socială și morală și să ajungă la un anumit grad de sfințenie prin care Dumnezeu lucrează.

Iată că suprimarea, uciderea pruncului, împiedică această posibilă realizare socială și duhovnicească a unui om cu toate urmările păgubitoare, complexe, inevitabile. Din vina părinților, a mamei, a medicului și a justiției se ia unui om dreptul dat de către Dumnezeu de a trăi și de a se împlini.

*

La toate acestea mai adăugăm o informație duhovnicească de o importanță excepțională, particulară, familială și socială, în concordanță sau în legătură directă cu gândirea morală și cu viața morală a familiei și în primul rând a mamei în perioada sarcinii. În cartea "Cărarea Împărătească", sfântul părinte Arsenie Boca descrie acest subiect, cu informații foarte importante și convingătoare. Se face cunoscut că deși există niște legi genetice de transmitere a însușirilor și caracterelor ereditare, totuși marele Creator poate modifica componența și compoziția lor genetică, dacă mai ales mama, purtătoarea fătului, duce o viață morală după învățătura moral-creștinească a lui Hristos. Se poate ajunge până acolo, pe scara desăvârșirii morale, încât să se nască un sfânt așa după cum s-a întâmplat în vechime. Trebuie să subliniem aici, că tocmai atunci când credința și învățătura lui Hristos era oprită, urmărită, prigonită, persecutată, osândită la moarte, tocmai atunci oamenii erau statornici în credința lor și nimic nu-i putea clinti din credința lor ortodoxă, plătind până la urmă cu moartea, dragostea lor pentru Hristos și dreptul și dorința lor de mântuire, scopul vieții acesteia pământești.

Emisiuni religioase la Radio România și TV România

	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică
8 ⁰⁰							TVR 1 Universul credinței
10 ³⁰					Radio-Cultural (în săpt. 1 și 3 din lună) Istoria credințelor și culturilor religioase		TVR 2 Cronici votive - documentar religios
11 ³⁰			Radio-Cultural (o dată la 2 săpt.) Dialogurile bunului credincios - convorbiri cu personalități				
13 ⁴⁰	TVR 2 Răscruci / Ferestre spre cer - Viața religioasă internă, personalități istorice			TVR 2 Orizont spiritual			
14 ⁰³				Radio-Cultural lubește-ți aproapele! - ONG umanitare			
16 ⁰⁰							Radio-Cultural (săpt. 1 și 5 a lunii) Comori ale credinței - valori spirituale românești
16 ³⁰						Radio-Actualități Împărtășire din Cuvânt - mesaje Evanghelice	
18 ⁰⁰							Radio-Cultural (o dată la 2 săpt.) Itinerare spirituale - locașuri și personalități creștine
18 ³⁰				Radio-Tineret Linșteagăndului - despre isihasm - mari duhovnici; texte filocalice			
19 ⁰⁵					Radio-Tineret Moralia - morală creștină		
20 ⁰⁰							Radio-Actualități Adevăr și lumină - Convorbiri cu duhovnici
20 ³⁰		Radio-Actualități Cuvânt și suflet - catehism Radio-Antena Satelor Floarea darurilor - emisiune în direct de zidire creștină	Radio-Actualități Cuvânt și suflet - catehism	Radio-Actualități Floarea Darurilor - actualitate religioasă	Radio-Actualități Ecumenica/Biserica în societate		

În această rubrică se dezbate:

1. probleme deosebite privind **sfârșitul (Ω)**: sfârșitul lumii, moartea și sufletul după moarte;
2. probleme prioritare privind **mântuirea sufletului**:

- **mijloacele de mântuire** (Biserica și Sfintele Taine, Sfânta Scriptură, postul și rugăciunea neîncetată, iubirea și jertfa creștină, părintele duhovnic, etc.) și

- **pedicile din calea mântuirii** omului ca persoană și ca neam.

Subiectele Ω rămân deschise. Așteptăm completări și de la cititori.

Biserica Mileniului 3

(1)

Pastorala la început de mileniu : ian. 2001

Cu dragoste și cu durere pentru mântuirea poporului lui Dumnezeu

† Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei

Poate niciodată ca la începutul acesta de an, și de mileniu, n-am receptat cu atâta cutremur avertismentul pe care ni-l dă Sfântul Pavel: „*Luați aminte de voi înșivă și de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu pe care a câștigat-o cu însuși Sângele Său*” (Faptele Apostolilor 20, 28). De aceea, deși am ezitat mult înainte de a alcătui această scrisoare, m-am hotărât totuși s-o fac, socotind că este porunca lui Dumnezeu.

Eu, ca și mulți dintre frațiiile voastre, mă bucur văzând că se construiesc biserici, că bisericile sunt pline, că se predă religie în școală, că prin mijloacele mass-media se transmit emisiuni religioase, că se tipăresc cărți duhovnicești cum nu s-au tipărit niciodată, că s-au deschis în țară nenumărate seminarii și facultăți de teologie, că-n armată și-n spitale sunt preoți, că Biserica a deschis așezăminte de caritate.

Și totuși, la o analiză serioasă, îți vine să spui cu Înțeleptul Solomon: „*Ceea ce este strâmb nu se poate îndrepta și ceea ce lipsește nu se poate număra*” (Eclesiast 1,15). N-am pretenția că prin

ceea ce vă scriu acum voi putea face

minuni, însă Îl rog pe Dumnezeu să ne înroureze inima cu harul Sfântului Duh, ca lămurii de către El să îndreptăm măcar o parte din lucruri. Știți oare că, în bisericile noastre pline, nu încap decât cam 10% din credincioși? (n.red.: e vorba de câți încap, nu de câți merg!)

Dinamismul vieții bisericești: insuficient. Observând cu atenție viața noastră bisericească, putem spune că nu-i suficient de dinamică. Ce spunea Mitropolitul Nicolae Bălan în anul 1930 este absolut valabil și astăzi: „*Trăim vremuri schimbate, care cer înnoirea metodelor de pastorație. Metodele de păstorire trebuiesc și ele perfecționate. Astăzi nu se mai ară pământul cu plugul de lemn al țaranului de acum câteva zeci de ani, ci cu plugul de fier perfecționat. Tot așa și metodele noastre de păstorire trebuiesc perfecționate*”. Vorbele acestea au fost rostite acum șaptezeci de ani. Ce să spunem noi, în epoca calculatoarelor și a internetului, de mijloacele pastorale pe care le folosim? Ele sunt destul de rudimentare și necorespunzătoare.

Surse ale imobilismului vieții parohiale. Imobilismul vieții noastre parohiale are două surse: pe de o parte **inertția noastră, a preoților**; pe de altă parte, **implicarea slabă a credincioșilor**. Sunt parohii, mai ales la orașe, unde epitropii și consilierii sunt fictivi. Habar nu au de îndatoririle și drepturile pe care le presupune această calitate. Preotul rămâne singur, ca un *totum factum*, nepricinuindu-i nimeni nici bătaie de cap, dar nici dându-i o mână de ajutor atunci când are mai mare nevoie.

Preotul își limitează activitatea la săvârșirea slujbelor în biserică și la oficierea ierurgilor la care este solicitat, câtă vreme mai este solicitat... Te doare până-n străfundul sufletului faptul că o seamă de creștini îl receptează pe preot, nu ca pe un slujitor al lui Dumnezeu și purtător de har, ci ca pe un prestator de servicii religioase. Altfel nu se explică faptul că pe alocuri, sunt oameni care închid ușa când vine preotul cu binecuvântarea caselor. Ei îl socotesc pe preot ca pe un colector de bani. Este adevărat că sunt și preoți – bineînțeles că puțini – care au râvnă pentru parohii mari din care se adună mulți bani.

Preotul trebuie să iasă în întâmpinarea credincioșilor. A trecut vremea însă când preotul se putea mărgini la a-i aștepta pe credincioși numai la biserică. Trebuie neapărat ca el să iasă întru întâmpinarea lor, să-i caute pe acasă, dar nu numai la Bobotează sau la strânsul contribuției. Să-i caute din proprie inițiativă, atunci când au probleme, atunci când se clatină în credință. Este inadmisibil ca un preot să cunune tineri, din parohia lui, pe care nu-i cunoaște; sau să îngroape decedați pe care nu i-a văzut niciodată.

Predica. Predica noastră, adesea, este lipsită de miez și e moralizatoare. Și este așa pentru că nu-i pregătită și nu-i trăită. Auzi adesea predici „bune la toată trebuință”, de genul următor: „Să nu fură, să nu înjuri, să nu bei, să nu...”. Este

<<morala lui NU>>. Este ca și cum ai sta într-o grădină cu pomi sălbatici și i-ai îndemna să facă roade bune, fără a pune mâna pe custură pentru a-i altoi și pe ferăstrău pentru a-i curăța.

Credincioșii: spiritul de jertfelnicie. Nici unii credincioși nu sunt așa cum ar trebui. Adeseori îl critică pe preot, critică Biserica, fără a-și da seama că **și ei sunt Biserica, nu numai preotul.** N-au simțul jertfelniciei. Fac atâta caz că este mare contribuția, fără să realizeze că toți aparținătorii altor culte contribuie pentru comunitatea lor cu sume mai mari decât ortodocșii. Biserica, așa cum e firesc, trebuie susținută de credincioși. Bineînțeles că sunt exceptați cei săraci, cărora Biserica trebuie să le dea, nu să le ia.

Sfânta Liturghie – centrul vieții religioase. Să ne apropiem acum de centru vieții noastre religioase: Sfânta Liturghie. Ea este viața noastră în Hristos și cu Hristos, condusă de Duhul Sfânt. Este ospățul credinței. Este jertfa cea de taină a Trupului și Sângelui Domnului pe care Biserica l-o aduce lui Dumnezeu Tatăl.

Cum este posibil ca la această slujbă a slujbelor, instituită de Domnul Hristos pentru a-i hrăni pe credincioși cu Trupul și Sângele Său, tocmai aceștia să stea ca niște simpli spectatori. De cântat, nu cântă. De spovedit, nu se spovedesc. De împărtășit, nu se împărtășesc. Aș mai putea continua, dar mă opresc aici, pentru a vă spune ce-i de făcut.

Ce-i de făcut?

- 1. Trebuie reactivate organele parohiale, Consiliul Parohial și Comitetul Parohial.** Bărbații și femeile din aceste organisme trebuie învățați doctrina Bisericii și trebuie antrenați în acțiuni de catehizație și de filantropie. De ce să fie în stare mai bine credincioșii altor culte, să-și expună doctrina lor greșită, decât credincioșii noștri? Epitropii și consilierii parohiali trebuie să știe că primul lor rol nu-i acela de a număra banii ce s-au adunat la disc, ci de **a-l sprijini pe preot să-i aducă pe oameni la Dumnezeu.** Din nefericire, rolul lor în multe parohii rămâne acela de economi ai bunurilor materiale, de încasatori ai contribuției și de licitatori a strănilor și terenurilor. Iar femeile din Comitetul Parohial, pe lângă curățenia Bisericii, trebuie să se obișnuiască să facă colecte pentru săraci, să cerceteze bolnavii și să-i abordeze pe cei ce se clatină în credință. Atunci când se observă că un parohian se îndepărtează de biserică să-l anunțe imediat pe preot.
- 2. Trebuie dinamizată viața liturgică. Să nu existe liturghie la care să nu se împărtășească nimeni.** Sigur că pregătirea pentru a primi Sfintele taine cere un efort, atât din partea credincioșilor, cât și a preotului. Dar cum era în primele veacuri creștine când se împărtășeau toți cei care participau la liturghie, mai puțin cei ce se aflau sub canon? Să nu uităm apoi că pe copiii până la șapte ani îi putem împărtăși nespovediți, cu condiția să nu fi mâncat în ziua respectivă. Odată obișnuiți, ei vor veni la biserică cu mare râvnă.

Este de înțeles de ce nu introducem peste tot cântarea în comun. Cântarea antrenează la rugăciune. Omul nu se mai simte un spectator lipsit de importanță. Pentru aceasta însă trebuie preocupare. Trebuie formați cântăreți, în jurul cărora să se adune grupuri de credincioase și credincioși care au voce. Din nefericire, prea puțini candidați sunt trimiși de parohii la școala de cântăreți.

3. **Trebuie făcută o catehizație intensă.** Oamenii nu-și cunosc învățătura de credință. Habar n-au ce se întâmplă la Sfânta Liturghie. Și atunci cum vor frecventa cu drag biserica? Este nevoie să li se pună în mână Sfânta Scriptură, catehismul și cartea de rugăciuni. Cel mai prielnic moment pentru catehizație este vecernia de Duminică. Printre învățături, preotul să și cânte cu credincioșii.
4. **Trebuie făcută foarte bine ora de religie în școală.** Dar nu-i suficient acest lucru. **Tinerii trebuie antrenați în viața parohială, în asistența socială.** Efortul parohiei de a organiza cu ei excursii și pelerinaje pe la mănăstiri și-n alte locuri istorice cu răsunet, va fi răsplătit îmbelșugat mai târziu. Ei sunt credincioșii noștri de mâine.
5. **În vederea ofierii Tainei Sfintei Cununii, tinerii trebuie pregătiți.** Preotul care, în cele mai multe cazuri, are experiența vieții de familie, îi va invita din timp să stea de vorbă cu ei. Le va face catehizația necesară și, dacă sunt din altă parohie, le va solicita adeverința de Botez. Va întocmi și protocolul bunei învoiri, ocazie cu care va vorbi atât cu părinții, cât și cu nașii, care la rândul lor trebuie să fie cununați și ortodocși.

Trebuie să facem efortul de a îndrepta o tradiție nepotrivită care s-a introdus în perioada comunistă: oficierea cununiiilor sâmbăta. Trebuie să ne amintim – și să milităm pentru a reveni la normal – că veacuri de-a rândul cununiiile s-au oficiat duminica după sfânta liturghie. Este timp suficient pentru voie bună de la două după masa până seara târziu. Cununiile oficiate sâmbăta dereglează tot programul liturgic.

6. **Botezul copiilor trebuie făcut obligatoriu prin întreită afundare.** Sfântul Pavel le scrie Colosenilor că la Botez ne îngropăm cu Hristos și înviem dimpreună cu El: „*Îngropați fiind împreună cu El prin Botez, cu El ați și înviați*” (Coloseni 2,12). Cum ne îngropăm dacă Botezul e făcut prin turnare? Iar canonul 50 apostolic zice: „*Dacă vreun episcop sau preot nu ar săvârși Taina Botezului prin trei afundări... să se caterisească*”.
7. Se observă că în multe locuri la Liturghie se citesc pomelnicele cu glas tare, zeci de minute, deformându-se astfel structura Sfintei Liturghii și exasperându-i pe credincioși. **Pomelnicele, după cum știu bine preoții, se citesc în taină la Proscomidie.** Printr-o bună catehizație lucrul acesta trebuie să-l înțeleagă și credincioșii. Cu voce tare pot fi citite doar câteva cereri, în cazuri excepționale. Dacă preotul are râvna și dragostea necesară poate citi cu glas tare aceste pomelnice peste săptămână. Citirea lor duminica, din punct de vedere pastoral, este contraproductivă.
8. **Un lucru producător de gâlceavă și în contradicție cu Sfânta Scriptură este vânzarea strănilor.** Sfântul Iacov zice: „*Dacă va intra în adunarea voastră un om cu inele de aur în degete, în haină strălucită, și va intra și un sărac, în haină murdară, iar voi puneți ochii pe cel care poartă haină strălucită, și-i ziceți: tu șezi bine aici, pe când săracului îi ziceți: tu stai acolo, în picioare... N-*

ați făcut voi oare, în gândul vostru, deosebire între unul și altul și nu v-ați făcut judecători cu socoteli viclene?” (Iacov 2,2-4). Vă recomandăm ca pe mai departe cei care au străni cumpărate să și le țină dar, pe măsură ce se eliberează, să nu le mai litați. Ele să rămână la îndemâna credincioșilor, mai ales a bătrânilor ce vin la biserică.

9. În sfârșit, dar nu de mică importanță, este **antrenarea în viața parohială a intelectualilor, a demnitarilor de vază din localitate și a politicienilor**. Pe lângă faptul că aceștia pot face mult pentru parohie, au și ei un suflet care trebuie să se mântuiască și nu-i suficient să caute biserica doar în momente festive.

Încheind acest cuvânt pastoral și cerându-le scuze celor ce îndeplinesc fără îndemnul meu toate aceste lucruri, vă fac responsabili, în fața lui Dumnezeu, dimpreună cu mine, pe toți preoții, călugării și credincioșii și Arhiepiscopia Albă-luliei, pentru ceea ce se va întâmpla în viitor. „*Și aceasta, fiindcă știți în ce timp ne găsim, căci este chiar ceasul să ne trezim din somn*” (Romani 13, 11).

Dumnezeu să ne ajute!

Între reformă și optimizare

Pr. D. Grigore

Motto:

“Și să nu vă potriviți cu acest veac, ci să vă schimbați prin înnoirea minții ca să deosebiți care este voia lui Dumnezeu, ce este bine și plăcut și desăvârșit . . . Ci precum într-un singur trup avem multe mădulare, și mădularele nu au toate aceeași lucrare, așa și noi, cei mulți, un trup suntem în Hristos și fiecare suntem mădulare unii altora” – Romani 12, 2 – 5

Ideea de reformă îngrijorează. Ea poate însă trezi speranțe, poate polariza spirite creatoare încorsetate până atunci în lăncezeala sistemului calat care, întotdeauna însă, va încerca să le marginalizeze, să le zădărnicească năzuințele.

Ideea de reformă în Biserică înspăimântă. Ea regroupează urgent spiritele conservatoare. Acestea, scormonind prin Sfintele Canoane pregătesc suma de anateme cu care te “blagoslovesc” mai înainte de a-ți fi expus gândurile până la capăt. De aceea este mai prudent să se vorbească despre optimizare.

Din păcate, datorită nouă oamenilor, Biserica lui Hristos, din păzitoarea, tâlcuitoarea și propovăduitoarea fără greș a Descoperirii dumnezeiești și prin aceasta și a Tradiției, riscă să devină în ultima vreme, prin conexiunile avute cu

lumea laică, un sistem ca oricare altul în care poate pătrunde oricine, oricând, în care poți să asști consternat la pricopseli îngrijorătoare, la îndeletniciri halucinante, la practici inadmisibile nici chiar în societatea civilă și fără Dumnezeu.

Venit în cler dintr-o astfel de lume, cu nădejdea (care însă nu m-a părăsit) că voi găsi aici locul meu de suflet și de luptă, am văzut în cei câțiva ani de preoție: preoți desfrânați care (vai!) își fac din aceasta un titlu de glorie între confrăți, preoți bețivi, coborâți până la limitele greu de imaginat, preoți afaceriști care (zic ei) mai au din când în când vreme de pocăință, preoți bigoți care vorbesc periculos despre dogma creștină ortodoxă (susținând c-o apără în fața sectelor religioase), preoți cu studii, preoți fără studii, preoți cu vechime și fără vechime, preoți înțelepți, preoți evlavioși, preoți de meserie și în sfârșit preoți ajunși la pragul răbdării.

Pe vremea când profesam ingineria, pregătindu-mă totodată dintr-o motivație intimă să urmez studii de teologie, am meditat adesea la explicația dată caracterului Sfintei Tradiții, în **Învățătura de credință creștin ortodoxă**. Spune acolo pr. C. Zăvoianu că: *“Aluatul Împărăției lui Dumnezeu e amestecat cu frământătura omenească și ce e neschimbător stă la un loc cu ce e schimbător și trecător. Păzind ce trebuie, Biserica rămâne de-a pururi aceeași . . . Tradiția fiind curentul de viață al Bisericii, stă în strânsă legătură cu valorile și năzuințele spre desăvârșire ale credincioșilor”*. Și adaugă mai jos că: *“Tradiția în înțelesul creștin nu înseamnă încremenire în forme moarte omenești; ci numai păstrarea nestrictă a adevărului Descoperirii dumnezeiești”*.

La aceste afirmații revin și acum, când, aflat în interior, cu toate responsabilitățile ce-mi decurg de aici, văd de la o poștă acele *“forme moarte omenești”* care riscă să încremenească ființa Bisericii în scopul precis de a o suprima prin ridiculare și compromis.

Negreșit sistemul trebuie optimizat. De reușita acestui demers ține însăși ființa Bisericii, ține speranța și năzuința spre desăvârșire a credinciosului anonim...

În general atacul extern transformă omul determinându-l să aibă un anume fel de viață, un anumit comportament caracterizat de agresivitate, competitivitate, de dominare asupra a tot ce-l înconjoară. Cazul “ființei” noastre însă, este special. Ea trebuie să rămână în ale sale cu orice preț, șă-și păstreze “Personalitatea” lui Hristos, să acționeze în lume cu “Temperamentul” Sfinților Părinți.

Ca să poată exista “ființa” reclamă o serie întreagă de trebuințe. Și fiecare trebuință angajează un anumit subsistem în ansamblul ei. De la nevoile privind locașurile de cult, până la nevoile salariale ale clerului, se pot înfățișa o sumedenie de trebuințe. Luate de-a valma, necorelate cu lumea de afară, acestea s-au transformat în porți deschise satanei, care neîntâmpinând o pază corespunzătoare s-a strecurat înăuntru. Despre cum și când a făcut-o se poate scrie mult, însă nu asta ne-am propus.

Desăvârșirea ca finalitate comportă leștul neîmplinirii cum se cuvine în toate aceste nevoi de a exista ale Bisericii, de la nivel global la cel particular. Fiind “curentul de viață” al Bisericii, fiind sinergia, vitalitatea acestui sistem, Sfânta Tradiție luată în sens de puls al fiecărui element–parte, rămâne singura capabilă să reorganizeze calitativ ansamblul. S-a atins deja nivelul de acumulare de la care schimbarea este inerentă. O astfel de schimbare însă, de optimizare în sensul propus, nu se poate produce în absența unei imense energii lăuntrice care vine numai din *voință* și din *credință* pe fondul unei “comenzi”, unei informații dată cum trebuie, cât trebuie și cui trebuie.

Optimizarea sistemului în discuție se poate realiza doar prin **reorientarea învățământului teologic**. Pârghia repartizării de informație trebuie să aibă în vedere:

- nevoia de slujire autentică;
- nevoia de administrare a bunurilor de patrimoniu și a investițiilor specifice;
- nevoia de apărare a drepturilor Bisericii, a demnității clerului și personalului mirean;
- nevoia de a păstra relații cu societatea civilă și cu structurile acesteia până la cel mai înalt nivel;
- nevoia de a înfățișa o imagine cât mai reală (de care să nu ne fie însă rușine) a interiorului Bisericii printr-o jurnalistică profesionistă;
- nevoia de a participa la bunăstarea proprie prin organizarea și dezvoltarea de mică industrie și servicii cu specific bisericesc, etc.

Toate acestea, precum și multe altele, presupun o anumită chemare din partea tineretului studios, presupun o gamă largă de aptitudini, nivele diferite de înțelegere și cunoaștere. Imaginea teologului multilateral învățat (pe care o gândeam fiind student al unei facultăți tehnice), îmi pare acum cel puțin naivă.

Nu se poate face o autentică slujire cu oameni care trebuie neapărat hirotoniți pentru că au licența în teologie și cântă frumos, dar în realitate nu dau doi bani pe ceea ce se petrece dincolo de catapeteasmă, amestecând ținuta liturgică între cele mai deșănțate tabieturi lumești, alternând slujbele religioase cu afaceri bizare care (zice-se) le-ar completa câștigul "pipernicit" de preoți.

Tot asemenea, nu se poate face slujire autentică atunci când pentru ținerea pe picioare a unui locaș de cult, preotul se transformă în zapciu, face pe contabilul (chiar dacă nu se pricepe) devine fără să vrea merceolog și sfârșește în cele din urmă într-un conflict cu enoriașii (spre marea pagubă morală a Bisericii).

Spunea cineva, cu subînțeles, că dintr-o facultate de teologie ies tot atâția preoți câți au intrat inițial, și am motivele mele să-i dau acum dreptate. Dacă nu se va înțelege până la urmă că, una este să fii preot și alta să fii teolog (prima cerând-o pe cea de-a doua cu necesitate, dar nu și invers), Biserica noastră va avea de pierdut, în continuare inutil. Însuși Domnul Hristos a spus, răspunzând fariseilor: *"Dați deci Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu"* (Matei 22, 221).

Regândirea sistemului de învățământ teologic în structura unei Academii Teologice cu secțiuni și atribute specifice, va impune formarea unor profesioniști în domeniile vitale ale Bisericii. Diletantismul periculos al omului bun la toate trebuie eliminat. Eliminarea acestuia implică autoasănare morală. E ceea ce ne trebuie acum parcă mai mult ca oricând pentru ca sistemul, aruncându-și leștul, să se poată ridica din nou la înălțimea prezenței Duhului Sfânt. (*Altarul Banatului nr. 4-6 / 1998*)

Preotul începutului de mileniu

Pr. Laurentiu Popica

Grecia - Atena

Luând parte anul acesta la hirotonirea într-un preot a unui diacon grec, săvârșită la Atena de către Arhiepiscopul Atenei și al întregii Elade, Prea Fericirea Sa Hristodoulos, am fost plăcut impresionat de cuvântul ținut de proaspătul intrat în cinul preoțesc, cuvânt care, prin bogăția patristică ce o conține, poate constitui un îndemn la cugetare privind măreția și totodată profunzimea acestei taine a preoției, atât pentru laici ori cei care se pregătesc să primească această mare taină, cât și pentru cei care lucrează deja în ogorul Domnului.

Printre altele, tânărul preot, citându-l pe Sfântul Ioan Gură de Aur, a spus: *“<<Chiar dacă preoția se săvârșește pe de-o parte pe pământ, ea este rânduiala cetelor cerești, și asta cu atât mai mult cu cât nici un om, nici înger, nici arhanghel și nici altă putere creată, ci doar Însuși Mângâietorul a stabilit această rânduială. Și încă fiind în trup, El, Duhul, te îndeamnă să te consideri în slujire îngerească>>”*. Și, citându-l pe același Sfânt Părinte, a continuat: *„<<Căci dacă cineva pricepe că este ființă omenească și că este amestecat sângelui și trupului acelei firi fericite și nepătate (adică firii omenești a lui Hristos) și că aproape poate să-i fie ei, atunci va vedea bine adică va pricepe) că, pentru orice cinstă ce se cuvine preoților, harul Duhului Sfânt i-a învrednicit de una ca aceasta>>”*.

<< Atunci când episcopul sau preotul cheamă Duhul Sfânt și săvârșește jertfa cea înfricoșătoare, și de Stăpânul nostru al tuturor se atinge, spune-mi mie, unde se află el atunci>> se întreabă Sfântul Ioan. <<Și câtă curăție și evlavie nu se cere de la el?>>”.

Aceasta zice, pe de o parte, << Gura cea de aur>> a Bisericii. Pe de altă parte, Sf. Simeon Noul Teolog declară: *<< Preot este cel schimbat prin puterea Duhului Sfânt și transformat în chipul lui Hristos, Cel care a pățimit pentru noi și în slava Dumnezeirii a înviat>>”*.

„Așadar preotul, martor al tainelor lui Dumnezeu, este părtaș dragostei dumnezeiești și trebuie să fie în cuvânt și în fapte vestitor al Evangheliei lui Iisus Hristos, candelă nestinsă a slujirii duhovnicești, a rugăciunii neîncetate, a lepădării de sine, a mărturisirii credinței celei vii, a slavei, a mulțumirii și a închinării. Liturgia pe pământ a Celui ce stă în ceruri pe tron, a Mielului Înjunghiat (Apoc. 4, 2), iconom al Tainelor Bisericii, Profet și Apostol, propovăduitor al Morții pe cruce și al învierii Domnului”, iată ce este preotul după mărturisirea Sfântului Vasile cel Mare.

Astăzi, la întrezărirea mileniului al III-lea de la Hristos, înăuntrul vâltorii grijii de cele materiale, într-o lume a bunului de consum, tumultuoasă, confuză și debusolată, în agonia căutării speranței și a sensului vieții de către omul contemporan și în chinuitoarea sete de adevăr, preotul este dator să nu dea ochilor somnolență, și zi și noapte să trudească călăuzind sufletele păstoriților spre fântâna tainică a lui Iacob, unde însuși Domnul ne așteaptă cu apa cerească, care curge spre viața veșnică, pentru a potoli pârjolul sufletului, dar și trupul cel însetat, așa încât sufletul să nu mai înseteze în veci”.

Îmbunătățirii activității pastorale

Pr. Marcu Floria

Parohia Batiz

Creștinul în lume și acasă

Problema îmbunătățirii activității pastorale creștin ortodoxe m-a preocupat de multă vreme. La abordarea acestei probleme am pornit de la cerința Mântuitorului Iisus Hristos cuprinsă în diferite forme în Evangheliile după Matei, Luca și Marcu:

1. *“Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-mi urmeze Mie”* (Marcu 8, 34) și
2. *“Pe cel ce mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu care este în ceruri...”* (Matei 10, 32).

Pe primul citat se bazează întreitul Vot Monahal: **sărăcia, fecioria și ascultarea de bună voie**. Această temă este bine reprezentată în viața Bisericii Ortodoxe Române.

Dar Mântuitorul menționează expres că cine nu îndeplinește aceste condiții “nu este vrednic de El” (Matei 10, 37 – 38). De aceea m-a preocupat modul cum un **mirean** poate îndeplini cele trei voturi în calitate, în special, de **familist**. Am constatat că un mirean (bărbat sau femeie) poate îndeplini cerința lepădării de sine prin păzirea poruncilor lui Dumnezeu, a poruncilor lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și a poruncilor Bisericii Ortodoxe inspirate de Duhul Sfânt. **Averea** trebuie considerată a lui Dumnezeu dată în primire Familiei ca Talanți. Membrul familiei trebuie să se considere sărac de bună voie.

Trebuie să ne deprindem să purtăm crucea: sărăciei cu duhul, a disperării, a blândeții, a flămânzării și însetării de dreptate, a milostivirii, a făuririi păcii, a prigonirii pentru dreptate, a ocării și calomniei pentru numele lui Iisus Hristos, a bucuriei și veseliei duhovnicești. Răsplata purtării crucii este fericirea.

Relațiile sexuale se admit numai între soț și soție care au primit Sfânta taină a Cununiei. Băieții și fetele trebuie să-și păstreze fecioria până la Cununie, soțul și soția trebuie să-și păstreze castitatea, iar ceilalți și celelalte să se abțină de la relații sexuale.

Ascultarea se face în cadrul Bisericii și Familiei creștine ortodoxe.

Împlinirea celor trei condiții face din om un creștin potențial (*pasiv*). Trecerea la mărturisirea lui Iisus Hristos ca Fiul lui Dumnezeu (vezi citatul al doilea de mai sus), în primul rând *în comunitatea ortodoxă* (constituită în fiecare Duminică și sărbătoare), la Sf. Liturghie, apoi *în viața de familie și viața socială*, prin

promovarea credinței și trăirii creștine ortodoxe, face creștinul *activ*, împlinind porunca lui Iisus Hristos.

Creștinul în biserică

În ce privește viața bisericească, va trebui să renunțăm la surogatul “vecerniei de Duminică seara” și să redăm importanța vecerniei de sâmbătă seara și din ajun de sărbătoare, unde preotul trebuie să cheme creștinii la pocăință concretizată cu Taina Sf. Spovedanii.

La utrenie trebuie să activăm momentul Sinaxarului de după peasna a 6-a din Canon, în care prezentarea vieții și mărturiei sfinților să fie o aplicare a Evangheliei învierii.

La Sf. Liturghie, după citirea Apostolului și a Evangheliei, să facă preotul o tălmăcire, comentariu, meditație la cele citite.

La sfârșitul Sf. Liturghii preotul să expună o predică tematică legate de viața morală în parohie.

Prin aceste măsuri se evită tendința unor creștini care vin la Biserică la sfârșitul Sf. Liturghii.

Spovedania și cuminecarea o promovăm nu numai în cele 4 posturi de peste an ci și legată de ziua de naștere și botez. De ziua de întemeiere a familiei se vine la spovedanie și cuminecare cu toată familia...

După masa de Duminică am două ore de dialog cu creștinii:

- Cu două ore înainte de asfințitul soarelui am Cântare cu copiii în care îi învăț răspunsurile liturgice și alte cântări bisericești.
- Cu o oră înainte de asfințitul soarelui am Sfat (dialog) cu creștinii ortodocși.

Străduindu-mă să învăț copii cântare bisericească pe note muzicale, am găsit o metodă de scriere și citire accesibilă, simplă, pentru redarea melodiei cu pianina electronică. Dacă vă interesează, pot compune un manuscris cu răspunsurile liturgice pe muzică psaltică.

* *

*

Părintele Marcu Horia este preot paroh din 1958 (de 43 de ani!) la parohia Batiz (cu filia Călanul mic), eparhia Arad și este printre primii care au aderat la Mișcarea pentru Misiune Creștină în duhul „Rugului Aprins”, în urma apelului nostru. Pentru cei care doresc să corespundă cu sfinția sa în problema de mai sus dăm în continuare adresa: Pr. Marcu Horia cod 2636 Batiz nr. 131, O.P. Hunedoara, jud. Hunedoara.

NE RĂSPUNDE PĂRINTELE ... DE LA INIMĂ LA INIMĂ

Publicăm răspunsurile date de duhovnici, teologi și creștini angajați (vii!), la întrebări mai des puse. Vom încerca să creștem numărul celor ce răspund întrebărilor, pentru că varietatea răspunsurilor duce la o mai deplină lămurire.

Mulțumim, în numele nostru și al cititorilor, celor care, lăsând la o parte unele treburi poate mai importante și mai urgente, s-au străduit să răspundă, cu responsabilitate și cu dragoste.

Întrebare:

Unii caută îndelung un **duhovnic în mănăstire**, alții, tot de bună credință, își aleg duhovnic **preotul din parohie**. Vă rugăm să le dați un sfat și unora și altora, spre sporirea râvnei tuturor.

P.S. Corneliu Bârlădeanu (Arhiereu vicar la Episcopia Hușilor): Toți trebuie să aibă un duhovnic, un părinte pe care să-l cerceteze și să-i urmeze sfaturile. Indiferent de unde este și cine este în scaunul de spovedanie, *se urmărește îndreptarea, salvarea, nu circumspecția (dacă-i renumit sau nu duhovnicul)*.

Arhim. Mina Dobzeu (Mănăstirea "Sfinții Apostoli Petru și Pavel" - Huși): Duhovnicii, toți sunt buni dacă *urmăresc mărturisirea corectă și respectă canoanele*. Cei care au posibilitatea să facă pelerinaje mai dese la mănăstiri își pot alege duhovnici dintre preoții călugări, dar cei mai mulți sunt cei care se mărturisesc la preoții din parohiile lor și e bine dacă fac o spovedanie sinceră și cu pocăință care îndreaptă pe păcătos.

Arhim. Teofil Părăian: Cel mai bine ar fi pentru credincioși să aibă fiecare ca duhovnic pe *preotul paroh*: toate ale mântuirii să se realizeze în parohie. Practic nu poate fi de fiecare dată așa, deoarece oamenii nu trăiesc în anumite șabloane. În cazul când cineva nu se poate raporta la preotul paroh, ca duhovnic, poate să-și aleagă un duhovnic după dorința lui și să asculte de el. Odată ales, duhovnicul este modelatorul credinciosului care și l-a ales. Cei mai mulți însă dintre credincioșii noștri nu au duhovnic. Cineva care se spovedește odată pe an în mare grabă, la îngrămădeală și chiar la orice preot care spovedește, nu se poate spune că are duhovnic.

Ieromonah Comoriță Gherontie (Piatra Neamț): Toți creștinii trebuie să asculte de cineva, mai ales de duhovnic, căci duhovnicul este părintele spiritual al creștinilor care se mărturisesc curat de păcatele lor. Nașterea spirituală sau cerească, din apă și din duh, spre iertarea păcatelor, deschide omului Împărăția Cerurilor. Fără această naștere din nou omul nu poate intra în Împărăția Cerurilor (Ioan 3,

5). Pocăința, iertarea păcatelor și prezența Sfântului Duh în om refac comunicarea lui cu Dumnezeu și cu oamenii. Sfânta Taină a spovedaniei sau a pocăinței a fost numită și “botezul lacrimilor”. Ea se face cât mai des, pentru ca omul să se curățească de păcatele făcute după botez ca să se poată împărtăși, fără de osândă cu Trupul și Sângele lui Hristos, și să dobândească viață veșnică. O icoană și o pregustare a prânzului din Împărăția lui Dumnezeu, este Euharistia. Dă-ne nouă să ne împărtășim mai deplin în ziua cea neînserată a împărăției Tale.

Dacă nu ne spovedim nu vom intra în Ierusalimul ceresc: *“în cetate nu va intra nimic păgânit și nimeni care este dedat cu minciuna, ci numai cei scriși în cartea vieții Mielului”* (Apocalipsa 21, 27). Fericiți cei ce spală veșmintele lor ca să aibă stăpânire peste pomul vieții și prin porți să intre în cetate. “Oricare om sau femeie, de va lăsa duhovnicul său fără de oricare vină și se va spovedi de altul, să se despartă de Biserică cu acela ce-l primește pe dânsul” (Pravila Bisericească de Nicodim Sachelarie). Se numește spovedanie păcătoasă sau falsă:

- a) când cineva caută un duhovnic știut ca drept călcător de canoane și dezleagă nu după legea Domnului, ci după poftele sale, sau are aceleași păcate spre a lua dezlegare ușoară și potrivnică canoanelor și astfel se afundă întru osândire amândoi mai rău decât dacă nu s-ar fi spovedit;
- b) când nu spune toate păcatele sau le spune pe jumătate sau le justifică cu minciuni ducând în eroare pe duhovnic.
- c) când se spovedesc mai mulți spunând păcatele în gând fără a le auzi pe fiecare duhovnicul și fără a le aprecia pe toate în lumina canoanelor și a legilor morale. Pocăința este întoarcere prin asceză și osteneală închinată Domnului de la starea naturală, și de la diavolul la Dumnezeu (Sf. Ioan Damaschin).

Monahia Roșu Marina (Maică Stareță la Mănăstirea Miclăușeni): Este bine pentru cei care caută un duhovnic în mănăstire pentru că aici viața creștină este trăită în cele mai intime fibre ale ei și este firesc ca duhovnicul din mănăstire să-i dea din comoara trăirii sale omului din lume care nu trăiește viață călugărească. Spovedania din copilărie, după canonul de spovedanie la un preot călugăr, este ca un al doilea botez. Oricine este osârdnic pentru a aduna comori pentru Împărăția de Sus, bine face alergând la duhovnici din mănăstiri.

Dar să nu uităm că există un impediment. Nu totdeauna duhovnicul este aproape și când se ivesc anumite probleme duhovnicești ce trebuiesc rezolvate și nu putem ajunge la el, ce facem? Cădem în deznădejde?

Foarte bine fac cei care își aleg duhovnicul din parohie, căci este foarte ușor să fie consultat. Nu trebuie să mai suporte povara drumului pentru a fi vindecați. Important, în esență, nu este la cine ne spovedim ci cât de sinceri suntem în fața duhovnicului și cât de mult împlinim sfaturile pe care ni le dă.

Dumnezeu dă ajutor sufletului nostru prin duhovnic, în măsura în care ne deschidem inima în FAȚA LUI, duhovnicul fiind doar martor între noi și Dumnezeu. Este bine, însă, pentru fiecare creștin, să aibă o spovedanie din copilărie la un duhovnic călugăr, apoi să se spovedească acolo unde îl cheamă duhul lui pentru a-și ușura povara sufletului.

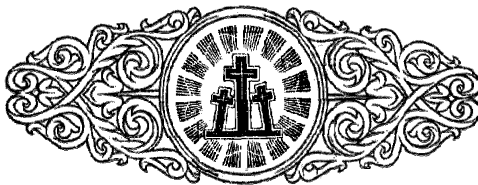

Maica Stareță Iustina Popovici (Mănăstirea Sf. Ana - Orșova): Nu toți duhovnicii din mănăstiri sunt "sfinți" (după vocabularul actual al grecilor) și nu toți cei de la parohie sunt păcătoși – important este să ascuți și să îndeplinești sfaturile duhovnicului tău, iar ca o completare ar trebui să-ți mai iei de "duhovnic" și scrierile duhovnicești apărute mai ales în ultimii 10 ani (cu traduceri cu tot).

Maica Siluana Vlad (Mănăstirea Christiana): Duhovnicul trebuie primit în Sfânta Biserică acolo unde a orânduie Bunul Dumnezeu în parohie și primit ca Însuși Dumnezeu. Orice duhovnic din orice parohie, care a primit Harul lui Dumnezeu să fie duhovnic, prin el lucrează chiar Mântuitorul, chiar Dumnezeu, este Harul mântuitor. Orice spovedanie, orice taină săvârșită de *orice preot*, este valabilă și mântuitoare. Nu avem de ce să alegem în privința aceasta.

Căutarea însă este necesară în măsura în care noi căutăm la un duhovnic și un îndrumător duhovnicesc, un vindecător. Aici problema este extrem de delicată. Mântuitorul ne dă iertarea întreagă și vindecarea întreagă prin duhovnic, dar nu te poate călăuzi pe calea vindecării și a însușirii Harului, pentru că noi primim Harul, dar trebuie să ni-L însușim, trebuie să-L interiorizăm, să facem din El lucrarea noastră. Pentru aceasta este nevoie de un om înduhovnicit, de o persoană care să se fi vindecat pe sine și care să ne poată ajuta. Să nu disperăm: există duhovnici, ei pot fi găsiți, iar dacă nu mai sunt pe pământ, dac-ar fi să nu mai fie pe pământ și în bisericile și mănăstirile noastre, ceea ce nu este cazul, Slavă Domnului, în Sfânta noastră Biserică. Sfânta noastră Biserică este plină de duhovnici, care sunt vii și lucrători în Biserică biruitoare. Toți Sfinții Părinți care ajung la noi prin cuvintele și scrierile lor sunt gata să ne ajute, să ne răspundă la rugăciuni și să ne îndrume pe drumul acesta care nu este deloc ușor, dar care este minunat.

Deci avem a deosebi între a merge în Sfânta Biserică, a participa la Sfintele Taine, a beneficia de Harul pe care-L primim prin Sfintele Taine și asta oriunde, și atunci când avem nevoie – într-un moment de creștere, într-un moment mai delicat din biografia noastră duhovnicească să căutăm un duhovnic deosebit. Dar, în orice situație ai fi, dacă te duci cu credință la orice duhovnic și îi spui aceluia, ca lui Dumnezeu problema ta și nu îl judeci pe cel din fața ta, considerând că nu poate să înțeleagă, că este păcătos sau are slăbiciuni, atunci tu vei vorbi doar cu omul slab pe care l-ai judecat și ai rupt legătura cu Harul. Dar dacă te duci cu credință, și-L întrebi pe Dumnezeu: Doamne, eu cred că slujitorul Tău are întreg Harul Tău sfințitor, Te rog răspunde-mi la problemă și ajută-mă; vei primi răspunsul direct de la Dumnezeu prin duhovnicul la care ești. Părintele Sofronie stăruie mult când îi sfătuiește pe creștini în acest sens (și la Sf. Siluan de unde a primit răspuns și Părintele Sofronie): dacă, după ce ai spus ce ai avut de spus, rămâi tăcut în rugăciune și ascuți cuvântul preotului care tocmai s-a rugat, și deci este în rugăciune, este în legătură cu Duhul Sfânt, cuvântul primit va fi direct de la Dumnezeu. Dacă vei începe să discuți, vei începe "să negociezi", să încerci să-i explici pe motiv că n-a înțeles bine sau te justifici sau acuzi pe altul, atunci îl obligi pe părintele să se gândească, să apeleze la conștiința lui de om care nu mai este total sub Har, sub rugăciune, și atunci el îți va răspunde ca om, bineînțeles ca un om care este sub lucrarea Harului. Acesta este sfatul cel mai prețios pe care noi l-am primit de la Sf. Siluan și care ne aduce mult, mult ajutor duhovnicesc.

◆ Vizita Papei în Ucraina, o amenințare pentru a treia Romă - a slavilor

În timp ce Papa se afla în Ucraina, Patriarhul Rusiei a oficiat o ceremonie în localitatea Vesselovka, situată chiar la punctul de întâlnire al granițelor fostelor republici sovietice Rusia, Ucraina și Belarus, în cadrul căreia a făcut un apel la unitatea popoarelor slave înfrățite. Aici, împreună cu președintele Belarusiei, Leonid Lukașenko, s-a semnat o declarație comună, care a fost citită în fața a 2.000 de pelerini veniți din cele 3 țări, din care cităm: *„Pe fondul tendinței mondiale spre regresivitate spirituală, se observă, la slavi, o reînnoire spirituală și culturală, de care se leagă speranțele unei renașteri spirituale și morale a civilizației occidentale... Din nefericire, uniunea slavilor, rolul lor determinant în transformarea morală a lumii, nu este pe placul unor forțe. Aceste forțe se ascund în fața unei retorici pacifiste și recurg la **expansiune spirituală, economică și politică**. În aceste condiții, chemăm popoarele înfrățite slave să nu cedeze ispitei **împărțirii și ostilității pe criterii religioase și etnice**, ci să se unească, în numele păcii și prosperității tuturor popoarelor de pe planetă”*.

◆ Reconstrucția celui de-al treilea Templu din Ierusalim – semn al venirii lui Anticrist

Actualele proteste palestinienesc au fost generate (în 28 septembrie 2000) de vizita făcută pe Esplanada Moscheilor (zona vechiului Templu evreiesc) a actualului premier israelian Ariel Sharon (atunci era deputat). Acest al doilea Război al Pietrelor, noua Intifadă palestiniană (care, conform unor analize ale serviciilor secrete israeliene, ar putea dura până în 2006), deja a adus un tribut de peste 700 de morți (din care peste 500 sunt palestinieni).

Pe fondul acestei atmosfere explozive (în care și aliați potențiali tradiționali ai Israelului, ca Egiptul și Iordania, par să-și fi pierdut orice încredere și răbdare față de politica statului evreu), s-a petrecut un eveniment pe care televiziunile l-au transmis pe scurt și fără comentarii: un grup de aproximativ 75 de extremiști religioși evrei au adus și pus piatra de temelie pentru reconstrucția celui de-al treilea Templu. Acțiunea a dus la un nou val de furie palestiniană.

Primul Templu, construit de Solomon (cca. 1000 î.H.) a dăinuit până în 586 î.H., când a avut loc a treia robie (deportare) babiloniană. Reconstruit în 516 î.H., *al doilea Templu* va fi distrus de romani, împreună cu întreg Ierusalimul, în anul 70 d.H.

În 363 d.H., cu permisiunea împăratului Iulian Apostatul, se încearcă reconstruirea Templului dar, flăcări inexplicabile și nisip înfierbântat îi opresc pe lucrători și omoară pe mulți dintre ei, nu relatează martori oculari și istorici ca

Eusebiu, Sf, Chiril al Ierusalimului, Ammianus Marcellinus și alții.

Refacerea statului Israel și reconstruirea Templului sunt evenimente descrise în multe profeții ale Sfinților Părinți legate de *vremurile de pe urmă*. Și iată că după refacerea statului Israel în 1948, din presa internațională aflăm că, de peste un deceniu, cercuri evreiești influente au strâns fonduri de milioane de dolari și chiar au comandat în SUA pietrele necesare reconstruirii Templului. Dar cine va sta în el ne dezvăluie clar însuși Sf. Apostol Pavel în II Tesaloniceni, cap. 2:

3. „Să nu vă amăgească nimeni, cu nici un chip; căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință și nu se va da pe față omul nelegiurii, fiul pierzării,

4. Potrivnicul, care se înalță pe sine mai presus de tot ce este Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare, așa încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept dumnezeu”.

Asistăm oare, odată cu refacerea Templului, la pregătirea venirii lui Antihrist?

◆ Al treilea secret de la Fatima în atenția lui... George Bush

Părintele Sebastien Lestrage, șeful Biroului Papal, a declarat în revista „Sun” că pe 27 iunie 2001, la Fatima, Fecioara Maria s-a arătat pelerinilor spunându-le că:

- Mesia va reapare, se va naște în această toamnă (observație: credința ortodoxă ne spune, conform Sfintei Scripturi, că a doua venire nu va fi în trup!) undeva la jumătatea distanței dintre Nazaret și Bethleem și va sta 23 de ani în anonim;
- Sfârșitul lumii a început pe 19 aprilie 1995, în momentul când Timothy McVeigh a explodat clădirea federală din Oklahoma;
- A treia profeție de la Fatima (pentru amănunte vedeți Porunca Iubirii nr. 3 și 4 / 2000, la rubrica de actualități), din 1917, are legătură cu SUA. Satana a venit deja pe pământ și are o poziție puternică la Washington, nu ca politician ales, ci ca un manipulator al jocurilor politice din spatele scenei. Identitatea lui îi va fi dezvăluită lui Bush (acesta a fost deja la Vatican și a stat de vorbă jumătate de oră cu papa), iar Dumnezeu îi va da puterea să-l combată pe Antihrist;
- Grație Domnului, în următoarele 12 luni vor fi descoperite medicamente împotriva cancerului;
- La începutul anului 2002, un mesager (ființă) din alt sistem solar va dezvălui oamenilor un procedeu simplu (pentru toți oamenii) pentru mărirea duratei de viață.

◆ Cutremur devastator în noaptea de 6 spre 7 septembrie 2001?

Ion Istrate (un ortodox care scrie lisus cu un singur „i”!), încă de acum aproape un an, a prevestit acest cutremur, între orele 3-4.30. El a mai spus că acest cutremur va afecta și centrala nucleară de la Kozlodui (Bulgaria), care va iradia un milion de români și că în timpul cutremurului se vor arăta primii extraterestri. Febra cutremurului i-a atins și pe alți manipulatori (americanul Sollog, sexyoghinul Gregorian Bivolaru, astroloaga de serviciu de la Tele 7 abc), dar și pe oamenii de bună credință, care au hotărât ca în acea noapte să stea treji, în rugăciune.

Conducerea Institutului Național pentru Fizica Pământului ne anunță

însă că până în anul 2006 nu se va produce nici un cutremur major, de peste 6,7 grade pe scara Richter. Pentru cazul în care cutremurul nu are loc bivolarii vor spune că ei ne-au salvat, prin rugăciune! Dar numai pentru puțin timp, căci cutremurul va fi așteptat apoi între 20-30 dec. 2001 și așa mai departe, până în 2006, când este așteptat să aibă un cutremur și de către specialiștii seismologi.

◆ **Proiectul legii cultelor a fost retras din Parlament**

Deși PDSR anunțase că până la sfârșitul anului 2001 se va adopta legea cultelor, ea a fost retrasă din parlament în urma demersurilor făcute de bisericile baptiste la guvernul român și al ... SUA! Cauza: legea este antidemocratică, restrângând libertatea religioasă.

◆ **Bani de la buget pentru biserici și îngrijitorii acestora**

Guvernul a adoptat o ordonanță care prevede descentralizarea cheltuielilor lăcașurilor de cult, în ceea ce privește personalul neclerical. "Contribuțiile" statului se ridică la 1.400.000 lei lunar pentru personalul neclerical și vor fi acordate atât de la bugetul central cât și de la bugetele locale. Fondurile se vor acorda pentru restaurarea și constituirea lăcașurilor de cult "cu importanță deosebită" sau pentru achiziționarea de imobile destinate acestora (până acum aceste fonduri se acordau numai prin Ministerul Culturii și Cultelor). (Ziua, 1-2 sept. 2001)

◆ **Ortodocșii greci vor referendum pentru buletine**

Biserica Ortodoxă din Grecia a cerut pe 28 august un referendum național pe tema măsurii de scoatere a referirii la apartenența religioasă de pe cărțile de identitate, relatează Reuters. "Peste 3 milioane de greci au cerut un referendum, iar Sfântul Sinod repetă această cerere", a declarat arhiepiscopul Christodulos. Noile cărți de identitate reduc rolul ortodoxiei, religia majoritară a celor 11 milioane de greci, a mai declarat acesta. (Ziua, 29 aug. 2001)

◆ **Sfântul Sinod consideră că exceptarea preoților de la Legea Ticu este necesară pentru apărarea Tainei Spovedaniei**

Sfântul Sinod al BOR consideră că exceptarea preoților de la de la Legea deconspirării dosarelor întocmite de fosta Securitate este necesară, pentru apărarea Tainei Spovedaniei.

"Sfântul Sinod admite că un preot sau altul a putut să cedeze presiunilor din perioada dictaturii comuniste și să accepte să devină informator al Securității, dar respinge categoric postulatul că această colaborare presupunea deconspirarea secretului spovedaniei", se spune în comunicatul dat publicității la încheierea sesiunii

de lucrări a Sfântului Sinod, ținută în zilele de 5-6 iulie.

“Cerând exceptarea preoților de la Legea Ticu, Sfântul Sinod apără Taina Mărturisirii ca instituție sacră și intangibilă, precum și autonomia cultelor, care au propriile lor instanțe de judecată canonică și morală,” se arată în încheierea comunicatului.

Parlamentarii din Comisia de control a SRI examinează în prezent o serie de propuneri de amendamente la Legea accesului la Dosarele Securității (Legea Ticu), printre care și eliminarea textului care prevede să fie făcută publică eventualele cazuri de colaborare cu fosta Securitate a reprezentanților cultelor religioase.

Mai mulți politicieni membri ai unor partide din opoziția parlamentară (PNL, PD și UDMR) au declarat că nu sunt de acord cu exceptarea clerului de la Legea accesului la dosarele fostei Securități.

Comisia SRI urmează să se întâlnească în cursul săptămânii viitoare cu Colegiul Consiliului Național de Studiere a Arhivelor Securității (CNSAS) pentru a discuta amendamentele propuse. (*Știri BOR - 7 iulie, 2001*)

◆ **CNSAS va verifica dosarele de Securitate ale clericilor numai cu acordul conducerii cultelor**

Președintele Colegiului CNSAS, Gheorghe Onișoru, și președintele Comisiei parlamentare de control a SRI, Ion Stan, au căzut de acord asupra unui amendament la Legea accesului la Dosarele Securității, conform căruia verificarea dosarelor clericilor să aibă loc numai cu aprobarea conducerii cultelor din care clericii fac parte.

Deputatul Ion Stan (PSD) a precizat, la finalul întrevederii cu Onișoru, că prevederi similare există în legislația în domeniu din Ungaria, Polonia, Germania și Cehia.

Gheorghe Onișoru a declarat, la rîndul său, că, pînă la toamnă, Consiliul pentru Studierea Arhivelor fostei Securități va încheia verificarea dosarelor clericilor. (*Știri BOR - 9 iulie, 2001*)

◆ **Sfântul Sinod a aprobat numirea a patru noi episcopi vicari și a luat mai multe hotărâri de natură organizatorică**

Sfântul Sinod BOR, reunit la Reședința patriarhală în zilele de 4-5 iulie, a confirmat numirea a patru noi episcopi vicari și a aprobat mai multe propuneri cu privire la activitatea și organizarea eparhiilor din cadrul Patriarhiei Române.

Doi dintre cei patru noi ierarhi, Prea Cuvioșii Gurie Georgiu, cu titulatura

“Strehăianul” și Nicodim Nicolăescu, cu titulatura “Gorjeanul”, au fost numiți pentru Arhiepiscopia Craiovei, ei fiind ridicați de la treapta de arhimandrit.

Prea Cuviosul Varsanufie Gogescu, cu titulatura “Prahoveanul” a fost ales în cel de-al doilea post de episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, el fiind ridicat de la treapta de protosinghel, în timp ce Prea Cuviosul Siluan Ciprian Șpan, cu titlul “Marsilianul” a fost ales în postul de Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Meridională, el fiind înălțat de la treapta de ieromonah. Sinodul a aprobat, totodată, ridicarea acestei eparhii la rang de Mitropolie, la propunerea Adunării Eparhiale a acesteia.

Sinodul a mai hotărât elaborarea unui regulament de aplicare a Legii 103/1992 privind dreptul exclusiv al cultelor religioase pentru producerea și valorificarea obiectelor de cult, aprobarea unor demersuri în vederea îmbunătățirii salarizării personalului clerical și neclerical din unitățile bisericești și aprobarea unor măsuri privind îmbunătățirea calității învățământului teologic și predării religiei în școală.

Sinodul a aprobat și propunerea Arhiepiscopiei Iașilor ca Facultatea de Teologie din Iași să poarte numele părintelui prof. pr. Dumitru Stăniloae, precum și înființarea în centrele universitare București, Iași și Cluj-Napoca a câte unei comisii locale mixte de bioetică, alcătuite din teologi și oameni de știință, în perspectiva constituirii Comisiei Naționale Consultative a BOR pentru probleme de bioetică.

Au mai fost discutate diferite aspecte privind canonizarea unor sfinți români, comunitățile ortodoxe românești din jurul granițelor țării și Diaspora, participarea unor membri ai Sf. Sinod și a altor teologi ortodocși români la întruniri internaționale pan-ortodoxe și ecumenice, probleme curente ale vieții bisericești interne și externe. (*Știri BOR - 6 iulie, 2001*)